Проців О. Р.

Історія мисливства та рибальства у Станиславові та Станиславівському повіті XIX – початку XX ст.

Івано-Франківськ
ФОЛІАНТ
2015

УДК 639(09) (477.83/.86)„18/19“
ББК 47 Г (4 Укр3)

П 84

Рецензент:
Калуцький І.Ф. доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри туризмознавства і краєзнавства Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Рекомендовано до друку Вченою радою Українського науково-дослідного інституту гірського лісівництва ім. Пастернака (протокол № 7 від 15 липня 2015 р.)

Олег ПРОЦІВ

П 84 Історія мисливства та рибальства у Станиславові та Станиславівському повіті XIX – початку XX ст. / Івано-Франківськ, ФОЛІАНТ, 2015 – 124 с.

ISBN

У монографії проаналізовано розвиток мисливства та рибальства у Станиславівському повіті починаючи з середини XIX століття. Досліджено діяльність громадських мисливських організацій Галичини та, зокрема, Станиславівського мисливського товариства, мисливських товариств «Кнея», «Ватра», філії Краєвого рибальського товариства, Станиславівську філію «Польської ліги приятелів тварин». Висвітлено гуманітарні, економічні, організаційні аспекти діяльності товариства. Проведено аналіз історичних джерел, які висвітлювали галузь мисливства та рибальства. Розглянуто методологічні підходи у правозастосуванні органів державної влади на воєводському та повітовому рівні. Проведено компаративний аналіз економічної ефективності ведення мисливства та рибальства з сучасним станом в Україні. Розглянуто гуманітарні аспекти мисливської діяльності.

УДК 639(09) (477.83/.86)„18/19“
ББК 47 Г (4 Укр3)

П 84

ISBN

Summary

The monograph analyzes the development of hunting and fishing in Stanislav County since the mid nineteenth century. It was researched the activity of public hunting organizations of Galicia, and in particular Stanislav hunting society, hunting societies "Kneya", "Vatra", branch boundary fishing company, Stanislav branch of "Polish League of animals’ friends". It was showed the humanitarian, economic and organizational aspects of the company. It was made the analysis of historical sources, which covering the area of hunting and fishing. It was considered the methodological approach in the enforcement of state authorities at provincial and county level. It was made the comparative analysis of the economic efficiency of hunting and fishing with the current state of Ukraine. It was considered the humanitarian aspects of hunting activities.

ЗМІСТ

ВСТУП

З проголошенням незалежності України спостерігається інтерес до вивчення її історії. У цьому контексті великого значення набуло вивчення історії Галичини, яка раніше досліджувалась виключно крізь призму боротьби за соціальні та національні інтереси місцевого населення. На даному етапі підвищується рівень дослідження всіх сторін суспільного життя Галичини.

Одним із важливих аспектів суспільного виробництва є мисливство та рибальство, дослідження яких через звичаї, художню літературу, законодавство дає змогу повніше висвітлити гуманітарні, суспільні, соціальні аспекти розвитку суспільства як у Галичині, так і у Станиславівському повіті. В поле зору дослідника потрапив Станиславівський повіт, який географічно розташувався на рівнині у передгірській частині Карпат. Близькість великого міста сприяло розвитку мисливства. І недарма у Станиславові було засноване ще у 1880 році мисливське товариство, а в подальшому і Перший на території Другої Речі Посполитої мисливський інститут. Розгалужена мережа річок сприяла розвитку рибальства у повіті.

Метою дослідження є аналіз гуманітарних, соціальних та управлінських аспектів ведення мисливського та рибальського господарства у Станиславівському повіті середини XIX – першої третини XXст.

Серед завдань дослідження слід виокремити наступні:

– мотиваційні аспекти організації мисливських товариств у Галичині;

– організація мисливських та рибальських товариств, зареєстрованих на території повіту, історія їх організації, організаційні, фінансові, гуманітарні аспекти діяльності товариства;

– діяльність Першого Станиславівського мисливського інституту;

– проведення елітних полювань у Станиславівському повіті;

– економічні аспекти мисливського господарства у Станиславівському повіті та Тисменицькому районі;

Об’єктом дослідження виступає мисливство Станиславівщини; предметом – вивчення системи господарювання у мисливстві та рибальстві, встановлення закономірностей й особливостей ведення мисливського господарства, культури, економіки, управління, пов’язаних із мисливством і рибальством Станиславівського повіту. Хронологічні межі дослідження охоплюють період з XIX ст. і до нашого часу.

У результаті проведеного автором досліджень зібрано значний фактичний матеріал, що дає можливість істотно доповнити і

уточнити дані з досліджуваного питання. Викладені матеріали базуються на багатовидовій джерельній базі, і враховуючи думки та здобутки попередників, поглиблюють пізнання мисливства у Галичині та на Станиславівщині, зокрема. Основу фактологічної бази праці становлять неопубліковані та опубліковані джерела XIX – початку XXI ст.

Одним із основних завдань було встановлення реального значення мисливського господарства на території Станиславівського повіту для соціального, гуманітарного, економічного, управлінського аспектів.

Примітка автора. Відповідно до історичної довідки назва міста Івано-Франківськ змінювалась у різні хронологічні періоди: 1662 - 1772 роки (110р.) - Станиславів (пол. Stanisławów), Польща, 1772 – 1918 роки (146р.) - Станіслав (нім. Stanislau), Австро-Угорщина, 1918 - 1939 роки (21р.) - Станиславів, Польща 1939 – 1962 роки (23р.) - Станіслав, СРСР.

Автор послуговується назвою Станиславів, яку найбільше використовували у літературних джерелах досліджуваного періоду.

1. Історіографія та джерельна база

Джерелом законодавчих аспектів регулювання мисливського господарства слугують стенографічні звіти Галицького сейму[1], збірки законів та розпоряджень Галичини, які регулярно виходили у Львові[2], «Станиславівському воєводському щоденнику», що видавався у Станиславові у міжвоєнний час.[3] Про аспекти правового регулювання мисливського господарства дізнаємось із мисливського законодавства[4]. Організація мисливського господарства на Прикарпатті займає чільне місце у фаховій мисливській літературі, спеціалізованих мисливських та періодичних виданнях Галичини та Другої Речі Посполитої.

Великі можливості у вивченні економічної сторони мисливства і, зокрема, е Станиславівському повіті відкривають статистичні звіти про добування мисливських тварин. Вперше про чисельність добування хижаків Станиславівському циркулі 1812-1814 р.р. довідуємося з «Оновленого вітчизняного вісника Австрійської імперії», надрукованого у 1815 році.[5] Про полювання біля Станиславова (село Підлісся) у 1870 році описано у часописі «Земля Станиславівська[6], про добування дичини у Станиславівському повіті у період з 1885 по 1893 роки – у книзі Ю. Старкля і З. Фішера «Загальнонаціональна крайова виставка 1894р. і виробничі потужності: полювання та риболовля»[7]. Про добування у 30-х роках XX ст. дізнаємось з «Анкети дослідження Східних Карпат» (1932)[8], про чисельність ведмедів на території Станиславівського воєводства – з книги Владислава Бужинського (лісничого з Перегінська)[9] «Ведмідь у східних Карпатах» (1931 р.).[10] Інформація про добування мисливських видів тварин в умовах сучасної України була отримана з державної статистичної звітності відповідно до форми № 2-тп-

---

[1] Alegaty do sprawozdań stenograficznych drugiej sesyi ósmego periodu Sejmu Krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem z roku 1873. – Lwów, 1873, – S.127-128.

[2] Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkim Księstwem Krakowskiem. – Lwów, 1906. – S.306-309.

[3] Rozporzadzenie Wojewody Stanisławowskiego z dn. 21. listopada 1929 o rozszerzeniu czasu ochronnego na wszystką zwierzyne łowną na całym obszarze obwodów łowieckich wspólnych w gminach Lisowice, Woła Zaderewacka i Nadziejów, powiatu dołińskiego // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1929. – № 19. – S.226.

[4] Nowa ustawa łowiecka dla Galicyi i W. Ks. Krakowskiego. – Kraków: Wisła, 1898. – S.27.

[5] Wilki i niedźwiedzie w latach 1812-1814//Łowiec. – 1934. – № 13-14. – S. 112.

[6] Ziemla Stanisławowska // 1928. – № 21. – S.3.

[7] Starkl J., Fiszer Z. Powszechna wystawa krajowa 1894 r. i siły produkcyjne kraju: Łowiectwo i rybactwo / Juliusz Starkl, Zygmunt Fiszer. – Lwów: Wydział krajowy, 1896. – S. 27-28.

[8] Ankieta w sprawie Karpat Wschodnich/Oprac. Orłowicz M. I Lenartowicz S. – Warszawa: Nakładem Ministerstwa robót publicznych, 1932. – S.180-205.

[9] де Новіна Лучаковський М.-Б. З Галицьких ловищ (мисливські спогади)/ Микола-Богдан де Новіна Лучаковський. – Мюнхен, 1973. – С.59-60.

[10] Burzyński W. O niedźwiedziu Wschodnich Karpat / Władysław Burzyński. – Kraków, 1931. – S. 14.

мисливство.[11] Дані про виставки та змагання зібрано на основі публікацій у часописах «Ловець» та «Ловець Польський».

Джерельною базою про законодавчі акти, що діяли на території Станиславівського старостату, стали довідник «Путівник мисливця» (1848 р.)[12], протоколи засідань Галицького сейму[13], перший том «Збірки законів і розпоряджень державної влади в королівстві Галичини і Лодомерії з великим князівством Краківським» (1884 р.)[14], книги керівника Галицького мисливського товариства Северина Крогульського «Піввіку: нарис діяльності Малопольського мисливського товариства» (1929 р.) [15], Мисливський закон 1897 року[16], Мисливський закон 1927 року, докладні коментарі до якого містяться у книзі В. Калуського «Мисливський закон» (1928 р.)[17]. Правозастосування на території Станиславіського повіту органів державної виконавчої влади у період Другої Речі Посполитої описане у «Станиславівському воєводському збірнику»[18] та «Державному збірнику Станиславівського воєводства».[19] Роль громадських організацій в організації правозастосування у галузі мисливства висвітлена у книгах «Товариство мисливців у Станиславові: Піввіку. Історія товариства від 1880-1930 р.р.» А. Горецького (1930 р.)[20], та «Економічне значення мисливства для нашого краю» Ружинського та Шехтеля (1921 р.).[21]

Роль мисливства у період мезоліту (11–7 тис. років до н.е.) на території Станиславівського повіту досліджували М. Клапчук та В. Грабовецький[22]. На шпальтах тижневого додатку до «Газети Львівської» (1869 р.) висувалась гіпотеза, що місто Станиславів було

---

[11] Статистичний звіт про ведення мисливського господарства по Івано-Франківській області (форма № 2-тп-мисливство) за 2014 рік. [Текст]. — Івано-Франківськ: [б. в.], 2014. — 4 арк. — [На правах рукопису].

[12] Przewodnik myśliwca. – Leszno i Gniezno: Nakładem i drukiem E. Gónthera, 1848. – S. 3-22.

[13] Posiedzenie 1-26 // Stenograficzne sprawozdania z trzeciej sesyi ósmego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskie z roku 1895/96 od 28.grudnia 1895 do 8. lutego 1896. - Lwów, 1896, – S.474.

[14] Kasparek J. R. Zbiór ustaw i rozporządzeń administracyjnych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem: [w 6 tomach] / J. R. Kasparek. – Lwów: Wyd-wo H. Altenberga, 1884. – T.1. – S. 360.

[15] Krogulski S. Pół wieku: Zarys działalności Małopolskiego towarzystwa łowieckiego 1876–1926 / Seweryn Krogulski. – Lwów: Małopolskie towarzystwo łowieckie, 1929. – S.6.

[16] Nowa ustawa łowiecka dla Galicyi i W. Ks. Krakowskiego. – Kraków: Wisła, 1898. – s.

[17] Kałuski W. Prawo Lowieckie Warszawa: Wydawnictwo związku pracowników administracji gminnej rz.p.,1928. – S. 1-81.

[18] Zarządzenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 22 grudnia 1931 r. w sprawie statutu organizacyjnego i szczegółowego podziału czynności Urzędu Wojewódzkiego Stanisławowskiego. // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1932. – № 1. – S. 1-10.
// Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1932. – № 1. – S. 1-10.

[19] Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1925. – № 10. – S.6.

[20] Towarzystwo myśliwych w Stanisławowie: Półwieku. Historia towarzystwa od r. 1880-1930. – Stanisławów, 1930. – S. 26.

[21] Rożyński F., Dr. E. Schechtel Ekonomiczne znaczenie łowiectwa dla naszego kraju. – Warzsawa:Nakładem polskiego towarzystwa łowieckeigo, 1921.

[22] Грабовецький В. Ілюстрована історія Прикарпаття. Тисячолітній літопис Гуцульщини / В. Грабовецький. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2004. – Т. 1. – С. 25.

засновано з огляду на сприятливе географічне розташування та можливість розведення великої кількості дичини.[23] Не обійшов тему мисливства відомий польський історик, дослідник історії Станиславова Алоїз Шарловський у праці «Станиславів і Станиславський повіт: історичний та географічно-статистичний аспект», описавши мисливські вольєри Станиславова.[24]

Велику мемуарну спадщину про проведенні полювань на території Прикарпаття[25], і Станиславівського старостату, зокрема, залишив багатолітній керівник Лисовицького мисливського товариства – граф Казимир Водзіцький [26], [27]. Велику інформативну цінність щодо мисливської тематики становлять місцеві періодичні видання. Зокрема, «Станиславівські новини» (1895 р.) описували полювання на оленя біля Станиславова.[28]

Загальні статистичні дані щодо рибальства у повіті збереглись у стенографічних звітах засідань Галицького сейму.[29] Розлога статистика про торгівлю рибною продукцією у повіті міститься у «Державних статистичних відомостях» (1898 р.)[30] та Шематизмах[31].

Великий вклад у висвітлення проблем рибальства Галичини та Станиславівського повіту,[32] зокрема зробив уродженець села Яблунів Коломийського повіту, доктор філософії Львівського університету, а в подальшому – завідувач кафедри зоології Ягелонського універистету – Максиміліан Сила-Новицький.[33]

Державне регулювання рибальства відображене у Рибальських законах,[34] «Мисливських та рибальських календарях (1885 р.)[35] та у «Збірнику законів та урядових розпоряджень королівства Галичини та Лодомерії з великим князівством Краківським».[36] Історичні та

---

[23] Glówniejsze miasta w Galicyi. Stanisławów // Dodatek tygodniowy do Gazety Lwowskiej. – 1869. – № 4 (23. stycznia). – S. 1-2.

[24] Szarłowski A. Stanisławów i powiat Stanisławowski pod względem historycznym i geograficzno-statystyczny.– Stanisławów:Nakładem księgarni Wł.Doboszyńskiego, 1887. – S.260.

[25] Wodzicki A. Moje pierwsze dwa jelenie / Aleksander Wodzicki // Łowiec – 1902. – №22. – S.259-263.

[26] Wodzicki K. Z łowów na dziki / Kazimierz Wodzicki // Łowiec. – 1880. – № 7. – S.108.

[27] Rembowski A. Kazimierz Wodzicki jako myśliwy. – Warszawa: Nakładem Gerbethnera i Wolffa, 1891. – S. 72.

[28] Nowiny Stanisławowskie. – 1895. - № 1. – s.3.

[29] Alegaty do sprawozdań stenograficznych drugiej sesyi ósmego periodu Sejmu Krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem z roku 1913/1914 przytem index tych alegatów od 1 do 495. – Lwów, 1905, – S.1306-1307.

[30] Wiadomości statystyczne o stosunkach krajowych. – Lwów, 1898. – T. XVII, zeszyt I. – S. 33-49.

[31] Szematyzm królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim księstwem Krakowskiem na rok 1895. – Lwów: Nakładem c.k. Namiesnictwa z dr. W.Łorińskiego, 1898. – s.761.

[32] Nowicki M. Zarybienie wód Galicyi w roku 1882//Łowiec. – 1883. – № 7. – s.106.

[33] Проців О.Р. Зеленчук Я.І. Видатний природознавець уродженець Гуцульщини Максиміліан Сила-Новицький/Олег Проців/, Ярослав Зеленчук/ Гуцули і Гуцульщина : літ.-мист. і громад.-сусп. часоп. – 2012. – № 2(6). – С. 42 – 45.

[34] Ustawa z dnia 19.listopada 1882 o niektórych środkach ku podniesieniu rybactwa na wodach śródkrajowych.

[35] Kalendarz myśliwski i rybacki na rok 1885. – Lwów: Gal. Tow. Łowieckie, 1885. – S. 152-153.

[36] Dziennik ustaw i rozporządzeǹ krajowych dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkim Księstwem Krakowskiem. – Lwów, 1906. – S. 296-300.

гуманітарні аспекти розведення риби розглядав відомий історик Іван Крип'якевич у праці «Історія української культури».[37]

Інформація про практику правозастосування у Станиславівському повіті у сфері рибальства походить з фондів 2 та 6 Державного архіву Івано-Франківської області.[38]

Для ширшого вивчення процесів, що впливали на формування рибальського законодавства та його реалізацію, були опрацьовані матеріали мисливських періодичних видань досліджуваного періоду, а саме: журнали «Łowiec» («Ловець»), «Łowiec Polski» («Ловець Польський»), «Łowiec Wielkopolski» («Ловець Велькопольський»), «Przegląd myśliwski» («Мисливський огляд»).[39]

Крім спеціалізованих мисливських та рибальських видань питання ведення мисливського та рибальського господарства висвітлювалось у «Газеті Львівській», яка видавалась у Львові починаючи з 1811 року.[40]

Джерельною базою, щодо вивчення діяльності Станиславівського мисливського товариства є «Мисливські та рибальські календарі» (1888 р.),[41] статут мисливського товариства (1880 р.). [42] Діяльність Станиславівського мисливського товариства «Ватра» описано О. Левицьким у «Збірнику матеріялів до історії Станиславова і Станиславівщини» (1975 р.)[43],та В. Ковпаком у статті «Особливості спортивної політики редакції часопису «Новий час» (1923-1939)»[44]. М. Мельник у статті «Мисливські оповідання Романа Купчинського» дослідив гуманітарні аспекти діяльності українських мисливських товариств.[45]

Про організацію Станиславівського мисливського товариства «Кнея», яке діяло у Станиславові з 1901-1939 р.р., йдеться у статуті товариства[46]. Про участь станиславівських мисливців у громадських

---

[37] Історія української культури/ під заг.ред. Івана Крип'якевича. – Київ: Либідь, 1994. – С.27-28.

[38] Державний архів Івано-Франківської області. – Ф. 2.

[39] Mniszek Tchorznicki M. Próba uporządkowania bibliografji łowieckiej w odrodzonej Polsce [Text] / M. Mniszek Tchorznicki. — Warszawa : [b. v.], 1936. — S. 21, 22, 27.

[40] Stan wod w Galicyi// Gazeta lwowska. – 1900. – № 161. – 17 lipca. – S.3.

[41] Kalędarz myśliwski i rybacki na rok 1888. – Lwów: Galicyjskie towarzystwo łowieckie, 1888. – S.121.

[42] Statuta towarzystwa myśliwych w Stanisławowie. – Stanisławów, 1880. – 12 s.

[43] Левицький О. Ловецьке товариство «Ватра» / О. Левицький, І. Остап'як // Альманах Станіславівської землі: Збірник матеріялів до історії Станіслава і Станіславівщини. – Нью-Йорк; Торонто; Мюнхен, 1975. – С. 471–472.

[44] Ковпак В. Особливості спортивної політики редакції часопису «Новий час» (1923-1939) / В. Ковпак // Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка – Львів, 2007. – Вип. 31. – С. 190.

[45] Мельник М. Мисливські оповідання Романа Купчинського / М.Мельник // Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка – Львів, 2004. – Вип. 35. – С. 291.

[46] Statut i regulamin towarzystwa łowieckiego „Knieja" w Stanisławowie: rok założenia 1901. – Stanislawów: drukarnia L. Gellera, 1932. – 35 s.

організаціях Варшави 30 -х років XX ст. у мисливських календарях різних років[47], [48], [49]

Діяльність Станиславівської філії «Товариства опіки над тваринами» описано в ілюстрованому календарі «Приятель тварин»[50], часописі «Вільний голос Станиславова» (1896 р.).[51]

2. Правозастосування у мисливському господарстві

Регулювання мисливства у Галичині бере свій початок з Литовських статутів[52], що містили розділи, присвячені мисливству. З розпадом Польсько-Литовської унії та першого поділу Речі Посполитої у 1772 році і з подальшим входженням Галичини під юрисдикцію Австрії правова дія Литовських статутів проіснувала ще до 1775 року.[53] Згодом основними законодавчими актами Австрійської монархії, що регулювали мисливство, були Патенти від 13.06.1786[54] та 7 березня 1849 року[55]. 30 січня 1875 року у Галичині виходить перший Мисливський закон[56]. Наступні Мисливські закони були прийняті відповідно у 1897 році[57], 10 квітня 1910 року[58] і вже у післявоєнній Польщі 3 грудня 1927 року.[59] Адміністративний уклад Другої Речі Посполитої змінився на воєводства, які відповідно до законодавства мали визначені повноваження щодо регулювання мисливства на території воєводства. Станиславівське воєводство було організоване у 1920 році і відповідно до внутрішньої організації воєводського управління було поділене на 9 підрозділів, а саме: загальний, безпеки, самоуправління, виконання, охорони здоров'я, військовий, рільництва, громадських робіт, праці та соціального забезпечення. Функції управління мисливством відносились до

---

[47] Poradnik kalendarz myśliwski na1930 rok / pod red. Ejsmonda J. – rok III. – Warszawa: Skład glówny, 1930. – S. 203.

[48] Kalendarz myśliwski na 1934 rok. – Warszawa: Polski związek Stowarzyszeń łowieckich, 1934. – S. 289-291.

[49] Kalendarz myśliwski na 1939 rok. – Warszawa: Polski związek Stowarzyszeń łowieckich, 1939. – S. 216-218.

[50] Illustrowany kalędarz jubieleuszowy „Przyjaciela zwierząt" (r.1880) na rok 1931 /pod red. T. Sas-Jaworskiego. – W-wa: T-wo opieki nad zwierzętami RZPlitej Polskiej, 1931. – S.35-36.

[51] Wolny Glos Stanislawowski 1896. – № 3. – S.3.

[52] Статут Великого Князівства Литовського 1588 року [електронний ресурс]. – Режим доступу:starbel.narod.ru/statut1588.htm

[53] Przewodnik myśliwca. – Leszno i Gniezno: Nakładem i drukiem E. Günthera, 1848. – S. 3-22.

[54] Posiedzenie 1-26 // Stenograficzne sprawozdania z trzeciej sesyi ósmego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskie z roku 1895/96 od 28.grudnia 1895 do 8. lutego 1896. - Lwów, 1896, – S.474.

[55] Kasparek J. R. Zbiór ustaw i rozporządzeń administracyjnych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem: [w 6 tomach] / J. R. Kasparek. – Lwów: Wyd-wo H. Altenberga, 1884. – T.1. – S. 360.

[56] Krogulski S. Pół wieku: Zarys działalności Małopolskiego towarzystwa łowieckiego 1876–1926 / Seweryn Krogulski. – Lwów: Małopolskie towarzystwo łowieckie, 1929. – S.6.

[57] Nowa ustawa łowiecka dla Galicyi i W. Ks. Krakowskiego. – Kraków: Wisła, 1898. – s

[58] Memorjał//Łowiec – 1910. – № 10. – S.114.

[59] Kałuski W. Prawo Lowieckie Warszawa: Wydawnictwo związku pracowników administracji gminnej rz.p.,1928. – S. 1-81.

лісового відділу, який разом із рільничим та ветеринарним входив до рільничого управління[60].

При виконанні покладених на органи державної виконавчої влади Станиславівського старостату та воєводства завдань у галузі мисливського господарства виникала низка конфліктів з власниками земельних ділянок та керівниками мисливських господарств. Для розв’язання цих конфліктів дієву участь на рівні експертів брали Перший мисливський інститут, організований у Станиславівському воєводстві, та перший у Польщі «Синдикат мисливських товариств у Станиславові». До цього синдикату мали право належати мисливські товариства, що діяли у Станиславівському воєводстві.[61]

Слід відмітити, що у державному управлінні були також задіяні громадські організації. Зокрема, Галицьке мисливське товариство через своїх делегатів контролювало та консультувало владу у питаннях мисливства.[62] За правління Другої Речі Посполитої голова господарського товариства Малопольщі звернувся до воєвод, щоб вони при вирішенні господарських конфліктів з рибальства прислухались до думки висококваліфікованого знавця з рибальства – інженера Тадеуша Розвадовського, доцента, фахівця з розведення риби, який проживає у Львові по вул. Святої Магдалени, 6.[63]

Відповідно до чинного на той час мисливського законодавства на воєводство покладався ряд організаційних повноважень. Зокрема, стаття 73 Мисливського закону від 1927 року визначала, що нагляд за виконанням закону в повній мірі покладався на ієрархічний рівень адміністративного органу. Так, Міністерством рільництва здійснювався нагляд за всією державою, воєводою – за територією воєводства, а старостою – за територію повіту, що на мою думку, є логічним. Адже на даний час повноваження щодо регулювання мисливства мають різні центральні органи виконавчої влади, її територіальні органи, різні рівні органів місцевого самоврядування [64]. Стаття 72 покладала на воєводу повноваження – здійснювати регулювання чисельності хижаків, до яких у той час зараховували не

[60] Zarządzenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 22 grudnia 1931 r. w sprawie statutu organizacyjnego i szczegółowego podziału czynności UrzęduWojewódzkiego Stanisławowskiego. // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1932. – № 1. – S. 1-10.

[61] Towarzystwo myśliwych w Stanisławowie: Półwieku. Historia towarzystwa od r. 1880-1930. – Stanisławów, 1930. – S. 26.

[62] Rożyński F., Dr. E. Schechtel Ekonomiczne znaczenie łowiectwa dla naszego kraju. – Warzsawa:Nakładem polskiego towarzystwa łowieckeigo, 1921.

[63] Stanisławów, dnia 4. wrześna 1925.Zastępstwo interesów gospodarstwa rybnego przy dochodzeniachwodno-prawnych. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1925. – № 10. – S.6.

[64] Pawlikowski M.K. Prawo łowieckie: komentarz dla województw wschodnich z dołączeniem rozporządzeń wykonawczych i kalędarza myśliwskiego. – Wilno: Nakładem policyjnego klubu sportowego, 1929. – 89 s.

лише вовків, але й кабанів [65]; організацію надання у користування мисливських ревірів[66]. Хоча й Мисливський закон визначав терміни полювання по кожному виду мисливських тварин, але, виходячи з їх реальної чисельності на тій чи іншій території, необхідно було врегульовувати і конкретні терміни полювання. Зокрема, відповідно до статей 48-50 Міністр рільництва Польщі мав повноваження змінювати терміни полювання на різні види мисливських тварин, а також передати це повноваження воєводам.[67] Варто відмітити, що Мисливський закон мав спеціальне застереження для Львівського та Станиславівського воєводств, де у статті 46 зазначалось, що право полювання на оленів та лосів у цих воєводствах мають лише ті орендарі права полювання, площа мисливських господарств яких є більшою ніж тисяча гектарів, тоді як для інших воєводств мінімально можлива площа для проведення полювання була у десять разів меншою[68],[69],[70]. Слід погодитись з думкою, що ця вимога була раціональною з огляду на розведення цих тварин, оскільки вони потребують великих площ.[71] Порушення цієї вимоги зараховувалось до категорії важких порушень і каралось штрафом у розмірі п’ятсот злотих, а також арештом до шести тижнів.[72]

Як свідчать тогочасні літературні джерела, Станиславівські воєводи у повній мірі використовували надані їм Мисливським законом повноваження. Зокрема, розпорядженням Станиславівського воєводи від 7 серпня 1929 року заборонялось полювання на оленя з 10 жовтня до 31 листопада 1929 року на всій території воєводства.[73] Іншим розпорядженням від 21.11.1929 року № 5170 було збільшено терміни заборони полювати на окремих територіях, а саме: на три роки, тобто, до 30.11.1932 року було обмежене полювання у таких гмінах Долинського повіту – Лисовичі, Воля Задеревацька, Надіїв. Цим же розпорядженням заборонялось полювання на весь мисливський сезон на всій території Снятинського повіту.[74]

[65] Kałuski W. Prawo Lowieckie Warszawa: Wydawnictwo związku pracowników administracji gminnej rz.p.,1928. – S. 1-81.
[66] Malsburg H. Jeszcze słowo o łowiectwie w lasach rządowych//Przegląd myśliwski i łowiectwo polskie. – 1924. – № 5. – S.4-5.
[67] Kilka słów o Polskim Prawie łowieckim //Łowiec – 1928. – №15. – S.238-239.
[68] Pawlikowski M.K. Prawo łowieckie: komentarz dla województw wschodnich z dołączeniem rozporządzeń wykonawczych i kalędarza myśliwskiego. – Wilno: Nakładem policyjnego klubu sportowego, 1929. – 89 s.
[69] Prawo łowieckie: Na marginesie Rozporządzenia Prezedenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1927 r. „O prawie łowieckim”//Łowiec. – 1928. - № 18. – S.291-292.
[70] Kilka słów o Polskim Prawie łowieckim //Łowiec – 1928. – №15. – S.238-239.
[71] Prawo łowieckie: Na marginesie Rozporządzenia Prezedenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1927 r. „O prawie łowieckim”//Łowiec. – 1928. - № 18. – S.291-292.
[72] Kałuski W. Prawo Lowieckie Warszawa: Wydawnictwo związku pracowników administracji gminnej rz.p.,1928. – S. 1-81.
[73] Rozporządzenie wojewody stanisławowskiego z dnia 7 sierpna 1929r.//Łowiec. – 1929. – № 17. – S. 272.
[74] Komunikat// Łowiec. – 1929. - №24 . – S.386.

У подальшому з'являються ще жорсткіші розпорядження, що стосуються охорони мисливських тварин. Зокрема, розпорядженням від 15 жовтня 1929 року «Про поширення охоронного часу на всіх мисливських тварин по всій території гміни Стримба і Пнів Надвірнянського повіту» було заборонено на чотири роки проведення будь-яких полювань на території цих гмін – до 31 жовтня 1933 року[75]. Розпорядження № 135 визначало, щоб з жовтня 1929 року закрити полювання на всю мисливську дичину на території гміни Залуччя Коломийського повіту[76]; Розпорядження № 143 – заборону полювання на території всього Стрийського повіту на самців козуль з 1 листопада 1929 р. по 31 січня 1930 р.[77]; Розпорядження № 153 від 21 листопада 1929 року забороняло полювання на території Снятинського повіту на три роки на самців козуль, а Розпорядження № 154 від 21 листопада цього ж року забороняло полювання на мисливських угіддях гмін Лисовичі, Воля Задеревацька, Надіїв на всі мисливські тварини терміном на три роки.[78] Розпорядження № 22 Станиславівського воєводи від 5 жовтня 1928 рокузабороняло полювання на зайця на території цілого воєводства до 31 жовтня 1928 року включно, а Розпорядження № 23 забороняло проводити полювання на всі види дичини на території гміни Верхнє Синьовидне Сколівського повіту терміном на три роки.[79] Через порівняно низьку чисельність оленів старостам була дана вказівка дозволити на них полювання лише під час риковища у період з 15 вересня по 15 жовтня.[80] Зверталась увага не лише на регулювання чисельності популяції оленів, але й на регулювання статевої структури. Чинний на той час закон забороняв добувати олениць, що у ряді господарств мало негативні наслідки. Тож розглянувши подання Долинського старости щодо врегулюванню статевої популяції оленів у

[75] Rozporzadzenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 15-go października1929 r. o. rozszerzeniu czasu ochronnego na Wszystką zwierzynę łowną, na całym obszarze gminy Strymba i Pniów, powiatu nadwórniańskiego. // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1929. – № 16. – S. 201-202.
[76] Rozporzadzenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 15-go października 1929 r. o rozszerzeniu czasu ochronnego na wszystką zwierzynę łowną, na całym obszarze obwodu łowieckiego wspólnego w gminie Załucze nad Prutem, pow. kołomyjskiego. // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1929. – № 16. – S. 202.
[77] Rozporzadzenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 31. Października 1929 r. o rozszerzeniu czasu ochronnego na sarny-kozły na całym obszarze powiatu stryjskiego. // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1929. – № 17. – S. 217.
[78] Rozporzadzenie Wojewody Stanisławowskiego z dn. 21. listopada 1929 o rozszerzeniu czasu ochronnego na wszystką zwierzyne łowną na całym obszarze obwodów łowieckich wspólnych w gminach Lisowice, Woła Zaderewacka i Nadziejów, powiatu dołińskiego // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1929. – № 19. – S.226.
[79] Wojewody Stanisławowskiego z dnia 5. Października 1928 w sprawie rozszerzenia czasu ochronnego na zające-szaraki na całym terenie Województwa Stanisławowskiego. //Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1928. – № 9. – S. 1.
[80] Stanisławów, dnia 28. paidziernika 1924.Ochrona jeleni. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1924. – № 12. – S.6.

мисливському господарстві Велдіж, було видане розпорядження (28 вересня 1936 року) з дозволом добути 50 самиць оленів.[81]

У період з 1930 по 1939 рік щороку воєвода видавав розпорядження старостам про встановлення термінів полювання на території воєводства. Термін полювання у них був дещо зменшений, ніж це передбачалось чинним законодавством [82], [83], [84], [85], [86].

Слід відмітити, що воєвода також вживав заходи для кардинального врегульовування часу полювань. Зокрема, Розпорядженням № 79 від 26 квітня 1929 року «Про заборону полювання по всьому Станиславівському воєводстві на куріпок, козуль самців, зайців» було збільшено час заборони полювання, передбачене законодавством[87]. Більше того, воєводи кожного воєводства Другої Речі Посполитої, виходячи із своїх повноважень і певних обставин, визначали конкретний час відкриття та закриття полювання. Оголошення термінів полювання друкувались у центральних друкованих виданнях, що виходили у Варшаві[88]. На воєвод було також покладено обов'язок інформування населення про вимоги мисливського законодавства. Зокрема, Міністерство рільництва у 1928 році розіслало вимогу у всі воєводства, щоб ті організували відповідно до поданого зразку випуск інформативних листівок про вимоги мисливського законодавства, і розвісили їх у всіх гмінах, відділках поліції, залізничних вокзалах.[89]

Великої шкоди мисливським господарствам повіту завдавали браконьєри. З преси стало відомо, що у селі Крилос браконьєри, які полюють із собаками, практично повністю винищили дичину[90]; підлітки у селі Загвіздя біля Станиславова виготовляють нелегальну зброю із металевих труб; під час браконьєрства мешканець села Циганюк вистрелив у голову свого товариша Цифердінка.[91] Інший нещасний випадок на полюванні стався в 1885 році в Єзуполі, де

---

[81] Z Karpat // Łowiec. – 1936. – № 11. – S.198.
[82] Rozporządzenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 16 grudnia 1930 r. o ustanowieniu czasów ochronnych dla zwierzyny łownej, obowiązujących w roku 1931. // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1930. – № 26. – S. 1.
[83] Rozporządzenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 22 grudnia 1933 r. o ustanowieniu czasów ochronnych dla zwierzyny łownej, obowiązujących w roku 1934. // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1933. – № 19. – S. 3-4.
[84] Ogłoszenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 7 grudnia 1934 r. o ustanowieniu czasów ochronnych dla zwierzyny łownej, obowiązujących w roku 1935 // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1934. – № 28. – S. 6-7.
[85] Ogłoszenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 20 grudnia 1937 r. o ustanowieniu czasów ochronnych dla zwierzyny łownej, obowiązujących w roku 1938 // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1937. – № 30. – S. 17-18.
[86] Ogłoszenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 23 grudnia 1938 r. o ustanowieniu czasów ochronnych dla zwierzyny łownej, obowiązujących w roku 1939 // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1938. – № 25. – S. 2.
[87] Rozporzadzenie Wojewody Stanisławowskiego z 26. kwietnia 1929. o rozszerzeniu czasu ochronnego na wszystką zwierzym łowną na całym obszarze gminy Pasieczna // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1929. – № 7. – S. 100.
[88] Terminy ochronne ustanowione dla poszczególnych województw//Łowiec Polski – 1930. – № 34. – S.689.
[89] Wprowadzenie w życie nowego prawa łowieckiego//Łowiec Polski – 1928. – № 8. – S.119.
[90] Kronika myśliwska // Łowiec Polski – 1931. – № 4. – S.77.
[91] Domorośli fabrykańci broni. //Łowiec Polski – 1911. – № 22 . – S.351.

власником мисливського господарства був граф Войцех Дідушицький. На полюванні був присутній судовий ад'юнкт з Галича – Клеменс Угримович та п. N з Станиславова, який випадково натиснувши на курок, застрелив Угримовича. З розпачу він хотів застрелитись з револьверу, але інші мисливці не дали йому цього зробити.[92]

Для наведення порядку Станиславівський воєвода вживав заходи щодо подолання браконьєрства. Так, 29 лютого 1936 року у зверненні до громади воєводства «Про добровільну здачу зброї» він нагадував, що право володіння зброєю надається тим особам, які мають дозвіл від старости або військової влади. Особам, які нелегально володіють зброєю, було запропоновано здати її керівникам гмін або міст до 15 квітня. Відповідальності за добровільно здану зброю не передбачалось. Після зазначеного терміну поліції буде наказано провести обшуки можливих місць переховування зброї особи, які не виконають даного розпорядження, будуть якнайсуворіше покарані.[93] Деякі радикально налаштовані партії намагались тиснути на Станиславівського воєводу, щоб він дозволив носити зброю селянам для захисту сільськогосподарських угідь від диких кабанів, але воєвода на це не пристав.[94] Однак керівництво Станиславівського воєводства, прислухалось до пропозицій старост воєводства щодо можливості видачі зброї селянам для врегулювання чисельності хижаків. Зокрема, розглянувши лист L. 4706/Vllb./ 1924 старости Турківського повіту щодо великих збитків, що завдають вовки під час випасу худоби на полонинах, станиславівський воєвода розпорядився для зменшення популяції вовків використовувати капкани, отруту, а всю мисливську охорону озброїти. Старост було зобов'язано в період з 15 травня до 15 вересня видавати дозволи на короткоствольну зброю (пістолети, револьвери) особам, які пасуть худобу на полонинах, за умови, що претенденти на право отримання зброї отримають схвальну характеристику від керівника гміни. Якщо ж староста буде вважати, що керівник мисливського господарства вжив недостатніх заходів для відстрілу вовків, він мав право самостійно організувати заходи по їх знищенню, а кошти на організацію повинен був компенсувати власник мисливського господарства.[95]

---

[92] O tragicznym wypadku // Gazeta lwowska. – 1885. – № 246. – 28 październiknika. – S.4.

[93] Obwieszczenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 29.02. 1936 r. //Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1936. – № 5. – S. 53.

[94] Wiadomości krajowe//Łowiec Polski – 1928. – № 41. – S.697.

[95] Korespondencje// Łowiec. – 1924. - № 10. – S.156.

Слід відмітити, що хижаки на початку ХХ століття завдавали збитків не лише сількогосподарським виробникам, але й засобам комунікації. Так, у той час широко використовувались для обміну інформацією поштові голуби, а хижі пернаті їх перехоплювали. Для зменшення негативного впливу пернатих хижаків на поштових голубів у 1923 році воєвода розпорядився вжити всіх заходів щодо зменшення чисельності хижих пернатих.[96]

Для виконання вказівок воєводи проводились інспекції щодо ефективності ведення мисливських господарств. Серед порушень було виявлено, що має місце проведення полювання без оформлення оренди права полювання, зафіксовано низку порушень під час видачі мисливських білетів, тобто, особи які претендували на їх отримання, не відповідали вимогам законодавства. З метою зменшення навантаження на чисельність добування дичини була дана вказівка зменшити видачу мисливських білетів.[97] Відповідно до Розпорядження від 6 березня 1924 року була встановлена вартість мисливського білету: 10 злотих за рік.[98], а Розпорядження від 1922 року визначало, що дипломати, які отримали від Міністерства закордонних справ Польщі посвідчення, про право на володіння гладкоствольною зброєю, мають право на полювання без мисливського білету.[99]

Велике значення щодо подолання браконьєрства Станиславівський воєвода покладав на контроль за торгівлею нелегально добутою дичиною та на видачу дозволів на зброю та мисливських білетів. Зокрема своїм розпорядження від 24 грудня 1921 року він звертав увагу старост на те, щоб вони взяли під особистий контроль торгівлю дичиною на території ринків, щоб всі, хто торгує дичиною, мав сертифікат про її походження; щоб дозволи на зброю видавали лише тим особам, які мали мисливський білет, власникам мисливських господарств або членам мисливських товариств. Зброю слід було видавати лише тим особам, які мали право на легальне полювання.[100]

Старости були зобов’язані надавати в оренду мисливські угіддя, враховуючи думку Малопольського мисливського товариства,

---

[96] Stanisławów, dnia 3. stycznia 1923 W sprawie ochrony gołębi pocztowych i tępienia drapietnego ptactwa. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1923. – № 2. – S.6.

[97] L. 3755/VII. a. Stanisławów, dnia 16. maja 1923.Sprawy gospodarstwa łowieckiego. Okólnlk Nr. 87/23. Do wszystkich Panów Starostów. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1923. – № 11. – S.10-12.

[98] Stanisławów, dnia 18. marca 1924.W sprawie opiat za druki łowiekie. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1924. – № 4. – S.8.

[99] Stanisławów, dnia 26 czerwca 1922. Legitymacje dyplomatyczne. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1922. – № 14. – S.6.

[100] W sprawie handlu zwierzyną łowiecką, oraz wydawania kart na broń myśliwską. // Łowiec. – 1922. - № 6. – S.12.

та щорічно направляти у воєводство звіти про надання у користування мисливських угідь. Аналіз надання у користування мисливських угідь показав, що через інфляцію землевласники, які здавали у користування свої наділи, отримали незначні кошти. Тож своїм розпорядженням воєвода прив'язав вартість оренди права полювання до вартості зайця, а саме: вартість оренди 40 га мисливських угідь повинна була становити не менше, як вартість однієї голови зайця. Також старости повинні були вживати суворі заходи до керівників мисливських господарств, які всупереч статті 40 Мисливського закону не найняли на роботу мисливську охорону.[101] Для ефективної організації мисливського господарства Розпорядженням від 22 грудня 1921 року воєвода зобов'язував старост вести статистику мисливського господарства на території повіту.[102] Про можливість оренди права полювання у Станиславівському старостаті подавали оголошення у львівській пресі. Так, у селі Пациків (Підлісся) пропонували орендувати 1000 моргів лісу із зручним доїздом до угідь, що знаходяться лише за 1,5 милі від Станиславова. [103]

Відповідно до тимчасового статуту діяльності старост у Станиславівському воєводстві від 1930 року кожне староста організовував рільничий відділ, у компетенції якого була організація рибальського та мисливського господарства на території старостату, видача мисливських та рибальських білетів.[104]

Інше розпорядження воєводи зобов'язувало перевіряти наявність у мисливської охорони вогнепальної зброї, передбаченої тодішнім законодавством[105]. Ефективній роботі охоронців мисливських угідь сприяло Розпорядження Станиславівського воєводи № 13 від 21 січня 1933 року «Про організацію мисливської охорони», в якому увага керівників мисливських ревірів зверталась на те, щоб вони утримували мисливську охорону у спосіб, передбачений законодавством, щоб мисливські охоронці складали присягу перед старостою. А старости повинні в обов'язковому порядку видавати посвідчення мисливського охоронця[106].

---

[101] L. 3755/VII. a. Stanisławów, dnia 16. maja 1923.Sprawy gospodarstwa łowieckiego. Okólnlk Nr. 87/23. Do wszystkich Panów Starostów. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1923. – № 11. – S.10-12.

[102] L. 1696 VII. ex 192 l. Stanisławów, dnia 22 grudnia 1921 Przestrzeganie ustawy łowieckiej przy wydzierżawianiu polowan. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1922. – № 1. – S.13.

[103] Drobne ogłoszenia i inseraty // Łowiec. – 1909. - № 6. – S.70.

[104] Tymczasowy Statut Organizacyjny Starostw Województwa Stanisławowskiego // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1930. – № 1. – S. 1.

[105] W sprawie podwyższenia opłat na pozwolenia na broń i na prawo polowania. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1922. – № 7. – S.4-5.

[106] Okólnik Wojewody Stanisławowskiego , z dnia 21 stycznia 1933 r.o opłatach stemplowych od zgłosze1i o ustanowieniu straży łowieckiej I od zaświadczeń ustanowienia.//Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1933. – № 2. – S. 50.

Слід сказати, що мисливська галузь за часів Другої Речі Посполитої порівняно із теперішнім станом мала більш вагоме значення у частині сплати податків. Зокрема, на воєводське управління у галузі мисливства покладався обов'язок стягнення податків за мисливських собак,[107] за користування мисливськими угіддями, що у Станиславівському воєводстві становив відповідно до Закону Другої Речі Посполитої від 18 березня 1924 року найменше з усіх інших воєводств, а саме: 1 грош за гектар. Для порівняння: у Познанському воєводстві податок був найбільшим – 20 грош. Така сума податку сплачувалась за право виконання полювання на мисливську дичину власником землі або орендарем права полювання. Від податку звільнялись власники права полювання, що не використовували це право[108].

Однією з великих проблем для ведення мисливського господарства були інфекційні захворювання. Найнебезпечнішим захворювання серед диких тварин та людей був і фактично залишається сказ. Преса рясніла статтями про випадки, коли скажені тварини нападали на людей та свійських тварин. Так, у селі Курипів вдень лисиця покусала собаку і здохла від сказу; на солдата, який йшов з Блюдник до Галича, по дорозі напали дві лисиці. [109] Мисливські охоронці знаходили здохлих лисиць біля Галича та Блюдників (1903).[110] Про випадки сказу у Станиславові повідомлялось у «Газеті Львівській» (1893 р.),[111] на вулиці Третього травня (сучасна – Грушевського) скажений собака покусав солдата, а на площі Міцкевича – урядовця залізниці та малого хлопця. Собака втік у бік Опришівець. Для локалізації захворювання було організовано облаву на собак і та вбито 5 тварин.[112] Крім того, з метою локалізації епізоотії, як це вимагалось у розпорядженні ветеринарної академії від 2 квітня 1903 року № 44/128, Станиславівський старостат направив всім гмінам відповідний припис. [113]

Через Станиславівське старостат протікали річки Бистриця, Дністер, які мали економічне значення. Це зумовило розвиток рибальства. Одним із головних обов'язків, який покладався на воєводство у сфері рибальства, відповідно до статті 31 «Закону про рибальство» від 28 грудня 1933 року була організація спільно із

[107] Wiadomości bieżące//Łowiec Polski – 1929. – № 43. – S.750.
[108] Kalendarz myśliwski na 1934 rok. – Warszawa: Polski związek Stowarzyszeń łowieckich, 1934. – S. 205-207.
[109] Korespondencye Modest Douillet//Łowiec – 1903. – №11. – S.132.
[110] Korespondencye//Łowiec – 1903. – №5. – S.53.
[111] Wściekłłzna // Gazeta lwowska. – 1893. – № 250. – 3 listopada. – S.4.
[112] Wściekłe psy // Gazeta lwowska. – 1893. – № 19. – 25 stycznia. – S.4.
[113] Korespondencye Modest Douillet//Łowiec – 1903. – №11. – S.132.

старостами аукціонів по наданню у користування рибальських ревірів. Слід відмітити, що переможцем у експлуатації рибальського ревіру ставало господарство, яке не лише повинно було сплатити найвищу ціну за оренду цього ревіру, але й взяти певні окремі зобов'язання щодо утримання охоронців, внести певну суму завдатку та сплачувати в казну кошти, що використовувались на зариблення.

Зокрема, у «Станиславівському віснику» від 1933 року було надруковане розпорядження № 15 старости Косівського повіту від 26 вересня «У справі оголошення аукціону для оренди рибальського ревіру № 11 річки Черемош». Площа цього ревіру охоплювала ліву частину стоку річки Черемош від границі злиття Білого та Чорного Черемошу і до границі між гмінами Ростоки і Рожен Великий. Також до цього ревіру входили всі притоки Черемошу. Час оренди повинен був становити 10 років, починаючи з 1 лютого 1934 року, і до 31 березня 1944 року. Початкова вартість торгів починалась з 60 злотих в золоті. Орендар повинен був взяти на себе зобов'язання щодо зариблення кожного року певною кількостю мальків. Більше того, він повинен був взяти зобов'язання – виділяти певну суму на зариблення даного рибацького ревіру. До участі в аукціоні допускались особи, які сплатили завдаток у сумі 30 злотих.[114]

У Розпорядженні від 6 липня 1922 року Станиславівський воєвода вказував, що через Першу Світову війну рибальське господарство на території воєводства зазнало великих збитків. Він доручав всім старостам відповідно до статті 15 Рибальського закону від 31 жовтня 1887 року передати в оренду рибальські ревіри. При передачі в оренду рибальських ревірів потрібно звертати увагу, щоб особа, яка бере в оренду ревір, мала всі засоби для ефективного ведення рибальського господарства. Була затверджена форма подачі звітності.[115] Старостам слід було вживати заходи щодо запобігання використання для вилову риби недозволених способів та знарядь, а порушників карати.[116] Іншим розпорядженням він визначав, що особи, які виловлюють рибу, повинні мати при собі рибальські білети.[117] Відповідно до Розпорядження Станиславівського воєводи вартість рибальського білету з 1 березня 1924 встановлювалась у сумі

[114] Obwieszczenie Starosty powiatowego kosowskiego z dnia 26 września 1933 r.w sprawie przetargu ofertowego na dzierżawę obwodu rybackiego Nr. XI rzeki Czeremosz wspólny. // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1933. – № 15. – S. 269-271.

[115] Stanisławów, dnia 6. lipca. 1922.Podniesienie racjonalnej hodowli ryb. Do wszystkich Panów Starostów. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1922. – № 15. – S.14.

[116] Policja rybacka. Do wszystkich Starostw.//Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1922. – № 11. – S.10.

[117] Stanisławów, dnia 9. czerwca 1923. W sprawie wydawania karti książeczek rybackich. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1923. – № 7. – S.7.

10 злотих.[118] Для збільшення популяції риби у річках Розпорядження від 28 травня 1924 року поширювало термін заборони вилову риби та її торгівлі.[119]

3. Чисельність дичини у Станиславівському повіті

Одним із основних показників, що визначають ефективність ведення мисливського господарства, є чисельність добутої дичини. Завдяки розпорядженню Міністерства рільництва Австрії від 1874 року в Австро-Угорській монархії, до якої належала Галичина, започатковано ведення мисливської статистики, включаючи статистику добутої дичини, мисливського персоналу, господарські показники, завдані збитки сільськогосподарським угіддям дикими тваринами.[120] У періодичній мисливській пресі детально подавались звіти про добуту дичину. Послуговуючись цими даними, ми можемо об’єктивно оцінити стан мисливства на території Станиславівського повіту.

Великої шкоди завдавали хижаки, тому вперше про чисельність добування вовків та ведмедів на території Станиславівського циркуля згадується у 1812-1814 роках у «Оновленому вітчизняному віснику для Австрійської імперії» 1815 року видання (табл. 1). Як стверджували автори вісника, статистичні дані щодо чисельності добування хижаків базувались на виплаченій нагороді за добутого вовка або ведмедя, коли мисливець отримував 4 флорени 30 грайцерів за одну голову.

Таблиця 3.1

Добування хижаків у Станиславівському циркулі[121]

Циркуль (адміністративна одиниця)	1812 р.		1813 р.		1814 р.	
	Вовк (гол.)	Ведмідь (гол.)	Вовк (гол.)	Ведмідь (гол.)	Вовк (гол.)	Ведмідь (гол.)
Станиславів	1201	8	497	6	496	5

Іншим непрямим свідченням чисельності дичини є мемуарна спадщина. Зокрема, при проведенні нагінного полюваня у 1870 році у

---

[118] Opłaty administracyjue za książeczki rybackie. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1924. – № 4. – S.8.

[119] Rozporządzenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 23. maja 1924 w przedmiocie zmiany niektórych przepisów rybacko-policyjnych, wydanych na podstawie ustawy o rybołostwie z 31. X.1887 r. (Dz. U. Kr. z r. 1890 Nr. 37). // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1924. – № 7. – S.7.

[120] Starkl J., Fiszer Z. Powszechna wystawa krajowa 1894 r. i siły produkcyjne kraju: Łowiectwo i rybactwo / Juliusz Starkl, Zygmunt Fiszer. – Lwów: Wydział krajowy, 1896. – S. 27-28.

[121] Wilki i niedźwiedzie w latach 1812-1814//Łowiec. – 1934. – № 13-14. – S. 112.

Пацикові (Підлісся) біля Станиславова було так багато дичини, що дикі кабани добігли до ринку у центрі міста і лише там їх було добуто.[122]

Вперше у 1881 році у мисливській періодиці під керівництвом радника лісів п. Густава Летнера надруковано державні статистичні дані про добування дичини у Галичині у розрізі повітів. У 1879 р. у Галичині було добуто 16 оленів, 3588 козуль, 975 кабанів, 50069 зайців, 24 глухарі, 341 тетеруки, 1146 рябчики, 10426 куріпок, 156 фазанів, 10426 куріпок, 29328 перепілок, 8590 вальдшнепів, 12930 бекасів, 243 диких гусок, 13387 диких качок. З хижаків: 21 ведмідь, 144 вовки, 5 рисів, 4725 лисиць, 451 тхір, 155 видр, 64 диких котів, 236 борсуків, 130 орлів, 174 пугачів, яструбів, 3756 соколів, 975 сов. Згадується, що у Станиславівському повіті добуто 15 кабанів.[123]

Ще на початку XX століття на території повіту можна було почути риковище у Майдані, Вікторові, [124] Блюдниках та Тимерівцях.[125]

Таблиця 3.2

Добування дичини у Станиславівському повіті в 1887 році[126]

Козуля	Кабан	Заєць	Глухар	Тетерук	Рябчик	Куріпки	Перепілки	Вальдшнепи	Бекасів і дупелі	Дикі качки	Лисиці	Куниці	Тхори	Дикі коти
21	9	321		1	14	91	520	60	270	140	70	2	5	2

Добування дичини у Станиславівському повіті в 1888 році[127]

Олень	Лань	Козуля	Кабан	Заєць	Ведмідь	Вовк	Рись	Лисиця	Куниця	Тхори	Видри	Дикі коти	Борсуки
0	0	27	3	470	0	0	0	43	0	0	0	2	6

122 Ziemla Stanisławowska // 1928. – № 21. – S.3.
123 Kronika//Łowiec. – 1881. – № 1. – S. 14.
124 Korespondencje //Łowiec. – 1906. – № 10. – S.130.
125 Kronika//Łowiec . – 1902. – № 18. – S.219.
126 Wykaz zwierzyny, ubitej w ciągu roku 1887 //Łowiec. – 1888. - № 8. – S.134.
127 Wykaz zwierzyny, ubitej w ciągu r. 1888 zestawiony na podstawie dat urzędowych przez G.Lettnera, radcę lasowego //Łowiec. – 1889. – № 7. – S. 110.

Добування дичини у Станиславівському повіті у період 1885 по 1893 рік[128]

Олень	Лані	Козулі	Зайці	Кабани	Ведмідь	Вовк	Рись	Лисиця
0	0	346	4595	101	0	1	4	645

Добування дичини у Станиславівському повіті в 1898 році[129]

Олень	Лань	Козуля	Кабан	Заєць	Ведмідь	Вовк	Рись	Лисиця	Куниця	Тхори	Видри
0	0	44	4	402	0	1	1	36	7	10	5

Добування дичини у Станиславівському повіті в 1900 році[130]

Олень	Козуля	Кабан	Заєць	Ведмідь	Вовк	Рись	Лисиця	Куниця	Ласка	Тхори	Видри	Дикі коти	Борсуки	Білки	Орли	Пугачі	Яструби, коршуни	Сови, сороки
2	98	29	1182	0	0	0	252	29	2	19	9	0	19	8	5	10	289	915

Добування дичини у Станиславівському повіті в 1901 році[131]

Олень	Козуля	Кабан	Заєць	Ведмідь	Вовк	Рись	Лисиця	Куниця	Ласка	Тхори	Видри	Дикі коти	Борсуки
1	112	32	1217	0	0	0	241	32	1	23	7	0	21

Для аналізу ведення мисливського господарства, показник добування дичини є визначальною характеристикою мисливського

[128] Starkl J., Fiszer Z. Powszechna wystawa krajowa 1894 r. i siły produkcyjne kraju: Łowiectwo i rybactwo / Juliusz Starkl, Zygmunt Fiszer. – Lwów: Wydział krajowy, 1896. – S.27-28.
[129] Statystyka ubitej zwierzyny //Łowiec – 1900. – № 3. – S.37.
[130] Wykaz ubitej zwierzyny w r.1900 //Łowiec – 1903. – № 13. – S.150.
[131] Statystyka ubitej zwierzyny //Łowiec – 1903. – № 14. – S.162.

господарства. Територія Станиславівського повіту охоплювала здебільшого територію сьогоднішнього Тисменицького району. Але оскільки його площа не повністю відповідає Станиславівському повіту, то на нашу думку, найоптимальнішим варіантом для порівняння добування дичини слугуватиме територія Станиславівського повіту кінця XIX ст. та Івано-Франківська область з розрахунку добування дичини на площі в 1 тис. га мисливських угідь.

У 1888 р. площа Станиславівського повіту становила 13,8 австрійських миль. (1 австрійська миля – 57,54 км^2), тобто, площа повіту становила 79,4 тис. га.[132] У 1903 році відповідно до статистичних даних Галичини площа Станиславівського повіту збільшилась і становила 86,9 тис. га.[133]

Порівнюючи добування, встановлено, що на сучасній території, яка колись входила до Станиславівського повіту, оленів на даний час взагалі не добувають, майже у сім разів менше добувається козуль, у три – зайців та у два – кабана та лисиці.

Таблиця 3.3

Добування дичини на 1 тис. га площі у Станиславівському повіті з розрахунку на площу повіту – 79,4 тис. га

	Олень (гол.)	Козуля (гол.)	Кабан (гол.)	Заєць (гол.)	Лисиця (гол.)
1887 р.		0,26	0,11	4	1,1
1888 р.		0,3	0,04	4,6	0,5
Річне добування у період з 1885 -1893 р.р.		0,48	0,1	6,5	0,9
1898 р.		0,5	0,05	5	0,4
1900 р.	0,03	1,2	0,4	15	3,2
1901 р.	0,01	1,4	0,4	15,4	3,1
Річне добування у період з 1887-1901 р.р.	0,02	0,69	0,18	7,9	1,5

[132] Wykaz zwierzyny, ubitej w ciągu roku 1887 //Łowiec. – 1888. - № 8. – S.134.
[133] Podręcznik statystyki Galicyi/ pod red T.Pilata. – Lwów: Pierwsza związkowa drukarnia, 1903. – T. VII.: Cz. I. – S. 6.

Таблиця 3.4

Чисельність добутої дичини на території Івано-Франківської області у 2014 році (площа 1392,8 тис. га)

	Олень	Козуля	Кабан	Заєць	Вовк	Лисиця
Добуто голів	25	157	133	3215	4	817
На 1 тис. га	0,02	0,1	0,1	2,3	0,003	0,6

З приходом на територію Галичини Другої Речі Посполитої значно підвищилась ефективність ведення мисливського господарства. Зокрема, у 1938 році на території Станиславівського повіту, загальна площа якого становила 124900 га, функціонувало 91 спільне мисливське господарство (88540 га) та 37 приватних (13123 га). Ведення мисливського господарства здійснювалось на 81% від загальної площі, що набагато більше ніж на території Тисменицького району. У мисливському сезоні 1937/38 р.р у Станиславівському повіті було добуто 1 оленя, 137 самців козуль, 24 самиць козуль, 24 кабани, 4610 зайців, 103 лисиці, 3 диких коти, 35 куниць та тхорів, 13 тетеруків, 33 рябчики, 768 куріпок, 234 вальдшнепів, 11 перепілок, 12 гусок, 4086 пернатих хижаків, 460 бродячих собак, 151 бродячих котів.[134]

Аналізуючи чисельність добування дичини у Станиславівському повіті бачимо, що мисливське господарства велось на відміну від сучасного набагато ефективніше. Площа мисливських угідь Івано-Франківської області у 2014 році становила 724 тис. га[135], що у сім разів більша, ніж площа Станиславівського повіту у 1938 році. Але в Івано-Франківській області добувається менше козуль та зайців, ніж добувалось у Станиславівському повіті.

---

[134] Stanisławów//Łowiec – 1939. – № 8. – S.25.

[135] Статистичний звіт про ведення мисливського господарства по Івано-Франківській області (форма № 2-тп-мисливство) за 2014 рік. [Текст]. — Івано-Франківськ: [б. в.], 2014. — 4 арк. — [На правах рукопису].

Таблиця 3.5

Чисельність добутої дичини у Галичині у період з 1878 по 1898 рік в розрізі років[136]

Рік	Благородні види					Шкідливі види								
	Олені	Лань	Козулі	Зайці	Кабани	Ведмеді	Вовки	Рисі	Лисиці	Куниці	Тхори	Видри	Дикі коти	Борсуки
1878	18	5	2992	4985	718	15	142	9	4501	371	356	123	24	211
1885	39	27	5412	55729	1326	10	94	22	6177	623	505	221	28	368
1886	43	31	5308	38915	1309	9	111	32	6408	802	389	227	27	361
1887	81	33	5437	42428	1373	24	85	19	7318	734	566	246	23	368
1888	25		5382	45488	1169	12	89	28	7113	686	627	304	21	393
1889	23		5500	47962	1421	16	97	17	6289	719	534	228	9	246
1890	63	6	5625	51844	1147	20	89	20	5413	503	538	271	50	459
1891	58	10	5645	43202	1236	19	71	19	6178	566	501	220	8	405
1892	77	37	5797	47933	1535	13	50	25	6603	623	407	265	15	538
1893	77	20	5121	42138	1256	28	44	19	6006	768	576	254	17	388
1894	78	25	6527	6071	1580	21	41	25	7073	708	589	294	40	533
1895	110	5	6380	5212	1432	6	29	39	6758	575	398	218	17	433
1896	113	13	6621	5590	1231	5	43	22	6645	559	510	245	37	426
1897	113	11	5790	4751	1106	7	25	15	6233	528	523	203	1	437
1898	167	7	5860	5150	1043	16	20	30	6450	622	633	261	4	473

Таблиця 3.6

Добування пернатої дичини у Галичині у період 1885-1893р.р[137]

Рік	Назва дичини											
	Глухарі	Тетеруки	Рябчики	Фазани	Куріпки	Перепілки	Вальдшнепи	Круки	Дикі гуси	Дикі качки	Орли, яструби, соколи	Сови
1885	52	356	1215	531	20501	30198	7573	14565	431	13864	7048	1864
1886	71	362	1127	551	11245	21609	6325	11300	465	12516	8159	1751
1887	86	311	1301	709	12026	31210	6593	12058	495	14424	6762	1601
1888	100	259	1331	599	9950	27091	5524	11909	618	13632	7883	1836
1889	73	243	1085	664	11715	27258	4593	10193	426	11724	6583	2239
1890	74	282	1123	548	12956	29978	5427	10170	718	10335	8054	1484
1891	58	301	1114	1099	10272	32500	6344	11550	378	11988	9182	1826
1892	85	418	1565	789	10653	37395	5324	9202	319	11063	8463	1448
1893	66	327	659	1093	8664	28859	4561	7942	430	9022	10094	1795
Всього	665	2859	10520	6583	107982	266098	52264	98889	4280	108568	72228	15844

[136] Statystyka ubitej zwierzyny //Łowiec – 1900. – № 4. – S.49.
[137] Starkl J., Fiszer Z. Powszechna wystawa krajowa 1894 r. i siły produkcyjne kraju: Łowiectwo i rybactwo / Juliusz Starkl, Zygmunt Fiszer. – Lwów: Wydział krajowy, 1896. – S.32.

Таблиця 3.7

Добута у Галичині дичина (1899-1901 р.р.)

Назва дичини (гол.)	1899 р.	1900 р.	1901 р.
Олені	145	241	303
Лані	9	3	7
Козулі	6171	8943	8835
Кабани	1288	2110	2014
Зайці	57507	63765	62791
Кролики	7	27	18
Глухарі	68	68	72
Тетеруки	454	494	460
Рябчики	841	1582	1617
Фазани	4533	4338	3066
Куріпки	26228	37234	34003
Перепілки	23218	21118	20680
Вальдшнепи	2960	7749	7521
Дикі гуси	316	498	378
Дикі качки	13362	14487	13885
Ведмеді	18	26	24
Вовки	14	38	35
Рисі	46	35	31
Лисиці	6527	9903	9395
Куниці	558	974	968
Ласки		679	772
Тхори	742	1152	944
Видри	247	348	370
Дикі коти	-	-	-
Борсуки	467	976	986
Білки		1913	1677
Орли	154	539	347
Сови	107	220	84
Яструби	75555	14359	14641
Ворони, сороки		37851	36577

Проаналізувавши дані, бачимо, що чисельність добування дичини у Станиславівському повіті зростає. Спостерігається великий приріст добутих оленів. Так, у 1878 р. їх добуто 18 гол., а у 1898 р. та

1891 р. – 58 гол, в 1895 р. – 110 гол., в 1898 р. – 148 гол., а вже у 1901 р. – 303гол. Тогочасні фахівці з мисливського господарства відзначали, що Галичина має можливість добувати 4 тис. гол оленів, 23 тис. козуль, 350 тис. зайців.[138] Великої шкоди мисливському господарству принесла Перша Світова війна. Власники мисливських господарств Станиславівського повіту відзначали, що війна змарнувала їхню п'ятирічну працю.[139] Лише у 1924 році вперше після війни були обліковані куріпки.[140]

Про відносно велику чисельність дичини у Станиславівському повіті можна судити з того, що місцеві водії таксі хвалились, що вони за рік переїжджали по 9-11 голів зайців.[141]

На початку 30-тих років XX ст. органи державної влади почали вести статистику не лише чисельності добутої дичини, але й також облікували живу дичину. Відповідно до статистики у 1930 році в Станиславівському воєводстві нараховувалось біля 200 ведмедів. З приватних латифундій найбільше ведмедів нараховувалось у: Сколе – 35, Велдіж – 25, Перегінськ – 50-70. З державних надлісництв: у Солотвині Мізунській – 6, Поляниці – 4, Ілемні – 4, Суходолі – 6, Ясені – 4, Рафайловій – 8, Зеленій – 8, Дорі – 1, Микуличині – 4, Яблониці – 2, Татарові – 2, Шешорах – 1, Ворохті – 8, Гриняві – 8, Явірнику – 4.[142]

Таблиця 3.8

Результати мисливського сезону 1932/33 років у Станиславівському воєводстві[143]

Назва дичини	**Кількість (гол.)**
Олені-самці	59
Олені-самиці	14
Козулі	507
Зайці	18482
Кабани	377
Ведмеді	1
Лисиці	657
Глухарі	16
Тетеруки	48

[138] Statystyka ubitej zwierzyny //Łowiec – 1903. – № 14. – S.162.
[139] Kronika // Łowiec – 1915. – № 9-10. – S.79-80.
[140] Kronika // Łowiec. – 1925. - № 1. – S.10.
[141] Piórkowski K. Korespondencje//Łowiec. – 1929. – № 15. – S. 238-239.
[142] Burzyński W. O niedżwiedziu Wschodnich Karpat / Władysław Burzyński. – Kraków, 1931. – S. 14.
[143] Statystyka łowiecka//Łowiec – 1933. – № 22. – S.261.

Куріпки	421
Перепілки	188
Дикі качки	1910

У Другій Речі Посполитій, яка займала площу 390 тис. км^2, у 1937 році облікували 15358 кабанів, а у Станиславівському воєводстві площею 18,4 тис. км^2 – 2101 голів. Можна відзначити досить високу щільність кабанів у Станиславівському воєводстві, де на 1 тис. км^2 припадало 109,2 гол. кабана, тоді як по Другій Речі Посполитій – втричі менше, що становило 39,3 гол. на 1 тис. км^2.

Встановлено, що у порівнянні з Галичиною на території, що входила до Станиславівського повіту та Станиславівського воєводства, ефективність ведення мисливського господарства в умовах сучасної України значно впала.

4. Діяльність мисливських товариств на Прикарпатті

Історія мисливських товариств на Прикарпатті бере свій початок з Лисовицького мисливського товариства. Мисливські угіддя, які знаходились у передгір'ї Карпат на межі Стрийського та Долинського повітів біля таких гмін як Тинява, Поляниця, Лисовичі, Піла, Болехів, мали добрі природні умови для організації добротного мисливського господарства. Цими угіддями, що віддавна славились своїми розкішними полюваннями, керував з 1851 по 1871 рік тодішній воєнний комендант Львова. Тогочасні хроніки повідомляють про полювання у Болехові Франца Йосифа Габсбурга під час відвідин ним Галичини у жовтні 1851 року, на якому він підстрелив дикого кабана, про його ж полювання 30 жовтня 1852 року у ревірі «Єдліна», який був обгороджений трьома тисячами сажнів сіток. За один день полювання було добуто 8 кабанів, 4 лисиці, 18 козуль, 2 зайці і вальдшнеп. Сам цісар добув 2 кабани та 3 козулі.

Стимулюючи розвиток мисливства, Львівський комендант стає ініціатором заснування Лисовицького мисливського товариства, яке згодом у пресі відзначалось як одне із найстаріших не лише в Австрії, але й у Європі.

Утворення Лисовицького мисливського товариства датується 1859 роком. Членами цього товариства були найвидатніші мисливці свого часу. Організатором товариства був відомий орнітолог – граф Казимир Водзіцький, заступником – Вацлав Гудетц.[144] Починаючи з першого дня організації мисливського товариства, велись протоколи,

[144] Mniszek A. Lisowice / Albert Mniszek //Łowiec. – 1933. – № 9-10. – S. 101-102.

завдяки чому ми можемо відтворити славну історії полювань. Мисливські хроніки Лисовицького товариства за 25-річну діяльність (1871-1895) складались у томі, який містив 909 сторінок з тиражем 100 екземплярів. До них входили спостереження секретаря товариства у письмовій формі.

Варто відзначити діяльність мисливського товариства у Снятині, заснованого 3 січня 1870 року. Саме в цей час доктор К. Вернер, А. Главати, Г. Бек, Ю. Тріхтель, О. Данькевич прийняли рішення про організацію товариства і статут товариства, який був затверджений рескриптом Галицького намісництва 9 квітня 1870 року L. 4575/70. Відповідно до статуту товариство повинно складатись не менше як 5 та не більш як 20 членів, а на одного члена товариства повинно припадати не менш як 115 гектарів мисливських угідь. Членом товариства мав право бути лише мешканець Снятина, який мав позитивну характеристику, вмів поводитись із зброєю, був ознайомлений теоретично та практично з правилами ведення мисливського господарства і добре знав мисливський закон. Почесним членом товариства міг стати кожен довголітній член товариства, який мав особливі заслуги перед товариством.[145]

Делегатами Галицького мисливського товариства у 1883 р. були Петро Хітш та Станіслав Бричинський[146], у 1914 р. – Здіслав Чайковський (Заболотів), Міхал Моуса-Росахацький (Рудники), Леон Теодорович (Новоселиця)[147], у 1930 році – доктор Міхал Моуса – Росохацкі, Йозеф Ярузельський, Здіслав Чайковський.[148]

У 1880 році було організовано мисливське товариство у Надвірній.[149] У 1905 році керівником Надвірнянської філії Галицького мисливського товариства обрано Владислава Марка[150]. У 1906 році воно нараховувало 17 осіб[151], які добули 1 оленя, 1 кабана, 11 козуль (самців), 21 лисицю, 225 зайців, 1 борсука, 23 вальдшнепи, 112 куріпок, 46 перепілок.[152] Вже у 1920 році чисельність членів товариства збільшується до 20[153].

Членами Галицького мисливського товариства у 1914 році у Надвірнянському повіті були Олександр Бєдерман (Ямна), Тадеуш

---

[145] Statut regulamin i karta prawa polowania towarzystwa łowieckiego w Śniatynie. – Śniatyn, 1921. – S 3-5.
[146] Kalędarz myśliwski i rybacki na rok 1888. – Lwów: Galicyjskie towarzystwo łowieckie, 1888. – S.100-101.
[147] Spis członków i delegatów Galicyjskiego towarzystwa łowieckiego wedle powiatów. – Lwów: polonia, 1914. – S.55.
[148] Poradnik kalendarz myśliwski na1930 rok / pod red. Ejsmonda J. – rok III. – Warszawa: Skład glówny, 1930. – S 203.
[149] Wacek R. Łowiectwo w Małopolsce // Łowiectwo Polskie. – 1921. – №3. – S. 37-39.
[150] Reorganizacya delegatów //Łowiec. – 1905. – № 24. – S.289.
[151] Korespondencje //Łowiec. – 1906. – № 10. – S.130.
[152] Marek W. W Nadwórnie / Władysław Marek//Łowiec . – 1906. – № 10. – S.130.
[153] Korespondencje//Łowiec. – 1921. – № 2. – S. 6.

Петрак (Микуличин), Петро Пєтрушевич (Микуличин),[154] у 1930 – Роман Юркевич, Францішек Кольб, Збігнев Вініярскі[155]. Слід відмітити, що Роман Юркевич брав участь у ювілейній виставці Малопольського мисливського товариства, яка відбулась у Львові 5-30 вересня 1936 року, на якій представив гарну колекцію оленячих рогів.[156]

У Богородчанському повіті перше мисливське товариство було організоване у Солотвино у 1879 році. Керівником товариства був Адольф Фабріцег. Товариство отримало на аукціоні 2 квітня 1879 року право орендувати за 32 злоті угіддя Солотвино, Дзвиняч, Зарічче, Яблунька, Кричка, Кривець, Раковець, Пороги і Бугрівка, за 54 злоті – Битків, Манява, Монастирчани, Маркова, Бабче, Глибока, Хмелівка, Розсільна і Космач, Жураки, за 10 злотих – Старуня.[157]

Членами та делегатами Галицького мисливського товариства у Богородчанському повіті у різні роки були: Гжегож Глуховський (1887р.)[158], Антоній Гроєдлер (Солотвино), Зиґмунд Кінчик (Богородчани), Антоній Моравіцкий (Богородчани), Людвік Радванський (Богородчани), Едвард Схупік (Солотвино), Томаш Сейнер (Лисець) (1914р.)[159], Владислав Доманський, Зигмунт Кужвеіл, Єжи Фабрици (1930р.)[160], Владислав Доманський, Єжи Фабрици, Зигмунт Кужвеіл (1934р.).[161]

Вперше мисливське товариство у Рогатині було організоване у 1880 році[162]. У 1905 році у цьому товаристві нараховувалось 25 мисливців, які орендували право полювання на 12000 моргах. За рік товариство проводило десять і більше колективних полювань[163]. У 1912 році товариство орендувало право полювання на території 16-ти гмін та утримувало за кошти товариства 6-8 мисливських охоронців[164]. У 1928 році Рогатинське мисливське товариство орендувало вже 30000 моргів і нараховувало 18 членів. Показово, шо у цьому році лише в одній гміні за поданням старости поліція

---

154 Spis członków i delegatów Galicyjskiego towarzystwa łowieckiego wedle powiatów. – Lwów: polonia, 1914. – S 41.

155 Poradnik kalendarz myśliwski na1930 rok / pod red. Ejsmonda J. – rok III. – Warszawa: Skład glówny, 1930. – S 203.

156 Klasyfikacja eksponatów//Łowiec. – 1936. – № 10. – S. 176-182

157 Janiszewski S. Towarzystwo myśliwskie Sołotwińskie//Łowiec. – 1879. – № 6. – S.83-85.

158 Kalędarz myśliwski i rybacki na rok 1888. – Lwów: Galicyjskie towarzystwo łowieckie, 1888. – S.100-101.

159 Spis członków i delegatów Galicyjskiego towarzystwa łowieckiego wedle powiatów. – Lwów: polonia, 1914. – S.6.

160 Poradnik kalendarz myśliwski na1930 rok / pod red. Ejsmonda J. – rok III. – Warszawa: Skład glówny, 1930. – S 203.

161 Kalendarz myśliwski na 1934 rok. – Warszawa: Polski związek Stowarzyszeń łowieckich, 1934. – S. 264.

162 Wacek R. Łowiectwo w Małopolsce // Łowiectwo Polskie. – 1921. – №3. – S. 37-39.

163 Reorganizacja delegatów//Łowiec – 1905. – № 23. – S.276.

164 Rożyński F., Dr. E. Schechtel Ekonomiczne znaczenie łowiectwa dla naszego kraju. – Warzsawa:Nakładem polskiego towarzystwa łowieckeigo, 1921.

конфіскувала 12 рушниць[165]. Філія Галицького мисливського товариства у Рогатинському повіті була організована у 1909 році[166].

Членами Галицького мисливського товариства у 1913 році були М. Бітне (Нижня Липиця), Й. Цєнський (Чагрів), Б. Дашевський (Рогатин), С. Длугошовський (Рогатин), К. Голенбський (Марянів), М. Гросс (Рогатин), С. Яблонський (Бурштин), О. Крешунович (Більшівці), Е.Лопушанський (Кінашів), Ф. Міланський (Чесники), М. Мойсейович (Бурштин), Е. Надаховський (Жалібори), Й. Поль (Бурштин), Я. Стензл (Рогатин), Є. Свістун (Більшівці), М. Дорошевич (Путятинці), С. Тустановський (Воскресінці), Л. Токарський (Рогатин), К. Вчелик (Гоноратівка), Ю. Вольфартх, О. Завадський (Кукільники).[167]

Зберігся також список повітових делегатів Польської спілки мисливських товариств 1930 року Станиславівського воєводства, Рогатинського повіту: Йозеф Цєнські (Букачівці, Чагрів), доктор Корнель Кречуновіч (Більшівці), Казимир Голембскі (Верхня Липиця), граф Станіслав Красінський (Рогатин), граф Людвік Рей (Княгинин).[168]

Як свідчать літературні джерела, Рогатинщина не пасла задніх і на виставках мисливських трофеїв. Зокрема, на ювілейній виставці Малопольського мисливського товариства, яка відбулась у Львові 5-30 вересня 1936 року, були представлені мисливські трофеї і з Рогатинщини: 2 трофеї – клики кабана, оцінені у 2222,97 бали, добуті 01.12.1933 року у Стратині Рогатинського повіту, мисливець і власник трофею – граф Станіслав Красіцкі, і клики кабана, оцінені у 2202.72 бали, добуті 20.01.1931 року у Стратині Рогатинського повіту у мисливських угіддях графа Августа Красіцького, мисливець і власник – граф Станіслав Красіцкі. Крім того, п’яте місце на цій виставці отримав трофей черепа вовка, добутого 06.12.1926 року в с. Мельна Рогатинського повіту (власник трофею – барон Отто фон Брюкман[169].

Мисливське товариство у Коломиї було організоване у 1880 році[170]. На кінець 1887 року у товаристві нараховувалось 36 членів, якими сплачено членських внесків на суму 23 золотих.[171] У 1930 році

[165] Korespondencje//Łowiec. – 1928. - № 19. – S.306.
[166] Sprawozdanie//Łowiec – 1910. – № 10. – S.110.
[167] Spis członków i delegatów Galicyjskiego towarzystwa łowieckiego wedle powiatów. – Lwów: polonia, 1914. – S. 49-50.
[168] Poradnik kalendarz myśliwski na1930 rok / pod red. Ejsmonda J. – rok III. – Warszawa: Skład glówny, 1930. – S 203.
[169] Klasyfikacja eksponatów//Łowiec. – 1936. – № 10. – S. 176-182.
[170] Wacek R. Łowiectwo w Małopolsce // Łowiectwo Polskie. – 1921. – №3. – S. 37-39.
[171] Kronika//Łowiec – 1888. – № 3. – S.55.

у Коломийському повіті членами Галицького мисливського товариства були Леопольд Лусаковський, Кейтан Агопсовіч, доктор Людвік Райські, Якоб Якубович.[172]

На території сучасного Рожнятівського району у 1886 році було організоване Небилівське мисливське товариство. Першим керівником був князь Владислав Сапега. Небилівське мисливське товариство по аналогу Лисовицького мисливського товариства вело своєрідні хроніки – «Книгу Небилівського товариства». Обкладинка книги була виконана із шкіри дичини, а вів цю книгу сам князь Владислав Сапега. Під час Першої світової війни росіяни пограбували мисливський будинок товариства, після чого «Книга» зникла.

Мисливські угіддя Небилівського мисливського товариства мали площу 30 тис моргів і були розташовані в межах Перегінська, Велдіжа, Долини, Рожнятова, Дуби до державних калуських лісів. У різні часи членами товариства були граф Володимир Дідушицький, князь Андрій Любомирський, Тадеуш Цєнські (голова Львівської міської ради, депутат Галицького сейму та сенатор польського сенату), Ян Кридзінські, Вітольд Коритовські, князь Владислав Сапега, Здіслав Скшинські, граф Станіслав Стадніцкий, граф Станіслав Водзіцкий, граф Олександр Водзіцький, Адам Федорович, граф Станіслав Платер, керівником-господарем – Вітольд Чарторийський, ловчим – граф Казімеж Водзіцький, секретарем – граф Олександр Бєльський.[173]

Чисельність мисливців не перевищувала десяти осіб. Мисливцями товариства у 1898 році було добуто шість оленів, а в 1899 році – вже 15. За період з 1898 року по 1903 рік на території мисливських ревірів Небилівського товариства було добуто 64 олені.[174]

По Городенківському повіті членами Галицького мисливського товариства у 1883 році були Лєшек Цєнський[175], у 1930 р. – Едвард Смажевский та Ромуальд Богосєвич.[176]

Отже, природа виникнення мисливських товариств у Галичині пов’язана як з веденням мисливства, так і з лобіюванням власних

[172] Poradnik kalendarz myśliwski na1930 rok / pod red. Ejsmonda J. – rok III. – Warszawa: Skład glówny, 1930. – S 203.
[173] Krogulski S. Szkic dziejów łowiectwa w Polsce: Niebyłów /Seweryn Krogulski //Łowiec – 1917. – № 19-20. – S.146-148.
[174] Krogulski S. Szkic dziejów łowiectwa w Polsce: Niebyłów /Seweryn Krogulski //Łowiec – 1917. – № 23-24. – S.179-184.
[175] Kalędarz myśliwski i rybacki na rok 1888. – Lwów: Galicyjskie towarzystwo łowieckie, 1888.
[176] Poradnik kalendarz myśliwski na1930 rok / pod red. Ejsmonda J. – rok III. – Warszawa: Skład glówny, 1930. – S. 203.

цілей. Прийняття Галичиною мисливського закону у 1875 році спричинилося до організації великої кількості мисливських товариств наприкінці XIX століття на території Прикарпаття. Мисливські товариства отримували можливість орендувати право полювання від власників земельних ділянок.

Галицьке мисливське товариство не орендувало право полювання, а лобіювало інтереси мисливців, які були їм вигідні при організації мисливства та під час полювання, що дало змогу внести зміни до мисливського закону. Товариства оптимізували надання в оренду мисливських угідь, чинили тиск на владу щодо фінансування мисливських проектів (виставок, випуску літератури тощо), більш ефективного переслідування браконьєрів. Свою діяльність вони здійснювали через призначених делегатів товариства у повітах, які були призначені одночасно радниками старост.

5. Діяльність у Станиславові та Станиславівському повіті мисливських, рибальських товариств

Будь-які товариства завжди представляє різні верстви населення, точніше різні суспільні групи. Механізм утворення і функціонування суспільних груп зумовлюється матеріальними інтересами людей, їх відношенням до власності, місцем, яке вони займають у системі суспільних відносин. Суспільні групи поділяються на дві основні підгрупи: на основі тієї чи іншої істотної ознаки (соціально-економічної, професійної, національної, вікової тощо) та на основі системи соціальних зв’язків і відносин, що характеризує внутрішню структуру групи.

До I підгрупи слід віднести мисливські товариства, коріння яких сягає до так званих мисливських орденів. У Середні віки кожна спілка мала свого покровителя, довкола якого вони згуртовувались і на якого орієнтувались у діяльності. Так, покровителем рибалок був Святий Петро, пожежників – Святий Флоріан, столярів – Святий Йосип, мисливців – Святий Губерт. У давні часи мисливці гуртувались у Губертівські ордени. У Франції такий орден було засновано 1416 року, у Баварії – 1444 р., Чехії – 1723 р. У Польщі такого ордена не було, але польські магнати були членами іноземних мисливських орденів. Ордени диспонували достатніми коштами і, навіть, видавали календар кишенькового формату під назвою «Calendarium inclyti ordinis equestris d. Huberti sacri», де друкувались імена їх польських кавалерів[177].

[177] Myśliwstwo wschodnie: księga pamiątkowa łowiectwa wschodniego. – Wilno: Skład główny w towarzyswie łowieckim ziem wschodnich w Wilnie, 1935. – S. 1–3.

Згодом ордени трансформувались у товариства, яких у Європі XIX-XX століття налічувалось чимало. Одним з найбільших мисливських товариств у Галичині було Галицьке мисливське товариство, засноване ще 1876 р. відомим меценатом Володимиром Дідушицьким. У костелі Святої Єлизавети у Львові Галицьке мисливське товариство спонсорувало побудову каплиці Святого Губерта з його образом. Товариство зробило також значний вклад у спорудження пам'ятника польському письменнику А. Міцкевичу у Львові[178].

Неодноразово під час Першої Світової війни до мисливців зверталися за допомогою для оборони Польщі. Їх залучали до вступу у польську добровільну армію для утворення полку «Лицарські стрільці» з метою оборони та збереження цілісності вітчизни. 1920 р., в період становлення Польської держави після Першої Світової війни, товариство дало на фінансування польського легіону 2000 зл.

Пік розвитку цього мисливського товариства припав на початок XX ст., коли його чисельність доходила до 1500 осіб. Подібні мисливські товариства були засновані на теренах Галичини: 1838 р. – «Товариство мисливців у місті Львові»; 1859 р. – «Лисовицьке товариство»[179].

5.1. Товариство мисливців у Станиславові

У 1880 році у Станиславові з'явилось перше мисливське товариство – «Товариство мисливців у Станиславові». Передували організації товариства регулярні збори Станиславівських мисливців у ресторані «Ганза» (на місці сучасного «Пасажу Ґартенбергів»). Серед ініціаторів створення мисливського товариства у Станиславові – заможні ремісники: Ян Маєр (столяр), Антон Нітарський (слюсар), Антон Складзєй (колісний майстер), Йозеф Штраух (м'ясник), Фердинанд Муцбаєр (коваль) та Валерій Віснєвський. Визнаний лідер – Ян Маєр запропонував організувати товариство, яке б ґрунтувалось на статуті. Згодом до них пристали Адольф Байль (власник аптеки), Збігнєв Цєнський, Герберт (податківець), полковник Одольський, професори Кратохвіль і Гайзінг, які загорілись цією ідеєю і вже 28 вересня 1880 року організували мисливське товариство, статут якого затвердило Міністерство Галицького намісництва рескриптом від 9 вересня 1880 року № 14514. Приємно відзначити, що статут товариства зберігається ще й до сьогодні у Центральному

---

[178] Krogulski S. Pół wieku: zarys działalności małopolskiego towarzystwa łowieckiego 1876–1926 / S.Krogulski. – Lwów : Nakładem małopolskiego towarzystwa łowieckiego, 1929. – S. 53.

[179] Krogulski S. Pół wieku: zarys działalności małopolskiego towarzystwa łowieckiego. – S. 6.

державному історичному архіві міста Львова.

На початках товариство налічувало 15 членів на чолі з Яном Маєром. Членські внески складали 0,8 австрійських крон на місяць. Товариство займалось організацією полювань, орендою права полювання у декількох гмінах, вибираючи найдешевші мисливські угіддя. Вже на других зборах товариства від 29 червня 1881 року під керівництвом Збігнєва Цєнського товариство налічувало 18 членів. Для проведення полювань товариство орендувало право полювання на 18 тис. моргів за 300 золотих у шести селах: Павлівка – 106, Сілець – 33, Хриплин – 12, Угринів – 11, Опришівці – 5, Рибне – 80. Загалом полювання у перші роки не були результативними: було добуто лише 26 зайців і 4 лисиці.[180] У 1888 році товариство збільшилось до 29 членів, орендувало мисливські угіддя у Павельчему, Сілці, Угриневі, Хриплині, Опришівцях, Княгинині, Угорниках і Пасічній. До керівництва товариства належали Збігнєв Цєнський, А. Колановський.[181]

Головним чином полювання відбувались із собакою на зайця, а найулюбленішим методом полювання було полювання із засідки. На рік організовувалось 2-3 колективні полювання. Самостійне полювання проводив лише керівник товариства – Ян Маєр, який полював на качки та мав із собою прислугу для носіння ягдташу. Дичину найчастіше здавали Йозефу Страуху, який був м’ясником та виготовляв із дичини вироби.

Поступово до товариства почали вступати нові члени. 20 жовтня 1895 року на відкритих зборах товариства відбувається зміна керівництва. Новим лідером Станиславівських мисливців стає доктор Альфред Байль, його заступником Ян Маєр, Валерій Віснєвський – секретарем. Новий керівник товариства був вченим-хіміком, незалежним, багатим та мудрим. Крім мисливства він захоплювався фотографією, любив розводити фазанів та багато іншої екзотичної пернатої дичини, зокрема, за спеціальним видом голубів він їхав аж у Малу Азію. Результатом його праці стала велика колекція птахів та комах. Весь свій вільний час доктор Альфред Байль присвячував мисливському товариству – майже щоденно особисто об’їжджав ревіри, контролював мисливську охорону, яка повинна були реагувати на кожен постріл у ревірі і перевірити, що відбувається на місцях.

Документи товариства свідчили, що за керівництва Яна Маєра його члени взагалі не розуміли, які завдання стоять перед ними, тоді

[180] Kronika //Łowiec. – 1881. – № 9. – S. 143.
[181] Kalędarz myśliwski i rybacki na rok 1888. – Lwów: Galicyjskie towarzystwo łowieckie, 1888. – S.121.

як А. Байль жорсткою рукою наводив у товаристві лад. Було вигнано з членів товариства осіб, які не лише порушували правила полювання, але мисливську етику. На з'їзді товариства 18 липня 1906 року було вирішено посилити контроль за проведенням полювання членами товариства. Всі члени товариства повинні були кожен свій виїзд на полювання реєструвати у керівника товариства, щоб не надуживати правом полювання. Слід було вирішити і деякі фінансові проблеми: щоб орендувати право полювання, були збільшені членські внески з 1,20 гульдена до 2,20 гульденів. Для врегулювання полювання було запроваджено правило: показувати взаємно один одному під час полювання посвідчення, які були зобов'язані мати всі члени товариства та мисливські охоронці. Крім того, були заведені спеціальні книги реєстрації про вихід на полювання, і за кожен вихід мисливець був зобов'язаний сплатити 0,2 гульдени. Ці вимоги поставили у дуже незручне становище декількох членів товариства, які дуже часто ходили на полювання, і незабаром вони покинули лави товариства.

Окремо видане розпорядження визначало обов'язки мисливської охорони, зокрема, знищувати шкідників та передавати добуту шкідливу дичину ловчому. За це вони отримували відповідну премію, яка була значно більшою ніж коштували набої для добування дичини. Рішення про суму премій приймалось на зборах товариства.

Діяльність керівника товариства А. Байля та його заступника Яна Маєра заслуговує високої оцінки. Так, за десятилітній період (з 1895 по 1905 рік) товариство конфіскувало у браконьєрів 52 одиниці зброї, дуже багато капканів та петель, до суду було подано 15 справ щодо браконьєрства. Виникла ідея утворити у домі керівника товариства музей.

У 1899 році на рахунку товариства було 1600 крон, і на пропозицію Яна Маєра закуплено 45 живих зайців вагою більш як 100 кг для відсвіжування крові на площі 12 тис. моргів мисливських угідь. Крім зайців в угіддя випускались куріпки. Також керівник товариства робив спроби вирощувати фазанів у природі, але акліматизація цих пернатих виявилась невдалою. Після смерті у 1901 році Яна Маєра його місце займає Тадеуш Пертак, будучи ще й касиром та головним ловчим товариства.

Статистика полювань Станиславівського мисливського товариства говорить сама за себе: у 1900 році за два дні колективного полювання кількістю 15 стволів були добуті 1 лисиця і 4 зайці, а вже наступний раз з такою ж кількістю рушниць добуто 18 зайців. У протоколі полювання за 20 листопада 1903 року відзначалось, що 20

рушницями добуто 105 зайців, 14 лисиць і одну качку, і це лише у двох нагінках. В середньому вправний мисливець за день полювання міг вполювати 6-8 зайців.

Слід відмітити, що на відміну від сучасних таксацій мисливських тварин тодішні мисливські господарства хвалились чисельністю добутої дичини, а не її підрахунками чиновниками.

Гарні результати полювань були доброю рекламою, кандидатів у члени товариства ставало щораз більше. Але їх чисельність обмежував статут товариства (до 20 осіб). Щоб якось владнати це питання, було вирішено організувати секції товариства, тобто, у сучасному розумінні філії, і тим самим дати змогу розширити чисельність товариства.

1 червня 1905 року на загальних зборах товариства було обрано нове керівництво: Володимир Мандичевський (старший судовий радник, а пізніше адвокат) – голова, Тадеуш Пертак (власник пивоварні) – заступник керівника та касир, Адольф Здіслав Екхард – секретар. Із зміною керівника товариства змінюється і стратегія його діяльності, а саме: товариство набирає рис аристократичності та елітарності. В цей період ряди товариства поповнюють всі вищі офіцерські чини Станиславова на чолі з генералом. Ця мисливська громада добре здружена. В 1 та 3 неділю кожного місяця запроваджуються спільні вечері для членів товариства. Плідним цей період був і для економічного розвитку товариства, яке орендувало 22 ревіри. Кожен ревір мав свого керівника. Було завезено 50 живих куріпок. Нові правила стимулювали роботу: кожен мисливський охоронець отримував премію від мисливця за кожного добутого зайця у розмірі 0,5 крони. У 1907 році товариство було прийнято як колективний член у Галицьке мисливське товариство.[182] У 1909 році воно утворило окрему секцію, що орендувала мисливські угіддя у Турці під Коломиєю, Великій Кам'яній, Одаях та Добровідці, найкращі ревіри біля міста Станиславова. Сучасник міг лише позаздрити результатам полювання у Турці. Як правило, за два дні полювання добували більше як 600 зайців, 65 козуль і 12 лисиць. Один із мисливців – Адам Горецький поставив своєрідний рекорд за день: 36 зайців (при чому 10 – з одного номера), 5 козуль (3 – з одного номера) та дві лисиці. Слід сказати, що за промахи на полюванні був запроваджений спеціальний штраф.

У 1914 році у бурхливу діяльність товариства втрутилась Перша Світова війна. Але мисливство Станиславівського повіту у

---

[182] Sprawy Towarzystwa.// Łowiec. – 1907. - № 17. – S.211.

порівнянні з іншими повітами не зазнало великої шкоди під час військових дій, оскільки похід російської армії через Станиславівський повіт пройшов блискавично, а сам повіт знаходився далеко від фронту. І лише незначної шкоди було завдано мисливству російськими військами у 1916-1917 роках, коли фронт проходив вздовж Солотвинської Бистриці біля Станиславова.

Під час війни у Станиславові у товаристві залишилось лише четверо членів, а саме: п. Калоус (директор в'язниці), п. Роттер – (шкільний радник), п. Домічек і п. Горецький. Вони використовували весь свій вплив на магістрат та Червоний Хрест, вживали всіх заходів, щоб військові не полювали. Ці зусилля увінчались успіхом, і керівництво військ видало відповідний наказ, яким забороняло полювання армії на околицях Станиславова. І тут варто зазначити, що під час воєнних дій більше за все збитків завдали не воєнні баталії, а відсутність контролю зі сторони влади за місцевими браконьєрами.

Після закінчення війни – 10 березня 1918 року відбулись перші збори товариства станиславських мисливців. На них були присутні Володимир Мандичевський, Тадеуш Пертак, Едвард та Густав Черни, Адам Горецький, п.п. Клуг, Калоус, Роттер. На зборах було вирішено продовжити діяльність товариства, яку порушила війна, орендувати хоча б 12 мисливських ревірів, так як всі терміни їх оренди закінчились і, звісно, під час війни ніхто їх не продовжував. Відмінна довоєнна репутація товариства, що допомагало багатьом гмінам у вирішені їхніх справ, дотримання традицій під час полювання і відшкодування збитків дозволили і в подальшому продовжити право на полювання у цих гмінах. Один з великих землевласників навіть сказав, що до такої інтелігенції, яка зібралась у Станиславівському мисливському товаристві, претензій немає. Більше того, він вважав що безпроблемне володіння товариством мисливськими угіддями на протязі 35 років надає йому можливість постійного користування ними. Товариство неодноразово жертвувало гроші на церкву, надавало юридичну допомогу самій гміні та багатьом сільським ґаздам. Також товариства пожертвувало гроші на вівтар Святого Губерта у розмірі 15 злотих.[183]

Проте буремні 1918-1920 роки не сприяли відпочинку на полюванні – йшла війна з більшовиками. Перші збори товариства після польсько-російської війни відбулись лише 27 жовтня 1920 року, але учасників було небагато: новий керівник товариства Тадеуш Пертак, п.п. Роттер, Горецький, які в подальшому керували

---

[183] Kronika // Łowiec. – 1925. - № 4. – s.63.

товариством, та інші його члени – підполковник Філаус, Гурецкі, Робінсон, д-р Ярошевіч, Стигар, Нєсвятовскі, Данкєвіч. На зборах присутні вшанували пам’ять померлих та загиблих станиславівських мисливців. Крім того, було прийнято рішення щодо подальшої діяльності Станиславівського мисливського товариства, яке повинно опиратись на багаторічні звичаєві правила. Керівником товариства обирають шкільного радника Роттера. Оновився і склад президії товариства (Адам Горецкий, капітан Федоровський, Шевчук, Кулаковський та інші).

При організації мисливських господарств та владнанні конфліктів відбувся так званий Станиславівський мисливський феномен: вперше у Другій Речі Посполитій був організований «Синдикат мисливських товариств у Станиславові», до якого могли належати і інші мисливські товариства, які діяли у Станиславівському воєводстві.

Починаючи з 1923 року товариство значно піднесло свої показники за обсягом добування дичини: при полюванні з 20 рушниць було добуто 24 зайці, 2 козулі і 1 лисиця. У 1924 році під час дев’яти полювань було добуто 446 зайців, 4 лисиці і 3 качки, у 1925 році на 11 - трьох – полюваннях – 662 зайці, 1 козуля і 5 лисиць. Проте не обійшлось без проблем. Поряд з підвищенням чисельності дичини серед тварин поширилась короста, яку вдалось подолати аж у 1929 році.

У 1925 році товариство нараховувало 24 члени, орендувало 10 мисливських ревірів на площі біля 12000 моргів. У цьому мисливському сезоні було організовано 9 полювань, в яких в середньому брало участь 18 осіб. Всього було добуто 446 зайців, 4 лисиці, 3 качки. У кожному ревірі було проведено лише одне колективне полювання. Відзначалось, що мисливський сезон 1925 року був вдалішим ніж 1923/1924 років, коли було добуто лише 214 зайців, 2 козулі, 1 лисицю.[184]

У 1928 році товариству вдалось отримати в оренду такі дикі мисливські ревіри як Тростянець, Коршів, Колодіїв, Соботів, Перлівці, а також продовжити оренду таких мисливських ревірів, як Угорники, Микитинці, Хриплин, Черніїв, Хомяківка, Забережжя, Радча, Опришівці, Чукалівка, Завій і Рипянка.

Станом на 31 січням 1930 року товариство нараховувало 43 члени. Відповідно до звіту ревізійної комісії за 1929 рік дохід товариства становив 8497 злотих, а видатки – 8083 злотих. Загальний

[184] Kronika // Łowiec. – 1925. - № 6. – S.89.

інвентар товариства на цей же період становив 4703 злотих. Всього за час існування товариства з 1880 по 1930 рік у ньому перебувало 196 осіб. Крім того, за цей період товариство орендувало наступні мисливські ревіри: Братківці, Хомяківка, Хриплин, Чукалівка, Черніїв, Ценжів, Діброва, Драгомирчани, Дубівці, Іваниківка, Крихівці, Коржова (Монастириський район Тернопільської області), Колодіїв, Колодіївка, Майдан, Медуха, Микитинці, Опришівці, Пасічна, Побережжя, Павельче, Підлужжя, Перлівці, Радча, Сілець, Стебник, Суботів, Чемерівці, Тисменичани, Угорники, Верхній Угринів, Нижній Угринів, Водники, Вовчинець, Забережжя, Рипянка, Завій.

15 червня 1930 року Товариство мисливців у Станиславові святкувало своє 50-річчя. З цієї нагоди товариство організувало стрілецький конкурс[185], а також видало книгу «Півстоліття» об'ємом 35 сторінок. Її автор – Адам Горецький з дев'ятилітнього віку ходив на полювання разом із членами мисливського товариства. Епіграфом до книги стали слова: «На пам'ять засновникам товариства, членам товариства і тим мисливцям, з якими мені вдалось набути багато мисливських вражень… присвячую». Вже за цими словами відчуваємо небайдужу до мисливства і його культури людину, естета та інтелігента. Вся книга пронизана думкою «трубити в ріг мисливський, щоб цей звук звістив достойну історію засновників товариства, розповів про їх діяльність і труди, змусив прийдешні покоління визнати їх: тих, що покинули нас, створивши гідну історію, і тих, які в подальшому керуватимуть товариством».[186]

Станиславівське мисливське товариство зареєструвало 9 вересня 1880 року у Галицькому намісництві статут [187,188], хоча й свою діяльність воно розпочало у 1879 році, ще до офіційної реєстрації статуту,[189] та ще до реєстрації статуту мало власний герб.[190]

Статут складався з 5 розділів, що врегульовували діяльність товариства. Перший вступний розділ визначав, що метою товариства є організація станиславівських мисливців для проведення полювань на території орендованих товариством мисливських угідь, охорону їх

[185] Strzelnictwo. //Łowiec Polski. – 1930. – № 34. –S.693.
[186] Проців О.Р. Історія та сьогодення мисливства міста Івано-Франківська / Олег Проців // Полювання та риболовля. – 2012. – №10(13) липень. – С. 19.
[187] Wacek R. Łowiectwo w Małopolsce // Łowiectwo Polskie. – 1921. – №3. – S. 37-39.
[188] Szarłowski A. Stanisławów i powiat Stanisławowski pod względem historycznym i geograficzno-statystyczny.– Stanisławów:Nakładem księgarni Wł.Doboszyńskiego, 1887. – S.245.
[189] Beill M. Towarzystwo myśliwych w Staniławowie / Mieczysław Beill //Łowiec. – 1933. – № 3. – S. 35.
[190] Kobylański J.W. Biżuteria myśliwska (katalog). – Lwów, 1936. – S.3.

від браконьєрів. Була прописана офіційна назва товариства – «Товариство мисливців у Станиславові», офіс знаходився теж у Станиславові. Членом товариства мала право бути особа, яка мала австрійське громадянство, проживала у Станиславові та мала бездоганну характеристику у місцевої громади. Полювання для членів товариства організовувались виключно на орендованих товариством ревірах. Мінімальна чисельність товариства становила 18 осіб. У другому розділі, що визначав права та обов'язки членів товариства, вказано, що товариство мисливців у Станиславові набуває право юридичної особи від часу затвердження статуту Галицьким намісництвом, і як юридична особа підпорядковувалась виконавчій державній владі та судам. Кожен член товариства був зобов′язаний: сплачувати частку виплати за оренду мисливських угідь, підтримувати по можливості цілі товариства, виконувати вимоги статуту і рішення керівництва товариства.

Не зважаючи на соціальний статус та займану посаду, всі члени товариства мали рівна права щодо участі у полюваннях, які організовувало товариство.

Були встановлені й окремі правила під час проведення полювань, а саме: можна було полювати із лягавим собакою самостійно на будь-яку дозволену для полювання дичину у дозволений законом термін, але полювання із собаками гончих порід заборонялось. Член товариства мав право запросити на полювання своїх гостей лише у випадку, якщо його організовувало керівництво товариства. Кожен член товариства мав право брати участь у зборах товариства і мав право голосу. За несплату членських внесків у визначений термін та за порушення вимог статуту керівник товариства мав право виключити члена з товариства. Оскаржити рішення про виключення можна було лише на загальних зборах товариства. Виключений член товариства не мав права на повернення коштів – членських внесків.

У третьому розділі статуту були визначені внутрішні організаційні напрямки діяльності та управління товариством. Так, управління і контроль за всіма справами товариства належали голові товариства, який мав право залучати всіх членів товариства. Керівництво товариства складалось із семи вибраних осіб: керівника, заступника керівника, чотирьох членів президії та секретаря. Керівника товариства обирали на загальних зборах більшістю голосів терміном на один рік. Для оперативного керівництва товариством та вирішення всіх нагальних справ під час сезону полювання керівництво товариства повинно було збиратись щотижня. Функції

головування на нараді покладались на керівника товариства або його заступника. Питання вирішували шляхом голосування простою більшістю від кількості присутніх осіб. У випадку, якщо голоси набрали рівну кількість вирішальним був голос керівника товариства. Чинним вважались збори президії товариства, якщо були присутні 4 члени товариства. Коштами товариства розпоряджався секретар, а контроль здійснював керівник товариства. Вирішення всіх поточних справ входило до компетенції керівника товариства, який також мав мандат представляти товариство перед державною владою та приватними особами. Всю документацію мав право підписувати виключно керівник товариства або його заступник. Керівництво товариства було зобов′язане звітуватись на щорічних загальних зборах про діяльність товариства та подавати фінансовий звіт. У свою чергу, на загальних зборах обирали трьох членів товариства, які проводили ревізію його діяльності. Кожного року у червні повинні були відбуватись збори товариства, про точний термін яких керівництво було зобов’язане повідомити кожного члена товариства за три дні до їх початку. Для проведення позачергових зборів необхідне було погодження половини членів товариства. Легітимними вважались збори товариства, на яких були присутні мінімум дві треті всіх членів товариства. Рішення на зборах приймали більшістю голосів присутніх.

Розділ 4 визначав, що всі конфлікти між членами товариства слід було вирішувати у третейському (товариському) суді, який складався із членів товариства. Рішення цього суду вже не мали права оскаржувати. Розділ 5 визначав, що товариство мисливців у Станиславові могло припинити свою діяльність за рішенням загальних зборах товариства трьома чвертями голосів присутніх. Така ж процедура вирішення була і при розподілі майна товариства. Рішення про припинення діяльності товариства потрібно було надіслати у Галицьке намісництво. [191]

У період з 1880 по 1930 р.р. товариство орендувало мисливські ревіри у селах: Братківці, Ценжів, Дрогомирчани, Дубівці, Іваниківка, Крихівці, Колодіївка, Майдан, Медуха, Пасічна, Побережжя, Павельче, Сілець, Стебник, Підлужжя, Тимерівці, Тисменичани, Верхній Угринів, Нижній Угринів, Водники, Вовчинці.

У 1930 році товариство вело мисливське господарства у мисливських угіддях у селах: Хом’яківка, Хриплин, Чукалівка, Черніїв, Домброва, Коржова (Монастириський район, Тернопільської

[191] Statuta towarzystwa myśliwych w Stanisławowie. – Stanisławów, 1880. – 12 s.

області), Колодіївка, Микитинці, Опришівці, Перлівці, Радча, Суботів, Угорники, Забережжя, Рип'янка, Завій.

У період з 1880 по 1930 р.р. членами товариство були: Аліков Миколай, полковник (1928-1929), Балько, військовий лікар Австрійської армії (1900-1905), Барановський, суддя (1922-1923), Бандровський Вітольд, інженер (1918), Байль Альфред, доктор (1893-1905 і 1909-1910), БайльМечислав, інженер (1906-1908 р.р. і від 1924), Бедернік Ян, інженер (1904-1910), Бойст, поручник Австрійської армії (1900-1903), Бібограм Антоній, кравець (1880-1896), Біляковський, майор (1922-1923), Боднар Юліуш, власник маєтку (1927), Боднар Йозеф доктор, адвокат (1928), Богданський Станіслав, власник маєтку (1905-1906), Богдалек Ян, начальник вокзалу (1906-1908), Богусєвич, військовий лікар (1901-1903), Бокорський Еміль інженер-залізничник (1904-1907), Боровський Зизмунд лісничий (1903-1905), Блажек Францішек залізничиний урядовець (1906-1908), Бретт Ян фабрикант з Отинії (1901-1902), Бродзкі Станіслав інженер (1926-1928), Бужинський Станіслав, інженер, начальник воєводського управління (1921), Бужинський Тадеуш, землевласник (1925), Бжозовський Казимир, землевласник (1905-1907), Цєнський Збігнєв, землевласник (1886-1895), Цьомбор Кароль, комендант поліції (1926-1928), Цсіллік Броніслав, військовий референт (1926-1927), Чарнота, ротмістер (1926-1928), Черни Едвард, урядник залізничної майстерні (1904), Черни Густав, керівник залізничної майстерні (1905-1929) Черни Рудольф, поручник австрійської армії (1898-1900), Данькевич Леон, власник друкарні (1918), Динько Ян, капітан (1926), Даукша Ян (1911-1912), Ян Дерень, комендант державної поліції (1926-1928), Доманьський Віктор, інженер інспектор воєводських лісів (1925), Домічек Оскар, керівник пошти (1900-1920), Джевіцкі Йозеф, доктор (1920), Дунєвич керівник, суду (1890-1906), Дашиньський, ротмістр (1927-1928), Дутка Володимир, керівник мисливського товариства «Варта» (1924-1926), Ейзельт Ян, радник суду (1903-1905), Едельман Освальд, ротмістер (1912-1913), Екгардт Адольф, залізничиний урядник (1900-1927), Фалібога Томаш, заступник коменданта поліції (1926-1928), Федоровський Людвік, капітан Польської армії (1919-1921), Федорець Йозеф, урядовець комендатури (1926), Філаус Едвард, полковник Польської армії (1913-1916 і 1919-1926), Флах Густав, урядовець залізниці (1900-1903), Фюгер фон Рехборн Кароль, ротмістер 14 артілерійського полку (1901-1903), Гаспарський Володимир, орендатор землі (1903-1905), фон Гемінген, барон, генерал (1908-1913), Голковський Тадеуш, власник складу дерева

(1906-1908), Горецький Адам керівник відділу у Станиславівському магістраті (1897), Геттер Антоній, почтовий урядник (1905-1907), Гьоертц Едвард, капітан Польської армії (1922-1928), Готфрід Клам-Мортус, граф драгунський ротмістр (1905-1907), Готтас Юліуш, старший комендант (1906-1908), Гнагуоні Леопольд, барон драгунський ротмістер (1908-1911), Герберт Ян, податковий інспектор (1880-1895), Гартунг Константин, майор Польської армії (1926-1927), Гельфер Ян, професор (1897), Городиський, лікар (1898-1901), фон Гольфельд Кароль, ротмістр (1905-1906), Городиський Міхал, землевласник (1918-1919), Гринюк Стефан, інженер (1905-1906), Груза Оттокар, військовий ветеринарний лікар (1904-1906), Гупперт, поручник уланів (1905-1906), Горавський-Гаркала, майор Польської армії (1926-1928), Яновський Флоріан, комедант (1926-1928), Якубович Андрій, землевласник (1929), Яросевіч Роман, лікар (1908), Юркевич Ромуальд, директор банку (1920-1922), Ярошинський Мар'ян землевласник (1905-1906), Юнг, капітан артилерії (1904-1905), Калоус Кароль, директор тюрми (1906-1921), Каліта Леон, торгівець (1903-1904), Кавецький Марцін, інженер (1926), Каштелевіч Тадеуш, комісар земельного управління (1927-1928), Кісілевський Валерій, інженер (1919), Кулаковський Броніслав, інженер (1921-1922), Ковалевський, генерал Польської армії (1906-1907), Коппенс Юліуш, керівник відділу у воєводстві (1925), Коппенсова Софія, землевласниця (1927-1928), Конопка Броніслав, землевласник (1905-1906), Костракевич Station Станіслав, залізничний урядовець (1885-1898), Кождонь Казимир, землевласник (1929), Кежонь, підполковник-льотчик (1928-1929), Кротохвіля Кароль, професор (1880-1896), Крупський Еміль, професор (1897-1899), Крам Кароль, промисловець (1904-1909), Кнапп Кароль, капітан (1902-1906), Клюг Еміль, радник суду (1910-1920), Кумор Станіслав, інженер (1925), Кубішталь Станіслав, (1926), Кінзі, землевласник, (1929), Квятковський Тадеуш, (1927), Лангер, капітан (1901-1903), Ланкутка Йозеф, будівельник (1897-1899), Лінк, капітан (1905-1907), Люсти Ришард, капітан (1909-1910), Лапіцький Йозеф, інженер залізничник (1909), Лукоскі, генерал польської армії (1928), Мандичевський Володимир, (1906-1914), Махновський Здіслав, (1926-1928), Медвечки Єжи, австрійський поручник (1908-1910), Фелікс, (1903-1906 і 1918-1921), Майєр Ян, (1880-1902), Мікуліч – Радецкі, полковник (1928), Місіцкій Антоній, залізничний урядник, фон Моссіг Альфред, майор драгунів (1910-1912), Монкєлєвич, ротмістер уланів (1927-1928), Мезлєр Євгеніуш , урядник, Маухауер Фердинант, коваль (1880-1900), фон Находцкі, генерал (1905-1906),

Надаховський Міхал, професор (1900-1903), Нітарський Антоній, слюсар (1880-1900), Нєвядомський Мар'ян, інженер (1919-1922), Нєвядомський Ювенал, інженер (1921-1923), Нєсвятовський, радник залізниці (1919-1921), Нєдведзкі Валеріан, депутат Сейму (1929), Одольський, полковник (1880-1890), Ольшанський Тадеуш, доктор (1927-1928), Ососотович, інженер (1893-1900), Остап'юк, інженер (1925), Отт Фердинанд, аптекар, Пассендорфер Францішек, (1900-1910), Пертак Тадеуш, власник броварні (1896-1924), Перс Євгеніуш, капітан (1907-1909), Подлевський Францішек, директор залізниці (1906-1910), Потворовський, (1902-1903), Пєтрусєвич Петро, доктор (1911-1912), Пюрковський Казимир, страховий інспектор (1925), Пєтрашкевич, поручник Польської армії (1926-1927), Пєлецький Болеслав, полковник артилерії (1926-1928), Пєньонжек Чеслав, полковник (1928-1929), Пьотровський Тадеуш, лісовий інспектор (1929), Плісовський, полковник877 улановий (1926-1927), Плоцек Ян, військовий пенсіонер (1919), Пренговський Людвік, директор банку (1908-1912), Розумовський, поручник драгунів (1912-1914), Розвадовський Тадеуш, генерал Польської армії (1907-1913), Рожаловський, полковник уланів Польської армії (1926-1927), Ріпп Кароль, ротмістр драгунів (1903-1911), Ротер Антоній, шкільний радник (1901-1930), Робінзон Якуб, (1915-1925), Рудницький Зигмунт, (1907-1910), Ріхтер Вільгельм, (1908-1912), Сальвах Юліуш, страший фінансовий радник (1920-1925), Шіллер фон Шілієнфельд Гужду, секретар міністерства (1913-1914), Семанчинський Емануель, священник (1905-1908), Шнеен, барон, ротмістр драгунів (1906-1908), Шноппель Еміль, капітан (1905-1906), Штарк Хлопецький Раймунд, управляючий тюрмою (1911-1923), Шенборн, граф, землевласник (1927), Шольц, капітан (1909-1913), Седельмаєр Станіслав, (1908-1912), Сеньковський Броніслав, директор школи (1921), Складзей Ян, (1880-1910), Скуревич Йозеф, аптекар (1907-1908), Славіц Ян, Поручник уланів (1909-1913), Штайєр, капітан (1904-1906), Штекель Йозеф, капітан (1912-1914), Сопотніцький, полковник артилерії Польської армії (1926-1927), Скварчинський, майор Польської армії (1926-1928), Штойзінг Ян, професор (1880-1885), Штраух Йозеф, м'ясник (1880-1899), Струтинськії Йозеф професор (1905-1909), Шиманський Зигмунд, професор (1908-1917), Шефер Зиґмунд, (1903-1906), Шпонар Станіслав, (1880-1905), Шпонар Едвард, (1900-1906), Шевчук Ян, (1921-1925), Штигар Антоній, (1919), Шуба Ян, професор (1904-1905), Станіш Станіслав, (1928), Табо Мечислав, староста (1909-1911), Терлецький Владислав, професор (1903-1913), Топчевський, магістр фармації (1898-1904), Торвінський Йозеф,

військовий інспектор (1927-1928), Укланський, ротмістр уланів Польської армії (1926-1927), Урський Station, професор (1907-1909), Вайнер фон Турнбург Вільгельм, ротмістер уланів (1903), Венцель Адольф, залізничиний урядник (1906-1907), Вестфалевич Мар'ян, професор (1904-1907), Вінярський Мирослав, професор (1903-1905), Вінярський Збігнєв староста (1929), Віньницький Леопольд, повітовий секретар, Вішнєвський Валерій, залізничиний урядник (1880-1912), Вісьнєвський Вацлав, залізничний урядник (1896-1902), Вояковський, військовий пенсіонер, полковник Польської армії, (1928-1929), Вишковський Владислав, землевласник (1929), Зайончек Антоній, торівець (1896-1911), Закревський Ян, інспектор (1926), Зьолецький Валентин, землевласник (1921), Жарський Владислав, військовий інспектор (1926-1927), Заров Віктор, залізничиний урядник (1898-1899)[192].

5.2. Станиславівське мисливське товариство «Ватра»

У суспільстві відбувався все глибший процес поділу за національною ознакою, що стало поштовхом для створення професійних товариств на національному підґрунті. Члени громадських спілок змушені були займати лояльну позицію щодо тодішньої влади. Переважна більшість членів українських кооперативів і спілок були членами УНДО, яка займала угодницьку позицію. Для свого економічного розвитку вони потребували політичної стабільності. Також політична лояльність до чинної влади завжди давала свої дивіденди[193].

Станиславівське мисливське товариство «Ватра» об'єднало своїх членів за професійною та національною ознакою. У Станиславові до заснування мисливського товариства «Ватра» (1925 р.) українські мисливці належали до польського товариства «Губерт», головою якого був старший скарбовий радник Юліуш Сальвах. Основну частину членів товариства «Губерт» складали поляки, та й саме товариство мало пропольську спрямованість. В ієрархії тогочасних мисливських товариств Галичини «Малопольське товариство мисливців» займало верхній щабель влади. Так, для зміни статуту українського товариства «Ватра» керівництво Станиславівського воєводства зверталося до Малопольського товариства для отримання їхнього дозволу щодо можливості

[192] Towarzystwo myśliwych w Stanisławowie: Półwieku. Historia towarzystwa od r. 1880-1930. – Stanisławów, 1930. – S. 29-34.
[193] Кугутяк М. Галичина: сторінки історії (Нарис суспільно-політичного руху XIX ст. – 1939 р.) / М. Кугутяк. – Івано-Франківськ, 1993. – С. 188.

внесення змін[194].

Свої зауваження щодо реєстрації статуту подав Станиславівський староста, мотивуючи їх тим, що товариство політичної діяльності не проводило і перебувало під політичним впливом УНДО[195].

За даними «Альманаху Станиславівської землі» (1975 р.) Станиславівське українське ловецьке товариство «Ватра» з'явилось 1932 р., хоча дані Державного архіву в Івано-Франківській області не підтверджують цієї дати. Існує документ, що статут товариства «Ватра» був прийнятий до відома воєводським урядом Станиславова ще 17 квітня 1925 р. Було зафіксовано місцезнаходження товариства – м. Станиславів, а емблемою був «Олень».

Засновником товариства був відомий лікар, член Львівського мисливського товариства «Тур» Кость Воєвідка, якого німці вбили разом із дружиною та сином. Першим довголітнім головою «Ватри» був старший радник залізниць – інж. Володимир Дутка; його змінив проф. Осип Левицький. До товариства належали судові радники Е. Барановський та Е. Зілинський, банківські урядовці В. Гірняк, І. Левицький, Ю. Кардаш, власник друкарні Л. Данкевич, лікарі М. Козак, Я. Хмілевський, Р. Яросевич, проф. І. Смолинський, залізничник О. Стасишин та ін. Майно товариства складалося зі вступних внесків членів товариства – щорічних та щомісячних, інвентаря, фонду, який був призначений на відтворення стану дичини, та спонсорських внесків.

Основною метою товариства було: допомога державі у дотриманні чинного Мисливського закону та відстежування його порушників; допомога власникам полювань в охороні мисливських угідь; розвиток шляхетного ловецького спорту, зокрема, через видання відповідної літератури; допомога членам товариства у набуванні мисливських угідь; полювання без шкоди для мисливського господарства; догляд за угіддями, які мали невелику кількість дичини, для піднесення її стану; знищення шкідників відповідно до Мисливського закону. Статут «Ватри» ґрунтувався на статуті Львівського Українського мисливського товариства-побратима «Тур».

Члени товариства мали три різні статуси: звичайні члени, члени-прихильники, почесні члени. Звичайним та прихильним членом міг бути кожен громадянин з бездоганною поведінкою та вправний у мисливстві. Почесним членом міг бути лише той, хто мав

[194] ДАІФО. – Ф. 2, оп. 3, од. зб. 376, арк. 56.
[195] ДАІФО. – Ф. 2, оп. 3, од. зб. 376, арк. 50.

заслуги перед товариством і спричинився до його піднесення. Звичайних членів керівництво товариства приймало голосуванням прямої більшості. Умовою вступу було також поручительство двох членів товариства. Члени товариства мали право брати участь у загальних зборах, ходити на полювання самому та з собакою на пернатих, зайців, куріпок, козуль, кабанів в угіддях, які визначалися керівництвом товариства, а також брати участь в забавах та прогулянках, які організовувало товариство. Члени-прихильники мали право полювати лише за окремим запрошенням. Члени товариства зобов’язані були платити членські внески у розмірі, який ухвалювався на загальних зборах, та виконувати рішення товариства. Під час полювання кожен член товариства зобов’язаний був виконувати розпорядження керівника полювання.

Виключення з членів товариства було можливим, якщо член товариства не оплатив протягом трьох місяців визначену суму внесків, грубо порушив статут або ухвалу загальних зборів, діяв на шкоду товариства.

Загальні збори товариства відбувалися щорічно під проводом голови товариства не пізніше 14 днів до кінця кожного адміністративного року, який закінчувався першого червня. На зборах відбувалися вибори правління товариства, голосування за яких проводилось картками. Голова і його заступники обиралися на три роки, скарбник, секретар – на один рік. Збори товариства вважалися правомочними, якщо на них була присутня третина звичайних членів.

Засідання керівництва товариства відбувалося щорічно перед початком сезону полювання. Рішення керівництва про програму полювань слід було доводити письмово до відома кожного члена товариства. Голова товариства мав право скликати при потребі збори товариства. Рішення керівництва приймалися простою більшістю. Для легітимності рішень керівництва товариства потрібна була присутність голови або його заступника і трьох членів керівництва. До керівництва товариства належали: голова, заступник голови, секретар, скарбник, ловчий і господар.

Представляти товариство міг голова або його заступник і секретар. Вся переписка – як з державною владою, так із членами товариства скріплювалася печаткою.

Суперечки, які виникали між членами товариства, розслідував мировий суд, що складався з голови товариства або його заступника та двох членів керівництва, яких обирали самостійно конфліктуючі сторони. Суперечки, що виникали між членами товариства та керівництвом, вирішувалися на загальних зборах. Конфлікти про

добуту дичину вирішував ловчий. У випадку, якщо рішення про добуту дичину було сумнівним, ловчий мав право продати дичину через аукціон.

Для перевірки ведення господарства товариство обирало контрольну комісію, що складалася з трьох членів і мала право здійснювати перевірки та складати відповідний звіт.

Товариство могло бути розпущене на основі ухвали загальних зборів. У випадку закриття товариства все його майно переходило на виплату стипендії будь-якому незаможному студенту Лісової академії у Львові. Право першості на отримання стипендії мали сини членів мисливського товариства, лісників чи гайових ревірів, що належали товариству[196].

Місячний членський внесок товариства становив 10 зл. Ці кошти йшли на оплату громадам за оренду мисливських ревірів залежно від їхньої цінності, виду та чисельності дичини, на оплату мисливським сторожам, які охороняли мисливські угіддя від великої кількості браконьєрів.

У кожного мисливського господарства був свій ловчий, в обов'язок якого входило наглядати за сторожами (вельми дбайливими були ловчі Ткачук, Дейдей та Бурачок з Підлужжя), які часто відвідувати свої мисливські угіддя, контролювати ведення мисливського господарства, проведення збірних ловів та, врешті, і влаштування ватри, тобто, дозвілля при чарці і традиційному, ловецькому біґосі (страва з капусти).

Крім місячних членських внесків та річної оплати члени товариства після кожного полювання оплачували роботу нагінщиків та інших осіб, які були задіяні на полюванні. Також оплачувалася вартість добутої дичини.

Зазвичай за мисливський сезон залежно від погодних умов організовували чотири колективні полювання: по неділях та обов'язково напередодні Різдва, Богоявлення та Нового Року. Товариство полювало на власних територіях: Ямниця, Тязів, Сілець, Вікторів, Колодіївка, Угорники, Братківці, Вовчинець, Підлужжя, Тисменичани та на запрошення в с. Залукві біля Галича, Крилосі, Діброві (в Єпископських угіддях), Лісній Тарновиці. У полюванні товариства брали час від часу участь запрошені керівництвом гості, наприклад: дідич Райтер з Тарновиці, Штернберґ, Лаврук з Вовчинця, лісничий Чапп з Яремчі, вчитель Ткачук з Ямниці тощо.

Мисливські тварини в мисливських угіддях товариства були

[196] ДАІФО. – Ф. 2, оп. 3, од. зб. 376, арк. 43.

нечислені, угіддя знаходилися недалеко від м. Станиславова. Полювали на зайців, лисиць, козуль, рідше борсуків, диких кабанів, пернату дичину.

Станиславівське товариство «Ватра» проіснувало до вересня 1939 р., поки радянська влада не конфіскувала колективну власність товариства та мисливську зброю у мисливців[197].

Інформація стосовно діяльності Станиславівського мисливського товариства «Ватра» відображалася на шпальтах самостійного додатку «Ловецтво» до журналу «Новий час». До цього великою мірою спричинилось Львівське українське мисливське товариство «Тур» (м. Львів, вул. Домініканська, 11), яке з 1937 р. надавало допомогу керівництву журналу. Перший номер додатку з'явився 27 березня 1937 р., чим було започатковано українську мисливську періодику. Світ побачило 12 номерів цієї, як вказано у маркуванні, «сторінки ловецького спорту», що надходила до зацікавленого читача впродовж 1937–1939 рр. Пагінація сторінок була спільна з «Новим часом». У замітці «Треба ловецького словника» адреса редакції «Ловецтва» співпадала з адресою мисливського товариства «Тур».

Редакція чітко сформулювала мету видання, яка охоплювала п'ять засадничих «щоби» (мовою оригіналу – авт.): «...шляхотний мисливський спорт спопуляризувати між тими, хто має «жилку» й також матеріальну спроможність»; «загал громадянства ознайомити із цею прецікавою й гарною ділянкою модерної господарки»; «підтримати тодішні ловецькі інституції – станиславську «Ватру» і львівський «Тур»; надати українським мисливцям «окремий куток для обговорення їхніх фахових справ», а також «змогу, у власному живлі й кольориті час від часу спробувати пера й чорнила, щой в йому за сила»[198].

Регулярність (чи радше, нерегулярність) виходу мисливського друкованого органу була зумовлена наявністю часу, нагоди, потреби та фантазією авторів. Періодичність виходу залежала від «доброї волі всіх» представників українського мисливства, яких закликали «причинитися хоч рядком до збагачення редакційної течки» дочірнього видання «Нового часу»[199].

Більшість матеріалів додатку була присвячена пропагуванню,

---

[197]Левицький О. Ловецьке товариство «Ватра» / О. Левицький, І. Остап'як // Альманах Станіславівської землі: Збірник матеріялів до історії Станіслава і Станіславівщини. – Нью-Йорк; Торонто; Мюнхен, 1975. – С. 471–472.

[198] Ковпак В. Особливості спортивної політики редакції часопису «Новий час» (1923-1939) / В. Ковпак // Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка – Львів, 2007. – Вип. 31. – С. 190.

[199] Ковпак В. Особливості спортивної політики редакції часопису «Новий час» (1923-1939) / В. Ковпак // Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка – Львів, 2007. – Вип. 31. – С. 191.

розвитку, організації, проблемам та координації українського мисливського руху, насамперед, на прикладі висвітлення самостійної та спільної діяльності та акцій двох головних галицьких ловецьких інституцій українців – Станиславівської «Ватри» та Львівського «Туру». Проте, також відзначались здобутки іноземного ловецтва, анонсувались пов'язані з полюванням заходи, рекламувались «книжки, що просяться на стіл мисливого»[200].

Серед відомих мисливців був український поет Роман Купчинський, член Львівського мисливського товариства «Тур», який у своїй творчості теж долучився до мисливської тематики. Найвідомішою серед мисливських творів українського патріота стала патріотична збірка «Мисливські оповідання», що складалася з 9 оповідань. В оповіданні «Як з книжки» словами українця Вадицького промовляла національна гордість, що «колись мисливських товариств не було, пізніш були, але не наші. Слава вам, панове, за те, що зібрали гурт мисливців, оснували товариство, дали тому товариству назву, правно його оформили і плекаєте в ньому українські мисливські традиції. Нехай в українських логовищах полюють українці!»[201].

5.3. Станиславівське мисливське товариство «Кнея»

У 1901 році у Станиславові було зареєстроване мисливське товариство «Кнея» з головним офісом у самому місті. Ціллю товариства було раціональне ведення мисливського господарства та догляд за дичиною, поширення мисливського спорту. Товариство фінансувалось за рахунок вступних внесків, місячних внесків членів товариства, доброчинних внесків. Сума членських внесків була узгоджена на відкритих зборах товариства. Рішення про прийняття у члени товариства вносило керівництво, яке мало право відмовити без зазначення причини.

Для членів товариства та його гостей були встановлені додаткові правила полювання: кожен член товариства мав право брати участь у полюваннях, що організувало товариство; за погодженням керівника товариства самостійно брати участь в індивідуальних полюваннях та запрошувати гостей.

Кожен член товариства був зобов'язаний брати участь у зборах товариства, сплачувати членські внески, точно виконувати статут товариства, правила поведінки, а також рішення керівництва

[200] Ковпак В. Особливості спортивної політики редакції часопису «Новий час» (1923-1939) / В. Ковпак // Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка – Львів, 2007. – Вип. 31. – С. 192.

[201] Мельник М. Мисливські оповідання Романа Купчинського / М.Мельник // Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка – Львів, 2004. – Вип. 35. – С. 291.

товариства. Вихід з членів товариства міг відбутись лише після закінчення сезону полювання. Але якщо член товариства здійснив вчинок, що ганьбив мисливське товариство або шкодив йому, то його виключали достроково.

Керівництво здійснював керівник товариства та президія у складі шести осіб, обраний на зборах товариства терміном на один рік. Керівник товариства обирався лише із членів президії. Сама ж президія складалась з керівника, заступника, секретаря, касира, та керівника господарства.

До компетенції товариства входили питання прийняття і виключення членів товариства, при чому для виключення із членів товариства потрібні були 2/3 голосів членів президії; прийняття на роботу та сума заробітної плати. Скликати збори товариства міг керівник товариства або його заступник, але для цього було необхідно, щоб за це рішення проголосувала не менше як половина членів президії. Щороку у березні відбувались загальні збори товариства, на яких повинні були бути присутні всі його члени, а позачергові збори скликались на вимогу президії товариства, і повинні були відбутись не пізніше як через 14 днів після рішення президії.

До виключних компетенцій загальних зборів товариства належало: прийняття звіту товариства за попередній рік, вибори керівництва товариства, затвердження рішення ревізійної комісії товариства щодо довіри до голови товариства, визначення суми сплати вступних членських внесків та інших обов’язкових внесків членів товариства, схвалення бюджету товариства, оскарження рішень керівництва товариства, внесення змін до статуту товариства, вирішення питання про закриття товариства, вибори двох членів ревізійної комісії, які не входять до складу товариства, вибори ревізійної комісії. В обов’язки ревізійної комісії входила перевірка бухгалтерських звітів та матеріального стану товариства. Про свою роботу ревізійна комісія повинна була звітувати на загальних зборах товариства.

Головував на загальних зборах товариства не керівник товариства, а особа, яка спеціально для цього обиралась присутніми на зборах. Збори і рішення, прийняті на зборах, вважались легітимними лише тоді, коли на них була присутня більшість членів товариства. У випадку, якщо на зборах не були присутні більше половини членів товариства, вони переносились на інший термін. Якщо й на повторний термін призначених зборів не зібралось більше половини учасників товариства, то вони вважались легітимними, а

рішення приймались більшістю голосів присутніх на зборах. Але для того, щоб внести змінити до статуту товариства, необхідно було вже 2/3 голосів присутніх на зборах.

У період між зборами товариство представляв керівник або секретар. При виникненні у товаристві конфліктів між його членами їх вирішували у третейському суді, що складався із трьох суддів. Кожна конфліктуюча сторона обирала власного суддю, а ті, у свою чергу, обирали суперарбітра.

Статут визначав, що у випадку закриття товариства все його майно переходить до будинку убогих «Братів Альбертів у Станиславові», а якщо б його вже на той час не існувало, переходить у фонд убогих міста Станиславова.

Загальні положення статуту визначали мисливський рік від 1 лютого до 31 січня наступного року. Члени товариства були зобов'язані сплачувати членські внески. Особа, яка мала заборгованість по сплаті членських внесків більш як за три місяці, могла бути за поданням скарбника товариства виключена з його членів. Члени товариства, які сплатили всі внески, мали право полювати на території мисливських ревірів, що орендувало товариство. Для підтвердження членства у товаристві видавали відповідне посвідчення, що необхідно було мати під час проведення полювань і його заборонялось будь-кому передавати. При проведенні колективних полювань керівництво товариства повинно було повідомити всіх членів про терміни полювання на кожен вид тварин. Під час проведення полювань кожен мисливець повинен був мати при собі мисливський білет, дозвіл на зброю, посвідчення члена товариства. Кожен член товариства повинен був досконало знати статут товариства та мисливські закони.

На кожен рік був запланований ліміт добування дичини як для членів товариства, так і для його гостей, «які зробили добрі справи для товариства». Для кожного члена товариства визначалось кількість добутої дичини, в тому числі, кількість яку він повинен віддати товариству і яку мав право забрати додому. За невиконання цих вимог скарбник товариства накладав на такого мисливця відповідні фінансові стягнення.

Під час полювання на мисливців покладався обов'язок знищувати хижаків та шкідливих тварин. Крім того, під час проведення індивідуальних полювань мисливець повинен був уважно полювати, не зашкодити сільськогосподарським культурам та шанувати чужу працю. У випадку порушень він своїм безкультур'ям буде кидати тінь на ціле товариство і тим самим утруднювати

керівництву товариства розвивати товариство, адже в подальшому власники земельних ділянок не схочуть укладати договори про оренду права полювання на своїй земельній ділянці.

Під час індивідуального полювання в один день дозволялось полювати лише в одному мисливському ревірі і було заборонено залучати нагінщиків та використовувати собак гончих порід.

Під час полювання мисливцю не слід було уникати мисливського охоронця, більше того, його обов'язком було переконатись – чи мисливський охоронець добре виконує свої обов'язки. Під час зустрічі з мисливським охоронцем мисливець на його вимогу повинен був представити всі необхідні для полювання документи. З іншої сторони, мисливський охоронець був зобов'язаний показати документи, які підтверджували його статус. Мисливець повинен був записати у книжку мисливського охоронця час та місце полювання. Мисливські охоронці були зацікавлені зустріти якнайбільше мисливців, так як кількість записів у його книжці свідчила про його ефективну роботу, що заохочувалось різного роду преміями. На побажання члена товариства мисливський охоронець міг супроводжувати його в подальшому під час індивідуального полювання.

Для ведення статистичних даних добутої дичини члени товариства повинні були вести облік її добування, а після сезону полювання подавати звіт керівництву товариства. Дичина, добута на індивідуальному полюванні, ставала власністю мисливця, який її добув.

Організацією колективного полювання займалось керівництво товариства. Інформацію про місце проведення полювання та час подавали у формі оголошень, що вивішували у магазинах у центральній частині міста Станиславова. У цих повідомленнях були точно вказані місце зустрічі та час виїзду мисливців. Перед початком сезону полювання членам товариства повідомляли, в яких магазинах будуть розміщені оголошення. Від членів товариства вимагали, щоб вони були пунктуальними – вчасно прибували на місце збору мисливців і не наражали на очікування інших членів. Під час полювання мисливець на номері не мав права з нього сходити, не дочекавшись кінця нагінки. Зброю слід було заряджати лише після зайняття номеру. Після сходження з номера він повинен був розрядити рушницю. Заборонялось сходити з номеру для переслідування пораненої дичини. Це можна було зробити лише після прибуття нагінщиків та за дозволом керівника полювання. На номері мисливцю заборонялось голосно розмовляти та звертати увагу

сусіда по номеру про наближення до нього тварини, стріляти дичину на велику відстань або ту, яка увійшла в сектор сусіда по стрілецькій лінії. Вся добута дрібна дичина (заєць, лисиця, перната дичина) залишались у власності того мисливця, який останнім до неї стріляв. Власником оленя, козулі та інших копитних ставав мисливець, який зробив перший смертельний постріл кулею. Спірна дичина переходила у власність товариства. Після кожної нагінки кожен член товариства повинен був повідомити керівнику полювання про кількість проведених пострілів та кількість добутої дичини. При добуванні дичини кожен її власник певною міткою відзначав і передавав її для зберігання мисливському охоронцеві, який відповідав за її зберігання.

За підранків для членів товариства була встановлена система штрафів: за промах на колективному полюванні нараховували штраф у розмірі 5 грош. Перед початком сезону полювання керівництво товариства встановлювало для мисливця вартість на кожен вид дичини. Три чверті цієї суми йшло на оплату премій мисливським охоронцям, а 1/4 –поступала у бюджет з цільовим призначенням для «фонду розведення дичини». Якщо встановити приналежність добутої дичини до мисливця було неможливим або вона була знайдена нагінщиками, то таку здобич передавали керівнику полювання. Після полювання проводили аукціон, на якому реалізовували цю дичину. До аукціону допускали лише тих осіб, які не добули даного виду дичини. Виручені таким способом кошти йшли у фонд розвитку дичини.

Слід відмітити, що крім сплати штрафів за порушення правил полювання, визначені чинним на той час законодавством, були встановлені й покарання за невиконання правил проведення полювань, визначених відповідним регламентом товариства. Зокрема, за зміну номеру під час полювання нагінкою – 50 злотих, за голосну розмову – 50 злотих, за постріл на велику віддаль – 2 злотих, за постріл в сторону нагінки – 5 злотих, за нерозрядження зброї після виходу з номеру – 20 злотих, при добуванні на індивідуальному полюванні більшої кількості дичини, ніж це дозволено – 20 злотих, за випадкове добування самиці оленя або козулі – 50 злотих. Якщо ж на мисливця більш як 3 рази накладали штрафні санкції, його позбавляли права членства у товаристві.

Був встановлений й окремий порядок поведінки гостей товариства під час полювань. Кожен член товариства мав право запросити гостя на індивідуальне полювання, але для цього потрібно було повідомити керівництво товариства, яке видавало гостю

відповідний дозвіл на полювання в угіддях товариства. В одному мисливському сезоні забороняли запрошувати одного і того самого гостя більше двох разів. Несхвальне відношення було до запрошення на полювання осіб, які проживали на території мисливських угідь, що орендувало товариство. Винятки робилось для осіб, які спричинились до розвитку мисливства, і не більше як один раз у мисливський сезон. Дичина, добута гостем, ставала його власністю. Член товариства на одне полювання мав право запросити не більше двох гостей. На гостей покладався обов'язок дотримуватись статуту та регламенту товариства.

Для організація ведення мисливського господарства 5 - тий розділ статуту передбачав, що у кожному мисливському ревірі на річний термін керівником товариства призначався ловчий. До компетенції ловчого входив підбір мисливських охоронців та безпосереднє керівництво ними. Ловчий відповідав також за розведення дичини. Він повинен був досконало знати границі ревіру, володіти інформацією про ревір та доповідати керівництву товариства. На відміну від мисливських охоронців ловчий мав право при об'їзді (інспекції) ввіреного ревіру добути одного зайця. При проведенні колективних полювань для членів товариства він був керівником. На нього покладались наступні функції: визначати номера для мисливців; представлення інформації про добуту дичину після кожної нагінки; організація сніданку для мисливців о 12 годині у попередньо домовленому місці; після закінчення полювання облікувати всю добуту дичину і оголосити результат полювання всіх учасників; після закінчення полювання видати кожному учаснику полювання дичину і отримати визначені статутом кошти; після закінчення полювання розрахуватись з усіма нагінщиками, задіяними на полюванні; після кожного колективного полювання скласти докладний звіт і передати його керівнику товариства; під час проведення полювання слідкувати, щоб мисливці своїми діями не завдавали збитків сільськогосподарським угіддям.

Для охорони мисливських угідь керівник товариства наймав мисливських охоронців. Мисливський охоронець, який склав відповідну присягу перед органами державної влади, отримував статус громадського поліцейського, і мав право та обов'язок на території мисливських угідь перевіряти осіб зі зброєю, а виявлених порушників супроводжувати до найближчого відділу поліції. Вилучена від порушників вогнепальна зброя повинна бути на протязі 24 годин доставлена у поліційний відділок. Собак мисливських порід, які знаходились на території мисливських угідь, він повинен був

відловити. Якщо мисливському охоронцеві був відомий власник собаки, він повинен був його повідомити. При передачі собаки власнику мисливський охоронець мав право вимагати від власника повернення коштів за опіку над собакою, відшкодування збитків, завданих собакою у мисливському ревірі тощо. Мисливських собак немисливських порід та бродячих котів, які знаходились на відстані не далі як 300 метрів від господарських будівель, він повинен був відстрілювати. Крім того, мисливський охоронець був зобов'язаний охороняти мисливські угіддя не лише від браконьєрів, але й також від осіб, які виставляли петлі, капкани, застосовували отрути, вибирали яйця птахів та в інший спосіб нищили дичину. Мисливський охоронець товариства був зобов'язаний бережливо відноситись до зброї, яку йому видали для виконання функцій, та на першу вимогу керівництва її повернути. Надану для користування зброєю дозволяли використовувати виключно для виконання функціональних обов'язків, а саме: відстрілу хижаків та для самооборони. У випадку, якщо мисливський охоронець добув мисливську тварину, він вважався браконьєром, а справа передавалась до суду. Під час проведення колективних полювань на мисливського охоронця покладався обов'язок організувати визначену керівником полювання кількість наганячів та керівництво ними, брички для доставки мисливців на місце полювання. Крім заробітної плати мисливський охоронець отримував премію, суму якої визначало керівництво товариства. Премії виплачувались за наступні показники: «Відстрілочні» на колективних полюваннях відповідно до чисельності добутої дичини, «Зустрічні» – за те, що мисливець зустрівся із мисливським охоронцем, за знищення шкідливих та бродячих тварин, за конфіскацію зброї у браконьєрів, за притягнення до відповідальності особи, яка виставляла капкани або сильця. У 1932 році керівником товариства був М. Анкута, а секретарем – М. Вебер.[202]

За свідченням історичних джерел, у Станиславівському повіті, у березні 1910 року у Галичі було організоване мисливське товариство. В організації товариства взяли участь не лише мешканці міста Галича, але й навколишніх сіл. Під час гарячої дискусії було ухвалено статут і правила полювання товариства, які було подано на затвердження до Галицького намісництва.[203]

[202] Statut i regulamin towarzystwa łowieckiego „Knieja" w Stanisławowie: rok założenia 1901. – Stanislawów: drukarnia L. Gellera, 1932. – 35 s.
[203] Korespondencye//Łowiec – 1910. – №7. – S.81.

5.4. Діяльність філій Галицького та Малопольських мисливських товариств на території Станиславівського повіту

У 1876 році у Львові утворилося «Галицьке мисливське товариство». Перші збори членів товариства за участю 42 осіб, які обрали президію та керівництво, відбулися 24 квітня 1876 р. Абсолютною більшістю головою товариства було обрано визначну особистість тих часів – графа Володимира Дідушицького[204], який був натхненником товариства, великим знавцем і любителем природи та полювання. Зібравши велику колекцію тварин і птахів, переважно під час полювання, він придбав палац у центрі Львова по вул. Театральній 18, де 1869 р. після його реконструкції був організований «Природничий музей ім. Дідушицьких», теперішня назва – Львівський природничий музей[205].

Девізом у роботі товариства була боротьба з апатією та вимога від влади виявлення та покарання осіб за невиконання мисливського законодавства. Своїм опікуном мисливці обрали Святого Губерта і просили його лише про ласку на полюваннях, але ніколи про удачу.

За згодою Галицького мисливського товариства у Львові могла бути утворена його філія у місті Кракові при умові, що там збереться 100 членів, які будуть у своїй діяльності керуватися законом про товариства від 15 листопада 1867 р., застосовувати печатку з надписом «Галицьке мисливське товариство».

У статуті «Галицького мисливського товариства» були визначені ціль, засоби, управління та інші організаційні моменти діяльності товариства. Серед основних цілей товариства увага приділялася піднесенню стану звірини у державі, підтримці влади у нагляді за виконанням закону про полювання і у розслідуванні випадків невиконання Мисливського закону 1875 р.

Для досягнення своїх цілей товариство здійснювало особливий нагляд за виконанням Мисливського закону членами товариства, займалося викриттям браконьєрства і повідомляло про це владу для покарання, видавало винагороду за викриття браконьєрства, якщо випадки були розслідувані, а злочинець був покараний.

Відповідно до статуту, Галицьке мисливське товариство складалось із членів – звичайних або чинних. Членом товариства міг бути кожен громадянин держави. Офіс товариства знаходився у місті Львові. Кожен член товариства міг бути присутнім на зборах

---

[204] Ilustruwany skorowidz stołecznego miasta Lwowa z okazyi powszechnej wystawy krajowej roku 1894. – Lwów : druk. Fr. S. Reichman, 1894. – S. 80.

[205] В. Дідушицький [елект. ресурс]. – Режим доступу : http://museum.lviv.net/ua/history/history. php.

товариства, мав право на виступ, голосування, безплатне отримання часопису товариства, подання пропозиції для вирішення проблем товариства.

Члени товариства, які були відсутні на зборах, мали право подати свою думку про роботу товариства письмово через одного із членів товариства. Проте члени товариства мали не тільки права, але й обов'язки, які передбачали: підтримувати цілі товариства, визначені його статутом; в особливий спосіб здійснювати нагляд за дотриманням мисливського закону; платити річний внесок у розмірі 5 золотих та вступний – 2 золотих; носити на полюванні відповідну відзнаку, отриману від товариства.

Управління товариством здійснювало його керівництво, яке складалося з керівника, заступника і дванадцяти членів та обиралося на три роки. Воно обирало секретаря, який був одночасно скарбником товариства та отримував за свою роботу відповідну винагороду. Майно товариства складалося з членських внесків та пожертв. Ліквідація товариства могла бути здійснена лише на загальних зборах. Майно у цьому випадку переходило у власність крайової школи лісового господарства. Для організації мисливства та з метою впливу Галицьке мисливське товариство, засноване у Львові в 1876 р., організовувало у повітах філії.

У Станиславові також була організована філія, яка поширювала свою роботу на територію Станиславівського повіту. Спеціалізована мисливська література зберегла осіб, які входили до Галицького мисливського товариства та спричинились до розвитку мисливської справи на території Станиславівського повіту. Зокрема, через п'ять років з часу організації Галицького мисливського товариства до нього записались наступні мисливці з Станиславова: Леонцій Янoха, Титус Лемер, доктор медицини Францішек Лешинський, Зигмунт Сенковський.[206] У 1885 році до товариства вступили Мечислав Йордан та Кароль Міколаш [207]. У 1897 році членами товариства стають Ян Слама та Людвік Гаспари з Лисця[208] та Казимир Агапсович з села Хом'яківка.[209] У 1900 році доктор Бєль представляв Станиславівських мисливців у Львові на зборах Галицького мисливського товариства.[210]

Для ефективної діяльності на засіданні делегатів Галицького

[206] Wpisali się w poczet członków Tow. łowieck. // Łowiec – 1881. – № 11. – S.176.
[207] Kalędarz myśliwski i rybacki na rok 1886. – Lwów: Galicyjskie towarzystwo łowieckie, 1888. – S.113-122.
[208] Regulamin dla pp. Delegatów gal. Tow. łowieckiego // Łowiec. – 1897.– № 2. – S.20.
[209] Regulamin dla pp. Delegatów gal. Tow. łowieckiego // Łowiec. – 1897.– № 2. – S.19.
[210] Porządek dzienny Walnego Zgromadzenia gal. Tow. Łowieckiego z d. 24 i 25. czerwca 1900. // Łowiec – 1900. – № 13. – S.194.

мисливського товариства у Станиславівському повіті на зборах 18 січня 1906 року був проведений розподіл членів товариства за зонами відповідальності. Про вагомість заходу свідчила та обставина, що на зборах був присутній староста Станиславівського повіту – Станіслав Цєнський. Керівником зборів був доктор Едвард Козіцький, заступником – Володимир Мандишевський, секретарем – Мар'ян Ярошинський. За чотирма ділянки було закріплено наступних делегатів: у Гмінах Дорогів, Колодіївка, Суботів, Перлівці, Острів, Гамівці і Курипів – член Галицького мисливського товариства Едвард Козіцький; у гмінах Блюдники, Сідлиска, Пукасівці, Темерівці, Галич, Залуква – Мар'ян Ярошинський; гміни Нове і старе Озеро, Кримидів, Тянин, Медуха, Хоростів, Тустань, Меджигірці, Семаківці, Деліїв, Дубівці, Лани, Водники, Маріампіль – Станіслав Голашевський; у гмінах Єзупіль, Козина, Пітрих, Сілець, Колодіївка, Добровляни, Узінь, Ястребець, Станівці і Побережжя – граф Дідушицький; у гмінах Тисменничани, Забережжя, Братківці, Хом'яківка, Радча, Черніїв, Хриплин, Опришівці, Крехівці, Княгинин, Підлужжя і Вовчинці – доктор Мандишевський. Гміни Майдан, Пациків, Загвіздя, Пасічна, Ямниця, Угринів, Ценжів, Павлівка, Рибне, Гуціска, Гута курував Артур Фангор, гміни Вікторів, Височанка, Комарів, Сапогів, Бринь, Боднарів, Підгороддя, Сокіл і Крилос – Мсціслав Закревський. Також на зборах було запропоновано прийняти до товариства Мстислава Закревського – землевласника з села Вікторів, Станіслава Галашевського – землевласника з Кончаків, Артура Фангора – віце президента окружного суду у Станиславові.[211] Слід відмітити, що станиславівські мисливці були добре організовані. Лише у тридцяти повітах Галичини з вісімдесяти у 1910 році діяли осередки Галицького мисливського товариства. [212] У 1914 році до товариства записався Адам Горецький, член Станиславівського мисливського товариства[213] та Раймунд Страк з Станиславова.[214] Членами Галицького мисливського товариства у 1914 році з міста Станиславова були: Едвард Броварський, Станіслав Дуніковський, Володимир Мандичевський, Броніслав Янушевський, Владислав Кровіцький, Ян Пачек, Маєр Требфельдер. Крім персональних членів товариства з Станиславова були й дві організації на правах асоційованого членства: Станиславівська кав'ярня «Австрія» та Станиславівське

---

[211] Reorganizacya delegatów powiat stanisławowski. //Łowiec . – 1906. – № 2. – S.20.
[212] W sprawie organizacji delegatur powiatowych gałic. Towarzystwa łowieckiego. // Łowiec. – 1910. - № 21. – S.247-248.
[213] Sprawy Towarzystwa // Łowiec – 1914. – № 15. – S.187.
[214] Sprawy Towarzystwa // Łowiec – 1914. – № 2. – S.23.

мисливське товариства ім. Святого Губерта, яке знаходилось по вул. Каземирівська, 30 (сучасна вулиця Гетьмана Мазепи). З сіл Станиславівського повіту членами товариства були Бенедикт Брикшинський (Загвіздя), Станіслав Биршинський (Верхній Угринів), Станіслав Цєнський (Водники), Ян Даукша (Станиславів), Владислав Гарапіх (Тисменичани), Мар'ян Ярошинський (Блюдники), Едвард Козіцький (Дорогів), Здіслав Стойовський (Березівка), Мстислав Закревський (Вікторів).[215] У 1916 році до товариства записався Антоній Стигар із Станиславова,[216] у 1917 році – Адам Плік з Боднарова,[217] у 1918 році – Володимир Турецький з Блюдників.[218]

З розпадом Австро-Угорської імперії Галицьке мисливське товариство реорганізувалось. Новій владі – Другій Речі Посполитій не сподобалась назва «Галицьке» і, щоб затерти українську ідентифікацію, його переіменували на «Малопольське мисливське товариство».[219] У 1922 році до Малопольського мисливського товариства було прийнято Станиславівське мисливське товариство.[220] У 1925 році інженер із Станиславова Віктор Доманський вступив у члени Малопольського мисливського товариства,[221] а Адама Горецького призначили делегатом товариства у Станиславівському повіті.[222] У 1929 році членами Малопольського мисливського товариства були Станіслав Бужинський, Юліуш Сальвах, Казимир Пьорковський із Станиславова, Ярошинський Мар'ян з Блюдників.[223],[224]. У 1934 році своє членство у Малопольському мисливському товаристві продовжували Станіслав Бужинський, Мар'ян Ярошинський, Казимир Пьорковський, Юліуш Сальвах.[225] Станом на 31 грудня 1937 року у Малопольському мисливському товаристві нараховувалось 1290 членів,[226] а на 1 січня 1939 року чисельність членів Малопольського мисливського товариства у Станиславівській повітовій раді становила 65 осіб, що було на 25 осіб

[215] Spis członków i delegatów Galicyjskiego towarzystwa łowieckiego wedle powiatów. – Lwów: polonia, 1914. – S. 56-57.
[216] Sprawy Towarzystwa // Łowiec – 1916. – № 3-4. – S.31.
[217] Sprawy towarzystwa //Łowiec – 1917. – №1-2. – S.2.
[218] Sprawy towarzystwa //Łowiec – 1918. – №19-20. – S.158.
[219] Проців О. Р. Діяльність Товмацького осередку Галицького мисливського товариства кінця XIX – початку XX ст. // Тлумач: історія та сучасність: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 800-річчю заснування м. Тлумача (Тлумач, 24 жовтня 2013 р.) / упорядник А.А. Білас. – Івано-Франківськ – Тлумач : Злагода, 2014. – С. 178.
[220] Sprawy Towarzystwa Sprawozdanie z posiedzenia Wydziału z dnia 1/IV. 1922. // Łowiec. – 1922. - № 5. – S. 9-10.
[221] Sprawy Towarzystwa Sprawozdanie z posiedzenia Wydziału w dniu 10. października 1925// Łowiec. – 1925. - № 11. – S.171.
[222] Z Centralnego Związku Polskich Stow. Łowieckich.//Łowiec Polski. – 1927. – № 4. – S.60.
[223] Delegaci powiatowi. //Łowiec Polski. – 1929. – № 15. – S.260.
[224] Poradnik kalendarz myśliwski na1930 rok / pod red. Ejsmonda J. – rok III. – Warszawa: Skład główny, 1930. – S. 203.
[225] Kalendarz myśliwski na 1934 rok. – Warszawa: Polski związek Stowarzyszeń łowieckich, 1934. – S. 289-291.
[226] Z polskiego związku łowieckiego//Łowiec Polski – 1938. – № 11 . – S.224.

більше ніж у 1938 році. На зборах станиславівської повітової ради Малопольського мисливського товариства від 15 лютого 1939 року розглядався стан мисливського господарства на території повіту. Присутні на зборах ловчий Станіслав Бужинський, підловчий Юліуш Сальвах, полковник Едвард Стравінський, інженер Марцін Кавецький, доктор Александр Клімкевич, віце-староста Гонек, представник товариства «Ватра» Володимир Гірняк відзначили, що у деяких гмінах повіту полювання відбувається у незареєстрованих владою мисливських ревірах. Найгірше працюють члени товариства у Боднарові та Блюдниках. Для покращення ситуації у галузі мисливства членам товариства було заплановано тісно співпрацювати з органами державної влади в частині боротьби з браконьєрством, ведення статистичних даних, при розв'язанні конфліктів у справах відшкодувань збитків, завданих мисливською дичиною. Також було вирішено підтримувати мисливські часописи «Ловець» та «Ловець Польський», залучати до товариства нових членів. Було підтримано пропозицію представника товариства «Ватра» – Володимира Гірняка щодо організації курсів для мисливських охоронців. Для участі у зборах Малопольського мисливського товариства було вирішено відрядити інженера Мечислава Бейля. Крім того, комітету для доопрацювання мисливського законодавства, який знаходився у Львові, увійшов Станіслав Бужинський.[227] Керівництво Малопольським товариством на території станиславівського воєводства здійснював Станіслав Чужинський.[228]

Мисливці Станиславівщини не були байдужі до суспільних справ. Так, 1 січня 1938 року Польська мисливська спілка виступила з ініціативою збирати використані патрони (гільзи) від гладкоствольної і нарізної зброї для потреб армії. Її клич «Використані набої – у фонд народної оборони» знайшов відгук по всій території. Адже метал, з якого виготовлялась зброя, Польща взагалі не виробляла. Для мисливців це взагалі не складало труднощів, оскільки до цього часу всі використані гільзи викидали на смітник або їх збирали хлопці з нагінки, щоб продавати браконьєрам або торгівцям-євреям. Останні навіть влаштували собі успішний бізнес: купували всі запропоновані гільзи, сортували відповідно до калібру і перепродували. Нова гільза коштувала 15 грош, а стріляна – лише 2-3, проте кожна мала 2 грами чистої міді. Якщо рахувати, що в середньому кожен мисливець щороку купує 200 набоїв, а мисливців у Польщі було на той час 50

[227] Stanisławów//Łowiec – 1939. – № 8. – S.25.
[228] Sprawy związkowe: dodatek poświęcony wiadomościom urzędowym //Łowiec. – 1939. – № 7-8.

тисяч, то вони витрачали 10 млн. патронів, тобто, 20 тонн міді[229]. Слід додати, що у довоєнній Польщі був дуже розповсюджений стрілецький спорт, а на стрільбищах використовували дуже багато набоїв, що становило ще додаткових 50%.[230] Станиславівські мисливці здавали використані гільзи у магазин пана Квятковського.

На початку XX ст. питання мисливства у Галицькому сеймі активно лобіював Йосиф Гурик, який був обраний від сільських гмін Станиславівського повіту.[231] На засіданні Галицького сейму у 1903 році він обурювався, що не знає жодної держави, де Мисливський закон так ображає селянство як у Галичині. Інтереси селянства у ньому ігнорувались. Селянин змушений був оберігати свою землю від дичини з початку весни до осені. Тогочасний Мисливський закон відсилав селянина за відшкодуванням збитків, завданих дичиною, до старости, а староста – до комісії для оцінки шкоди. І лише після цього власник полювання домовлявся з покривдженим і виплачував йому якесь відшкодування за завдані збитки. Якщо скаржнику не вдавалось довести, що йому завдали збитки, то він повинен був заплати кошти за роботу комісії. Більше того, Й. Гурик взагалі намагався заборонити мисливство, так як на його думку, воно більше завдавало шкоди, ніж приносило користі. На підтвердження він вказував, що за оренду права полювання за рік у Галичині власники земельних ділянок отримували 24 тис. крон орендної плати, тоді як збитки, завдані мисливськими тваринами, становили 240 тис. крон. [232] Його біль та обурення були викликані соціальною напругою, до якої спричинилось і мисливство: «Мої панове, для чого ми повинні віддавати наші ґрунти для забави панів, для старост, багатіїв, для писаря…, які на наших землях організовують оргії».[233]

5.5. Діяльність на території Станиславівського повіту філії Крайового рибацького товариства в Кракові

Крайове рибацьке товариство в Кракові існує від 24 серпня 1879 року відповідно до затвердженого намісником Галичини (рескриптом від 2 серпня 1879 року) статуту. Відповідно до цього статуту офіс товариства знаходився у місті Кракові, а не у центральному місті Галичини – Львові. Але діяльність товариства

[229] Kalendarz myśliwski na 1939 rok. – Warszawa: Polski związek Stowarzyszeń łowieckich, 1939. – S. 216-218.
[230] Ku uwadze pp. własciciele łowisk i prowadzących polowania // Łowiec Polski – 1938. – № 36 . – S.737.
[231] Posiedzenie 24-39 // Stenograficzne sprawozdania z trzeciej sesyi ósmego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskie z roku 1907 od 16.wrzesnia do 12. października 1907. - Lwów, 1907. – S. 17.
[232] Posiedzenie 17-49 // Stenograficzne sprawozdania z pierwszej sesyi ósmego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskie z roku 1902/3 od 29. grudnia 1902 do 3 listopada 1903. - Lwów, 1903. – 3072 s.
[233] Sprawa ustawy łowieckiej w Sejmie zeszłorocznym // Łowiec. – 1904. – № 4. – S. 42.

поширювалась на всю Галичину. Головною метою товариства були дії, які б сприяли піднесенню та охороні рибальства у Галичині. У своїй діяльність товариство було зобов'язане співпрацювати з органами влади та власниками рибацьких господарств. Члени товариства поділялись на почесних, довічних та звичайних. Крім членів товариства була посада протектора товариства, на яку запрошували особу з високим становищем і впливовом у суспільстві. Статус почесних членів товариства надавався особам, які мали особливі заслуги у галузі рибальства або підтримували саме рибацьке товариство. Довічними членами були ті особи, які сплатили одноразові членські внески товариству, щонайменше 50 злотих. Звичайний член товариства був зобов'язаний сплачувати членські внески у розмірі 2 злотих на рік.

До товариства мали право входити й інші товариства, що могли бути представлені одним із своїх членів. Рішення прийняття в члени товариства приймало керівництво товариства, і можна було отримати відмову без зазначення причини. Для фінансування товариства були утворені фонди: залізний та оборотний. Залізний фонд складався з сум, які сплатили довічні члени товариства і був недоторканим. Користуватись коштами з цього фонду дозволялось лише у випадку надзвичайної потреби і лише за ухвалою зборів товариства. Проте на протязі одного або двох років цю суму слід було поновити за рахунок членських внесків. Відсотки від депозитів відраховували до оборотного фонду. Оборотний фонд складавя з відсотків, які надходили з вкладів залізного фонду, членських внесків звичайних членів, з пожертувавань інших організацій та інших джерел фінансування, а саме: від організації лекцій, виставок, розваг. Фінансування призначалось лише на цілі рибальства.[234] У 1883 році керівником Станиславівської філії Краківського рибальського товариства по річці Бистриці був Станіслав Брикчинський, заступником керівника – Пшемислав Нєментовський, бухгалтером Адольф Бейль, секретарем Йозеф Хендриховський.

Членами товариства були Станіслав Брикчинський (голова повітової ради), Ян Бурчинський (землевласник), Йозеф Борецький (агент краківської страхової компанії), Адольф Бєль (аптекар), Альфред Бєль (лікар), Александр Чоловський (заступник керівника господарського товариства), доктор Емінович (адвокат), Георгій Глуховські (землевласник), Йозеф Хендриховський (секретар повітової ради), Александр Холм (землевласник), Пінкас Горовітц

[234] Statut krajowego towarzystwa rybackiego w Krakowie//Łowiec. – 1879. – № 12. – S.177-179.

(землевласник), Габріель Яворський (землевласник), Йозеф Яблоновський (землевласник) та інші. Всього у 1883 році товариство отримало 57 золотих доходу, з яких 42 золоті – це доходи з членських внесків.[235] Протягом 1883 року Станиславівська філія провела два загальні засідання та десять засідань керівництва (президії) товариства. У тому ж році граф Артур Потоцький подарував Станиславівській філії 5 тисяч малька форелі, щоб товариство зарибнило мальком риби річку Лімницю біля Блюдників.

Відзначалось, що на зариблення Лімниці зібралось багато селян, прибув також місцевий священник Гошовський. Деяку частину малька було випущено у річку Бистрицю Надвірнянську. За власні кошти було закуплено 8 тисяч малька харіуса для зариблення річки Бистриці. Але через природні катаклізми (високу температуру) закуплена риба зіпсувалась.

Філія проводила роботу щодо вивчення стану річки Ворони: для акліматизації вугра. Однак через відсутність відповідної сітки та великого рівня води результат виявився негативним. Першочерговим завданням товариства було розширення матеріальної бази для розведення риби, якою зарибнювали місцеві річки. З метою дотримання вимог законодавства щодо охорони риби товариство звернулось до всіх гмін старостату, щоб вони вжили відповідних заходів. Слід відмітити, що місцева влада також звертала увагу на розведення риби у річці Бистриця. Зокрема, у 1880 році бургомістер Станіслава - доктор Камінський розпорядився обмежити вилов риби на річні Бистриці після того, як було випущено мальок лосося. Але через відсутність дієвого контролю це розпорядження не було виконане.[236] Про намагання місцевої влади здійснювати ефективний вплив на стан рибальства свідчить той факт, що у 1894 році Станиславівський старостат було прийнято до Краківського рибальського товариства на правах асоційованого члена.[237]

5.6. Діяльність на території Станиславівського повіту товариств, які сприяли гуманному відношенню до тварин

Крім товариств, що мали господарське та екологічне спрямування (мисливські та рибальські товариства) на території Станиславівського повіту також існували товариства, метою яких було сприяння гуманному відношенню до тварин.

[235] Oddział w Stanisławowie dla rzeki Bystrzycy// Okólnik. – 1883. – № 3. – S. 27 -28.
[236] Krajowe towarystwo rybackie w Krakowie Zagajenie drugiego walnego Zgromadzenia Towarzystwa rybackiego d. 3 Października przez przewodniczącego Dra M. Nowickiego //Łowiec. – 1880. – № 12. – S. 177-180.
[237] Ruch Członków. .// Okólnik. – 1894. – № 14. – S. 2.

Зокрема, історія Товариства опіки над тваринами у Речі Посполитій (Польща) починається ще з давніх часів. Його діяльність можна поділити на два етапи: перший, що базувався на російських законах, та другий що діяв на законах Польщі.

Товариство було організоване та затверджене Міністром внутрішніх справ Росії 18 вересня 1868 року під назвою «Варшавська філія Російського товариства опіки над тваринами». Згодом товариство намагалось отримати незалежність від Росії, але 30 січня 1896 року варшавський генерал-губернатор відмовив у реєстрації самостійного товариства. Лише у 1906 році було прийнято у Петербурзі рішення проте, що Варшавський відділ є самостійною організацією на основі затвердженого статуту.

Поступово утворювались філії в таких містах як Радом, Люблін та інші. Хоча й ініціатива утворення товариства і виходила від польського суспільства, але засновниками товариства були росіяни, а саме: генерал Паткул, граф Розвадовський, барон Менгден, віце-губернатор Данілов. Товариство у ті часи мало характер напівурядовий, так як керівника товариства відповідно до статуту призначала влада. З цих причин польське суспільство неохоче вступало до лав товариства.

Для вирішення свої статутних зобов′язань товариство 19 листопада 1878 року ухвалило рішення про видання на польській мові часопису під назвою «Опікун домашніх та корисних тварин» під редакцією Грайнерта, а вже 19 грудня 1883 року цей часопис був переіменований на «Приятель тварин».

У 1872 році товариство ставило питання про організацію клініки для тварин, а 4 вересня 1879 році було ухвалене рішення про відкриття ветеринарної клініки. Перших хворих тварин клініка прийняла 3 червня 1887 року. В першу чергу приймались тварини від бідних власників, а лікування проводили безкоштовно. Обладнання для ветеринарної клініки закупив за власні кошти Ян Стопчи. 1 травня 1903 року було ухвалено рішення організувати у Варшаві другу ветеринарну лікарню для бездомних тварин по вулиці Окульнік, 3, а вже у грудні була відкрита третя ветклініка по вулиці Ново-Волинській, 7 разом з притулком для бездомних тварин. У 1909 році було відкрито амбулаторію по вулиці Фоксаль, де можна було безплатно отримати поради спеціалістів.

У лоні товариства у 1891 році був утворений «Комітет жінок», головною метою яких було збирання коштів на благодійні цілі товариства, і які спрямовували на догляд за тваринами. Цей комітет зробив багато справ для покращення життя тварин. Крім того,

завдяки цьому комітету у школах були організовані молодіжні товариства охорони тварин. В подальшому під керівництвом Ельвіри Коротинської відповідно до ухваленої програми було прийнято рішення про утворення при товаристві «Ліги милосердної молоді». Існувала Ліга декілька років і, без сумніву, внесла в серця молоді справжнє гуманне відношення до тварин.

Діяльність товариства також включала й міжнародну співпрацю. У 1885 році спільно з англійським товариством охорони тварин у Лондоні було написано звернення до Папи Римського у справі поширення ідеї гуманного ставлення до тварин та їх охорони. У справі охорони тварин та гуманного ставлення до них були організовані міжнародні конференції та конгреси: у Дрездені (1891 р.), Берні (1894 р.), Будапешті (1896 р.).

Товариство намагалось сприяти гуманізації суспільства, щодо покращення життя тварин. Зокрема, проводився нагляд за базарами, бійнями. У травні 1909 року Ксаверій де Маков-Маковський віддав товариству профінансованих власним коштом 50 собачих будок. Сторожі будинків повинні були утримувати собачі будки в чистоті та наповнювати годівниці водою та кормом, а на поліцію покладався обов′язок контролю за виконання сторожами обов′язків. На жаль, на той час не всі сторожі хотіли давати собакам їжу, вважаючи це приниженням. У 1902 році товариство зайнялось справою виловлювання безгосподарських собак у Варшаві, а у 1916 році організувало конкурс-огляд коней.

Після першої світової війни товариство збирається вперше 3 березня 1922 року. Куратором товариства стає доктор Мечислав Далкєвич, керівником – Косовський, заступником – Мальч.

Товариство поширило свою діяльність на всю територію держави. Девізом товариства було гасло «Мета твого життя – стати другом тварин». Ще Адам Міцкевич зауважив: «Хочеш спастись з настанням кінця світу, будь для тварин людиною, а для людей – духом».

1 червня 1927 року з товариства вийшли ряд осіб, які організували спілку під назвою «Польська ліга друзів тварин» та видання часопису «Світ тварин».

У 1928 році у Станиславові було закладено філію товариства, яка нараховувала всього 40 членів. Керівником товариства став Рудольф Вогель, Казимир Літинський і Софія Мігоцка – заступниками керівника. Членами товариства були Т. Бачинський, доктор Станіслав Бергнер, Яніна Яворська, Калмукова, С. Кіровський, Міхал Лісієвич, Еміль Шафер, А. Сікорський, Марія

Соколовська, Цензова, Марія Вішньовська. У 30-х роках ХХ ст. у Станиславівському воєводстві існували два притулки для бродячих тварин, а саме: у Станиславові та Коломиї. [238]

Крім товариств за охорону тварин виступала й місцева преса. Газети картали поліцію, яка у Станиславові на противагу до інших міст не карала порушників за жорстоке поводження з тваринами: «Так можна побачити, що на вулиці Бельведерській багато фір виїзджають з млину перегружені мукою».[239]

6. Проведення полювань на територій Станиславівського повіту

Первісна людина, якою рухав інстинкт самоорганізації, вела боротьбу за своє існування. Першою її поживою була рослинна і тваринна їжа. З початку свого становлення вона була змушена вести боротьбу з хижаками. Для полювання на тварин людина створювала спочатку примітивні, а пізніше досконаліші мисливські знаряддя, які допомагали їй добувати тварин на відстані і не наражати себе на небезпеку. Слабшій за тварину людині слід було організовуватися для полювання в громади, на чолі якої стояв найвправніший мисливець, оскільки для добування тварин потрібно було мати гострий розум, силу, відважність.

У Галичині і, зокрема на Прикарпатті, доказом поширення мисливства стали виявлені стоянки первісних людей, які зустрічаються у Придністров’ї і Припрутті. На території села Буківна сучасного Тлумацького району археологи виявили перші сліди перебування людей у найстаршій добі людського розвитку. Вони відносяться до доби середнього палеоліту (приблизно 40–38 тис. років тому). Серед основних занять первісних людей було мисливство, збирання лісових диких плодів. Серед знахідок того періоду, виявлених археологом М. Клапчуком, – гостроконечники, скребки, ножеподібні знаряддя. Видно, що прикарпатська людина того часу займалась і мисливством, полювала на великого звіра – мамонта, рештки якого виявлені у Галичі та інших місцевостях краю[240].

Докази полювання у мезоліті (11–7 тис. років до н.е.) виявлено при археологічних розкопках у с. Старуня. Розкопки показали, що люди жили у куренях і напівземлянках, займалися мисливством і

---

[238] Illustrowany kalędarz jubieleuszowy „Przyjaciela zwierząt” (r.1880) na rok 1931 /pod red. T. Sas-Jaworskiego. – W-wa: T-wo opieki nad zwierzętami RZPlitej Polskiej, 1931. – S.35-36.

[239] Wolny Glos Stanislawowski 1896. – № 3. – S.3.

[240] Грабовецький В. Ілюстрована історія Прикарпаття. Тисячолітній літопис Гуцульщини / В. Грабовецький. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2004. – Т. 1. – С. 25.

рибальством, користувалися луками, стрілами та крем'яними знаряддями. З доби неоліту (6–4 тис. років тому) виявлено 34 пам'ятки (біля Бовшева, Незвиська, Голоскова). Основою господарства населення було, крім іншого, – мисливство і тваринництво[241].

Дослідники середини XIX століття навіть висловили сміливу гіпотезу, що причиною заснування міста Станиславова стало мисливство, яке розвивалось завдяки гарному географічному розташуванн. На території між двома Бистрицями віlдавана у великих заростях лісу водилось багато грубої дичини – ведмедів, кабанів, вовків. Власники цієї місцевості, Потоцькі – Пілати з Потока побудували тут багато мисливських будиночків, які слугували для відпочинку мисливцям. Ця місцевість називалась Княгинином, а інша частина отримала назву від боліт – Заболоття. Відзначалось, що саме завдяки полюванню Ревери Потоцького, який часто приїзжав на полювання, тут було закладено ним фортецю.[242]

Слід відмітити, що крім гарних мисливських угідь для покращених умов полювання у Станиславові знаходились два вольєри, в яких розводили дичину. Один із вольєрів знаходився в кінці вулиці Бельведерської. Та й сама вулиця Бельведерська отримала назву від мисливського палацу, який називався «Бельведер», успадкувавши її від знаного Бельведерського палацу у Відні. Інший вольєр знаходився в кінці вулиці Липової (теперішня вул. Шевченка), який був улюбленим місцем відпочинку місцевого населення.[243]

Про сприятливі умови, що існували на території Станиславівського повіту для перебування диких звірів, свідчить також і той факт, що тут водились мамонти, одного з яких у 1909 році було викопано у Станиславові.[244]

Своєрідно регулювалась чисельність добування мисливських видів тварин. Звичних для нас лімітів добування дичини не було. Законодавство визначало заборону на добування самиць будь-якого виду дичини та встановлювало терміни полювання на кожен окремо взятий вид дичини. При колективних полюваннях добувались самці всіх мисливських видів тварин, яких передбачав термін полювання. На даний час спостерігаємо парадокси: видається ліцензія на відстріл

---

[241] Грабовецький В. Ілюстрована історія Прикарпаття. Тисячолітній літопис Гуцульщини / В. Грабовецький. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2004. – Т. 1. – С. 26.
[242] Glówniejsze miasta w Galicyi. Stanisławów // Dodatek tygodniowy do Gazety Lwowskiej. – 1869. – № 4 (23. stycznia). – S. 1-2.
[243] Szarłowski A. Stanisławów i powiat Stanisławowski pod względem historycznym i geograficzno-statystyczny.– Stanisławów:Nakładem księgarni Wł.Doboszyńskiego, 1887. – S.260.
[244] Drobiazgi myśliwski//Łowiec Polski – 1909. – № 7. – S.110.

певного виду дичини. Якщо ліцензію куплено на право добування оленя, а виходить кабан, то здобич може спокійно прогулюватись перед законослухняними мисливцями, бо добувати його не можна. Так само гуляють олені, коли полюють на диких кабанів.

Досвід Галичини показує, що колективне полювання в одному і тому ж самому мисливському ревірі проводилось лише один раз в рік. Також звичних для сучасника таксацій дичини не було, а показник ефективності того чи іншого мисливського господарства визначався по кількості добутої дичини, що служило сертифікатом зірковості господарства. У періодичних мисливських виданнях у якості реклами повідомлялась інформація не про чисельність мисливських тварин, яка налічується у господарстві, а друкували показники добутої дичини під час останніх полювань. Як правило, зазначались всі показники, які визначали ефективність полювання, а саме: погода на полюванні, чисельність мисливців-учасників полювання, нагоничів, вогнепальної зброї, що використовували під час полювань, кількість зроблених пострілів, підранків і найголовніше – чисельність добутої дичини по кожному виду.[245] Завдяки цій особливості до нас дійшли згадки щодо проведень полювань у Станиславівському повіті, надруковані у спеціалізованій мисливській пресі, а сучасники мають можливість за чисельністю добутої дичини порівняти її сучасний стан з минулим.

Отож 27 січня 1883 року на полюванні у селі Хом'яківці (власність К. Агопсовича) на 60 - ти моргах лісовій пущі 11 мисливців за дві години добули 45 зайців та дві лисиці.[246] У 1889 році біля села Хом'яківка відбулось чотири полювання: добуто 4 кабани та козулі, 5 лисиць, 2 вальдшнепи, одного орла, одну куницю та 84 зайці. Ліси у Хом'яківці у той час становили власність графині Гусаровської. Учасники полювань відзначали, що тут взірцево ведеться мисливське господарство. Вказували, що графиня дуже скаржилась на браконьєрів зі Станиславова, які вважали себе інтелігентами і в той же час зовсім ігнорували мисливські закони.[247] У 1889 році у цій же Хом'яківці 10 мисливців на площі 50 моргів лісу добули 19 зайців і лисицю.[248] Під час полювання 28 січня 1907 році у Хом'яківці було проведено чотири нагінки. Добуто 24 зайці і одну козулю.[249] Через те, що кабани почали завдавали велику шкоду

[245] Проців О.Р. Історія та сьогодення мисливства міста Івано-Франківська/Олег Проців// Полювання та риболовля. – 2012. – №10(13) липень. – С. 19.
[246] Korespondencye //Łowiec – 1883. – №3. – S.56.
[247] Z pod Stanislawowa //Łowiec – 1889. – №12. – S.186.
[248] Korespondencye //Łowiec – 1897. – №12. – S.211.
[249] Korespondencye //Łowiec – 1907. – №6. – S.68.

селянам власник фільварку – Казимир Агопсович організував на них полювання.[250]

На відміну від сучасного стану популяції дичину біля Станиславова водились олені. Так, у 1895 році у селі Радча було добуто оленя,[251] також на полюванні у Майдані 25 грудня 1895 року Вацлав Попель добув гарного оленя.[252]

27, 28 та 30 січня 1900 року на полювання у ревірі Посіч взяли участь граф Едмунд Шакі і барон Стефан Яшенський, добувши 4 кабани.[253] У цьому ж році, 4 листопада у селі Лисець, де власником мисливських угідь був граф Едмунд Шакі барон Стефан Яшенський, добув оленя (чотирнадцяту).[254]

Наступне полювання відбулось 3 грудня 1904 року у с. Старий Лисець. Площа, на якій проводилось полювання, становила 300 моргів. Було проведено 6 нагінок і добуто 28 зайців, 2 лисиці, 1 рябчик. Королем полювання, тобто, мисливцем, який добув найбільше трофеїв, був генерал-майор Нахоцький, який сам добув 9 зайців.[255]

29 листопада 1902 року у селі Козина землевласник – Йозеф Аслан організував полювання. Участь у ньому взяло 14 мисливців, які зробили 107 пострілів і добули 1 кабана, 4 лисиці і 20 зайців. Відзначалось, що у загінці було також 9 кабанів, але їх добути не вдалось.[256] 4-5 січня 1904 року відбулось полювання у Бурштині біля Станиславова у володіннях Станіслава Яблоновського. Полювало 11 мисливців, які добули 1 кабан, 9 козуль, 2 лисиці і 64 зайці.[257] 2 та 4 січня 1907 року на полюванні біля Єзуполя полювало 12 мисливців, які добули 8 козуль, 6 кабанів та 127 зайців.[258] На полюванні організованому власником мисливського господарства у селі Тимерівці Олександром Романовським, лише за чотири з половиною години було добуто 1 козулю, 7 зайців, 3 лисиці, що свідчить про високий стан дичини.[259] Сучасники могли б позаздрити результатам полювання членів Станиславівського мисливського товариства. Так, на колективному полюванні у Турці біля Коломиї у 1909 році в день було добуто більше 600 зайців, 65 козуль і 12 лисиць. Одним із мисливців – Адамом Горецьким був поставлений своєрідний рекорд

[250] Korespondencye //Łowiec – 1900. – №19. – S.294.
[251] Nowiny Stanisławowskie. – 1895. - № 1. – S.3.
[252] Kronika // Łowiec – 1896. – № 2. – S.30.
[253] Sprawozdania łowieckie. // Łowiec. – 1900.– № 12. – S.184.
[254] Sprawozdania łowieckie. // Łowiec. – 1900.– № 22. – S.342.
[255] Korespondencye // Łowiec. – 1905.– № 1. – S.9.
[256] Kronika // Łowiec – 1903. – № 6. – S.69.
[257] Kronika // Łowiec. – 1904. - № 3. – S. 35.
[258] Korespondencye//Łowiec – 1907. – № 4. – S.45.
[259] Korespondencye //Łowiec – 1901. – № 23. – S.318.

за день: 36 зайців (при чому 10 – з одного номера), 5 козуль (3 – з одного номера) та дві лисиці. А в середньому у ті часи кожен мисливець в день добував по 6-8 зайців.[260] 15 січня 1910 року у Гостові на полюванні з 10 рушниць було зроблено 152 постріли і добуто 39 зайців, 1 лисицю, одного дикого кота, 29 січня у Кривотулах з 8 рушниць добуто 20 зайців, 2 лисиці, 2 яструби. 25 січня відбулось полювання у Тисменичанах де бачили 60 зайців.[261]

Статистичні дані свідчать, що у мисливському сезоні 1925/1926р.р. Станиславівське мисливське товариство добуло у Братківцях 46 зайців, Хом'яківці – 34, Чернієві – 137, Дрогомирчанах – 113, Підлужжі – 72, Забережжі – 137. Під час колективних полювань за день полювання члени Станиславівського мисливського товариства ім. Губерта добули у Залукві 8 зайців, Крилосі – 14, Побережжі (урочище Малиновище) – 33, Сільці – 33, Тисмениці – 12, Козино – 10 і козулю, Побержжі (урочище Сцінка) – 19. Відзначалось, що на погляд членів товариства результати полювання не були такими добрими, як би хотілось, через те, що товариство лише недавно користується цими мисливськими угіддями.[262] Про результати полювань дивись у табл.6.

Таблиця 6.1

Результати полювань Станиславівського мисливського товариства святого Губерта в мисливських сезонах 1926-27р.р. і 1927 – 28 р.р.[263]

Дата	Місце, чисельність зброї	Результат
Товариство святого Губерта		
30.10.1926	Побережжя – 15 рушниць	5 зайців
6.11.1926	Козино – 12 рушниць	6 заців
13.11.1926	Тисмениця – 11 рушниць	15 зайців
19.11.1926	Боднарів – 14 рушниць	10 зайців
23.12.1926	Боднарів, ліс - 14 рушниць	12 зайців, 1 лис
29.12.1926	Добровляни – 14 рушниць	38 зайців, 1 сокол
4.01.1927	Побережжя – 15 рушниць	22 зайці
11.01.1927	Крилос – 9 рушниць	14 зайців
18.01.1927	Тисмениця – 12 рушниць	13 зайців
25.01.1927	Сілець – 16 рушниць	63 зайці
31.01.1927	Майдан – 1 рушниць	12 зайців, 2 лисиці

[260] Проців О.Р. Історія та сьогодення мисливства міста Івано-Франківська/Олег Проців// Полювання та риболовля. – 2012. – №10 (13) липень. – С. 19.
[261] Kronika // Łowiec. – 1910. - № 7. – S.82.
[262] Korespondęcye // Łowiec. – 1926. - № 10. – S.157.
[263] Piórkowski K.Korespondencje//Łowiec – 1928. – № 7. – S.110.

12.11.1927	Тисмениця- 17 рушниць	16 зайців 1 куріпка
7.12.1927	Ганусівці – 13 рушниць	15 заців
3.12.1927	Калиновичі – 15 рушниць	18 зайців, 2 лисиці
30.12.1927	Боднарів ліс – 4 рушниці	16 зайців
14.12.1927	Добровляни – 15 рушниць	54 зайці
23.12.1927	Побережжя – 12 рушниць	32 зайці
22.11.1927	Крилос – 11рушниць	7 зайців
11.01.1928	Тисмениця – 15 рушниць	51 заєць
04.01.1928	Сілець – 15 рушниць	26 зайців
25.01.1928	Майдан – 11 рушниць	7 зайців, 2 лисиці, 1 олень
30.11.1927	Залуква – 16 рушниць	17 зайців і 1 лисиця
17.01.1927	Тисмениця – 15 рушниць	16 зайців

Вже у 1929 році у Станиславівському повіті у мисливських угіддях, які орендувало мисливське товариство імені Св'ятого Губерта, відбулось полювання. В ньому взяли участь 16 мисливців, які добули 208 зайців. Члени Станиславівського мисливського товариства на полюванні 25-ти мисливців добули 388 зайців, 2 лисиці і 5 козуль.[264] У 1930 році у мисливських угіддях товариства імені Святого Губерта у Станиславівському повіті відбулось ряд полювань, саме: у Козиній – 5 листопада (добуто 21 заєць), у Боднарові – 12 листопада (добуто 19), у Єзуполі – 22 листопада (добуто 35), у Ганусівці – 6 грудня (добуто 29 зайців). На полюваннях Станиславівського мисливського товариства у цьому ж році було добуто: у Чернієві 3 листопада – 124 зайці, Радчі – 15 листопада (59 зайців), Хом'яківці – 29 листопада (44 зайці), Забережжі – 3 грудня (36 зайців).[265]

Зокрема, товариством Святого Губерта при полюванні (15 мисливців) 17.12.1929 року у селі Стриганці добуто – 12 зайців, а при полюванні у цьому ж селі 10.12.1930 року (11 мисливців) добуто 14 зайців та одну лисицю. У 1929 році у селі Сілець не полювали, а 10.12.1930 року 11 мисливців добули там 14 зайців і одну лисицю. В селі Добровляни на полюванні 23.12.1929 року 16 мисливців добули 17 зайців, а 23.12.1930 року 20 мисливців – 52 зайці. У селі Залуква 23.11.1929 року 9 мисливців добули 4 зайці, а у 1930 році полювання не проводили з огляду на низький стан дичини. У с. Єзупіль 1929 року полювання не проводилось, а у 1930 році 16 мисливців вполювали 23 зайці. У селі Боднарів 10 січня 1930 рік 11 мисливців

[264] Kronika myśliwska. //Łowiec Polski. – 1929. – № 33. – S.569.
[265] Kronika myśliwska. //Łowiec Polski. – 1931. – № 4. – S.75.

добули – 11 зайців. Відмічали, що Боднарові дуже розповсюджено браконьєрство.[266]

На полюваннях у Рибному 6.12.1929 року 11 мисливців добули 7 зайців, у 1930 році 12 мисливців – 20 зайців та 2 лисиці.

У селі Побережжя 30.12.1929 року 13 мисливців добули 21 зайця та одну козулю, а 4 січня 1930 року 14 мисливців – 20 зайців. Всього членами товариства святого Губерта у мисливському сезоні 1929/1930 років добуло 1 козулю, 1 лисицю 131 зайців, а у мисливському сезоні 1930/1931 р.р. – 1 яструб, 5 лисиць, 325 зайців.

Станиславівське товариство мисливців у мисливському сезоні 1929/1930р.р. добуло 9 кабанів, 10 лисиць, 1 козулю, 208 зайців, а у 1930/1931р.р. – 13 кабанів, 5 лисиць, 651 зайців. У мисливському сезоні в селі Забережжя не полювали у зв'язку з малою кількістю дичини. У мисливському сезоні 1930/31 років полювання відбулось 13 грудня 1930 року 2 мисливців у Забережжі добули 1 лисицю та 23 зайці. У с. Черніїв 31.12.1930р. 20 мисливців добули 1 лисицю та 22 зайці, у с. Опришівці 24.12.1930 року 16 мисливців – 16 зайців. У с. Завій 29.11.1929 року – 17 мисливців добули 4 кабани, 4 лисиці, 5 зайців, а 21 січня 1931 року 16 мисливців добули 6 кабанів, 1 лисицю.[267]

В подальшому у мисливському сезоні 1932/33 року члени Станиславівського мисливського товариства на колективних полюваннях добули дещо менше кабанів (8), але більше козуль (2), 15 лисиць, 704 зайців.[268] Всього у цьому мисливському сезоні товариством було організовано 19 колективних полювань. Результати полювань на орендованих мисливських угіддях товариства були наступні: 21.10.1932 р. у селі Черніїв 14 мисливців добули 2 козулі, 27 жовтня у селі Стриганці 14 мисливців – 3 кабани та 1 лисицю, 31жовтня у селі Уніж 12 мисливців – 3 кабани та 1 лисицю, 12 листопада у селі Іванниківка з 13 рушниць – 61 заєць, у селі Радча – 11 мисливців добули 56 зайців, 26 листопада у селі Черніїв 13 мисливців – 81 зайця та одну качку, 29 листопада у селі Хом'яківка 13 мисливців – одну лисицю та 43 зайці, 3 грудня у селі Черніїв 21 мисливець – 71 зайця, 16 грудня у селі Уніж – 2 кабани, 6 лисиць, 78 зайців, 20 грудня у селі Черніїв 17 мисливців – 69 зайців, 24 грудня у селі Опришівці 15 мисливців – 46 зайців, 31грудня у селі Микитині 17 мисливців – 1 лисицю та 86 зайців. У 1933 році відбулось чотири колективних полювання, а саме: 5 січня 1933року у селі Забережжя 16 мисливців добули 2 лисиці та 33 зайці, 10 січня у селі Забережня у

---

[266] Kronika myśliwska. //Łowiec Polski. – 1931. – № 19. – S.384.
[267] Korespondęcye // Łowiec. – 1931. - № 8. – S.123.
[268] Kronika // Łowiec. – 1933. - № 3. – S.34.

лісі 14 мисливців – 78 зайців, 12 січня у селі Уніж на полях 5 мисливців – 1 лисицю та 16 зайців, а 13 січня у селі Стриганці 12 мисливців добули одного кабана та 14 зайців. Члени товариства стверджували, що через те, що кабанів дозволяли добувати цілий рік, їх відстрілювали не лише мисливців, але й багато браконьєрів. Але по чисельності популяції інших видів дичини, вони були задоволені.[269]

Завдяки графу Казимиру Водзіцькому залишилась багата мемуарна спадщина про полювання на кабанів у середині XIX століття, на території Станиславівського старостату.[270], [271]

7. Станиславівський мисливський інститут

Для ефективного функціонування мисливства у Галичині все більшого значення набуває освіченість персоналу, зайнятого у мисливському господарстві, ветеринарному обслуговуванні та забезпечення фаховою літературою тощо. Для впровадження у життя покладених перед мисливською галуззю завдань був організований у місті Станиславові мисливський інститут.

З поступом у науці і техніці перед мисливством виникає питання про фахову підготовку мисливського персоналу, випуск фахової літератури, боротьбу з епізоотіями диких тварин тощо. Для реалізації цих завдань і утворюється перший у республіці Польща мисливський інститут у місті Станиславові.

У журналі «Ловець» у статті «Утворення першого польського інституту мисливства» відзначалось, що серед багатьох досягнень нашої країни мисливство залишилось найменш оцінене. Мисливське господарство і пов’язане з ним полювання вважалось взагалі дорогим видом відпочинку. Мисливське законодавство використовувалось лише з демагогічно-агітаційної ціллю і ніхто не слідкував за його виконанням. В Галичині, за винятком Малопольського мисливського товариства і невеликої групи мисливців, які доглядали за дичиною, майже ніхто для мисливства нічого не робив. Статистична звітність, яка велась західними країнами Європи, показувала як ефективно велось мисливське господарство у цих країнах, отримуючи з мисливської господарки мільйонні доходи. Найліпші досягнення у мисливстві досягла Німеччина.

Усі галузі економіки регулюються відповідними законами, мисливство не становить у цьому винятку. Новий мисливський закон від 1927 року робить значний поступ у цьому напрямі. Виконуючи політику держави щодо використання мисливських багатств держави,

[269] Korespondencje//Łowiec. – 1933. – № 7. – S. 82.
[270] Wodzicki K. Z łowów na dziki / Kazimierz Wodzicki // Łowiec. – 1880. – № 7. – S.108.
[271] Rembowski A. Kazimierz Wodzicki jako myśliwy. – Warszawa: Nakładem Gerbethnera i Wolffa, 1891. – S. 72.

воєвода Станиславівський - доктор Моравський виступив з ініціативою про створення мисливського інституту у Станиславівському воєводстві, діяльність якого буде поширюватися на цілу Польщу. На запрошення Станиславівського воєводи у місті Станиславові 30 березня 1928 року відбувся з'їзд ширшого кола мисливців, осіб, що вели мисливське господарство і організаторів мисливства. У цьому з'їзді взяли участь президія Малопольського мисливського товариства, керівники мисливських товариств. Заслухавши докладний реферат інженера Камоцького, який був запрошений паном воєводою, було ухвалено рішення створити спілку під назвою «Перший Польський мисливський інститут».[272]

Про організацію мисливського інституту сповіщалось також у Варшавському журналі «Ловець польський» у статті «Перший Польський мисливський інститут». У цій статті серед іншого повідомлялось, що у 1927 році був прийнятий мисливський закон, який врегульовував мисливські стосунки. Але прийняття доброго мисливського закону це - лише половина справи, тому логічно потрібна інституція, яка б впроваджувала вимоги мисливського законодавства у життя і зібрала б довкола себе осіб, які б мали на меті втілювати ідею розвитку мисливства, а не лише керувались ступенем прибутку від мисливства. Головною ідеєю інституту було згуртувати осіб, які відносились до мисливства не лише як до спорту, але й як до важливої галузі економіки Польщі. Ініціативу у цьому напрямку взяв на себе воєвода Станиславівський. На з'їзді було зазначено, що хоча в попередньому році була велика повінь, яка завдала території Станиславівського воєводства збитків, все ж тут водились найрізноманітніші види мисливських тварин. Голова інституту граф Ян Бельський на мисливському з'їзді сказав: «якщо мисливство у державі трактується як святиня, то напевно воєводство Станиславівське є в цьому краї великим вівтарем».

Інститут мав офіс у Станиславові, але на меті мав організацію філій по цілій Польщі. Такий інститут був першим на території Польщі, проте подібні Станиславівському інститутові були в інших країнах, наприклад інститут у Німеччині, який був утворений завдяки ініціативі одного з мисливських журналів. У планах Станиславівського інституту було об'єднати професіоналів мисливства. Перед інститутом ставилось завдання - значно підвищити експорт дичини. Річна сума оплати членських внесків складала 60 злотих.[273]

[272]Powstanie pierwszego polskiego instytutu łowieckiego//Łowiec. – 1928. – № 8. – S. 118.
[273] Pierwszy polski instytut łowiectwa//Łowiec Polski – 1928. – № 21. – S.328-329.

Із статуту довідуємось, що 28 квітня 1928 року повстала у місті Станиславові спілка під назвою «Перший польський мисливський інститут». Відповідно до статуту:

1.Інститут мав право виготовити власну печатку з написом «Перший польський інститут в Станиславові»

2.Діяльність інституту поширювалась на цілу Польську республіку. Офіс інституту розміщувався у м. Станиславові. Можна було організовувати філії інституту без обмежень.

Основними завданнями інституту було: поширення культури та мисливської етики через видавництво друкованої продукції; організація конкурсів та мисливських виставок як в Польщі, так і за кордоном; опіка за мисливськими господарствами членів інституту; боротьба із захворюваннями мисливських тварин; ведення родовідних книг мисливських порід собак; навчання мисливського персоналу; організація полювань, а головним чином – відлову живої дичини для відсвіжування крові; організація експорту дичини; ведення статистичних мисливських даних.

Членами інституту мали право бути як мисливці, так і власники мисливських господарств, а також приватні особи, які мали польське громадянство. Для вступу потрібно було мати рекомендацію двох членів інституту. Почесним членами інституту обирались особи, які мали особливі заслуги у мисливській галузі.

Особи, які мали бажання стати членами мисливського інституту, підписували заяву про вступ, а при прийнятті у члени сплачували членські внески.

Члени інституту мали право: голосувати на зборах інституту; обирати і бути обраним до керівництва інституту; користуватись усіма послугами, які надавав інститут безплатно або на замовлення за окрему плату.

Члени інституту були зобов’язані: виконувати статут інституту та рішення зборів інституту; підтримувати діяльність інституту.

Член інституту міг бути виключений з інституту у наступних випадках: якщо не сплатив членські внески більш ніж за рік; якщо своїми діями він не дотримувався етики та мисливської культури. Рішення про виключення приймалось керівництвом інституту або на загальних зборах інституту.

Керівництво інституту відповідно до статті 17 статуту обиралось на зборах і складалось із семи членів, а саме: з голови інституту, заступника голови, директора інституту, секретаря, касира, та двох членів. Безпосереднім керівником інституту був директор інституту, який з однієї сторони був виконавцем рішень зборів членів інституту, а з другої– керівником офісу інституту. На директора

інституту покладались функції вирішення нагальних справ, які не могли відкладатись до часу скликання зборів. Відповідно до статті 19 до компетенції керівництва мисливського інституту належало: прийняття та виключення членів інституту; управління майном інституту; скликання хоча б раз на рік зборів членів інституту; представляти інститут у інших організаціях.

Всі листи та накази підписувались від імені керівництва інституту директором інституту і секретарем, а рахунки підписував касир і директор. Збори інституту вважались чинними, коли на них була присутня 1/3 частина членів.

Прийняття рішення відбувалась на зборах голосуванням простої більшості голосів. На зборах вівся протокол, який підписував голова та секретар зборів. Контрольні функції товариства виконувала ревізійна комісія, яка складалась із трьох членів, обраних серед членів інституту. Відповідно до статті 29 ліквідація мисливського інституту мала відбутись на підставі ухвалення рішення простою більшістю членів інституту. У випадку ліквідації інституту майно інституту передавалось організаціям, які займались мисливством.

Офіс інституту згідно затвердженого статуту знаходився у м. Станиславові за адресою вул. Войцехівського, 45. Головою інституту був А. Горецький, директором С. Камоцький, секретарем Білл. Фінансування інституту відбувалось з членських внесків, з субвенцій, пожертв та за виконану роботу.[274]

Свою діяльність інститут у Станиславові вів неповних два роки. Для більш ефективного функціонування його переносять до Варшави. Перенесення інституту до Варшави позитивно вплинуло на його стан, так як тим самим збільшилось чисельність членів інституту, що поліпшило фінансовий стан. Центральна спілка мисливських товариств безоплатно надала інституту в оренду приміщення. У зв’язку з перенесенням офісу інституту до Варшави відбулись нові вибори керівництва інституту. Головою інституту обрано Станіслава Лільпопа, його заступниками графа Юліуша Бєльського і Константина Хлоповського. Директором інституту призначено як і у Станиславові Станіслава Камоцького, віце-президентами були граф М.Потоцький, Б. Гендзьоровскі, К.Толочко, Г.Кнот. Як відзначалось у звіті про діяльність інституту з 01.05.1928 по 01.05.1930 рік, такий самий інститут існує у Німеччині, але там він займається виключно науковою діяльністю. Із жалем відзначалось, що в умовах Польщі цей інститут змушений не лише займатись теорією, а й прикладною діяльністю, заробляючи таким чином на

[274]Polski instytut łowiecki//Łowiec Polski – 1928. – № 26. – S.427-429.

своє існування. Завданням інституту було також навчання мисливського персоналу, надання довідкової інформації власникам мисливських угідь, для чого неодноразово відбувались виїзди на місця. Також важливою діяльністю інституту було надання професійних порад у боротьбі з хворобами тварин. У цьому плані інститут співпрацював із кафедрою інфекційних захворювань Варшавського університету, а саме: доктором ветеринарії п. Гордзіловським. За рік виконано 114 патанатомічних секцій диких тварин.

У 1935 році директор інституту Станіслав Камоцький написав підручник по мисливству об'єм якого складав 240 сторінок. Автор дану працю присвятив Олександрові Моравському – бувшому Станиславському воєводі ініціаторові створення у Станиславові першого мисливського інституту у визнання його роботи у розвитку мисливства присвячувалась дана праця.[275]

Інститут брав участь у багатьох виставках і конкурсах, завоював 3 золоті медалі на конкурсах мисливських собак. Йдучи на зустріч побажанням членів інституту, інститут зайнявся організацією хутрового господарства і спричинився до організації першої у Польщі зразкової ферми по вирощуванню лисиць та норок в Дзержбіцах. Серед членів мисливського інституту у 1930 році було 98 осіб, серед яких з Галичини був п.Кхоль- директор лісів барона Грьодля в Сколе. Асоційоване членство мало Станиславівське українське мисливське товариство «Ватра», мисливське товариство з міста Львова, Коломиї, Станиславова, Малопольське мисливське товариство, товариство святого Губерта із Станиславова та інші.

За два роки своєї діяльності інститут отримав дохід на суму - 11.645 злотих в тому числі: з членських внесків членів інституту - 6.245 зл., субвенції польської спілки мисливців - 2.300 зл., доходів за дресування собак – 3100 зл.

Практично таку ж суму як доходи інституту склали його видатки, (11.613 злотих), а саме: виплата зарплати - 6695 зл., закупівля сіток для вилову тварин, закупівля книг – 490 зл., оплата за оренду офісу у Станиславові – 865 зл., виплата винагород на виставках –125 злотих, канцелярські витрати – 968 зл., кошти на відрядження – 800 зл., поштові витрати – 332 зл. інші видатки – 495 зл.[276]

[275] Kamocki S. Podręcznik łowiectwa / Stanisław Kamocki. – Warszawa: Nowy świat, 1935. – 240 s.
[276] Sprawozdanie z działalności instytutu łowiectwa za czas od dnia 1.V.1928r. do dnia 1.V.1930r.//Łowiec Polski – 1930. – № 22. – S.448-451.

8. Організація мисливських виставок та змагань

Однією з основних складових, що визначає ефективність мисливства, є його пропаганда для отримання позитивного іміджу у суспільстві з метою відстоювання інтересів мисливської галузі та ухвалення лояльних для неї нормативно-правових документів. Для реалізації цієї мети мисливські товариства використовували власну друковану продукцію, вибори у законодавчі органи влади лояльних до мисливства осіб. Одним із найефективніших засобів поширення інформації про мисливство була організація мисливських виставок та змагань.

Людина, яка у процесі життєдіяльності рухається еволюційним шляхом, підвищує ефективність своєї праці у різних галузях. З давніх-давен вона удосконалювала способи полювання, мисливську зброю та спорядження. Великим поштовхом у розвитку мисливства стало приручення людиною вовка 10-15 тисяч років тому і його використання для полювання. Сьогодні полювання з мисливським собакою приносить мисливцю не лише більше трофеїв, але й незрівнянне задоволення від спостереження за роботою собаки, відчуття присутності надійного помічника, що надає азарт і емоційну насиченість полюванню. Більше того, по якості собак було видно соціальний статус людини, що з ними полювала, так як їх утримання вимагало великих коштів[277]. І навіть сьогодні, через багато століть соціальний стан мисливця все ще можна визначити за породою та доглянутим виглядом собаки.

У 1928р. станиславівські мисливці організували у Станиславові виставку мисливських собак (6 – 9 жовтня), щоб мати можливість продемонструвати своїх вихованців. Для заохочення участі у виставці пани В. Чап, С. Камоцький, Р. Куровєцкий надали кошти для преміювання собак. Як відзначала тодішня преса, «організація виставки була відмінною, і її відвідало декілька тисяч осіб, а дохід від організації виставки склав 2000 злотих»[278].

Своїми досягненням у добуванні мисливських трофеїв станиславівські мисливці мали можливість похвалитись на спеціалізованих виставках, організованих в інших містах. Зокрема, на виставці у Варшаві 1934 року Станиславівське воєводство представило 200 трофеїв, при чому 11 були відзначені золотими медалями.

[277] .Łoboś S. Myśliwstwo polskie w obcej prasie łowieckiej//Łowiec.– 1910. – № 18. – S.216.
[278] Pokaz psów w Stanisławowie//Łowiec Polski. – 1928. – № 46. – S.808.

Таблиця 8.1

Мисливські трофеї, представлені у розрізі воєводств Другої Речі Посполитої

Воєводство	Ведмідь	Рись	Дикий кіт	Вовк	Кабан	Лось	Олень	Козуля	Кількість виставлених трофеїв	Кількість золотих медалів	Перші місця
Познань					12		33(2)	115(1)	160	3	
Львів		1(1)			24(2)		12(3)	61(4)	98	10	1-кабан 1-козуля
Станиславів	8 (3)	2	1 (1)	4 (1)	7 (1)		31 (6)	40	93	12	1 – ведмідь 1- дикий кіт
Люблін					23 (5)			68	91	5	
Волинь		3		2	10 (1)	1(1)		62	78	2	
Кельце					9		5	50 (1)	64	1	
Новогродек		11(2)		8	34 (4)	5 (1)		1	59	7	1 – рись 1 – самець лося
Полісся		6		8(3)	23 (1)	18	3 (2)		58	6	1 - вовк
Бялисток		3		11 (1)	12	2	4	24	56	1	
Помор’я							7	42	49		
Варшава					6		13 (1)	6	25	1	
Тернопіль					17 (6)			7 (3)	24	9	
Лодзь					5		9 (2)	5	19	2	
Краків		1			1		1	10	13		
Вільно		6		7					13		
Шльонськ							1 (1)	1	2	1	1 – Самець олень
Всього трофеїв	8	33	1	40	183	26	119	492	902		
Золотих медалів	3	3	1	5	20	2	17	9		60	

В дужках показана цифра золотих медалей[279].

Мисливські трофеї із Станиславівського воєводства брали участь також у Берлінській виставці 1937 року. Детальніше про результати оцінювання трофеїв, представлених із Станиславівського воєводства, можна довідатись з таблиці 8.2.

Таблиця 8.2

Мисливські трофеї Станиславівського воєводства, представлені на Берлінській виставці 1937 р. [280]

Прізвище власника	Місцевість	Рік добування	Бали	Медаль	
				Міжнародний	Краєвий Польський
Баранський Е.	Велдіж	1921	175,3		3
	Шибене	1926	195,7	3	1
	Велдіж	1919	183,3		2
	Солотвино Мізунське	1936	194,1	3	2
Баранський Е.	Татарів	1925	194,4	3	2
	Татарів	1922	187,1		2
	Космач	1929	186,2		2
Бервід А.	Велдіж	1919	202,6	2	1
	Сколе	1908	213,2	1	1
	Велдіж	1919	205,4	2	1
	Спас	1890	201,1	2	1
Бєльський Ю.	Ворохта	1925	213,1	1	1
Брюкман О.	Явірник	1934	182,4		3
Цєньський Л.	Перегінськ	1934	186,8		2
Чарториський А.	Жаб'є	1934	216,4	1	1
Двожак Е.	Поляниця	1907	227,9	1	1
Фабрици К.	Солотвино Мізунське	1937	223,2	1	1
Грьодель Р.	Сколе	1931	192,2	3	2
		1900	1999,9	3	1
		1925	196,2	3	1
	Мізунь	1898	193,6	3	2
		1900	189,1		2
		1900	206,0	2	1

[279] III pokaz trofeów łowieckich w Warszawie//Łowiec. – 1934. – № 13-14. – S. 101-105.

[280] Polski jeleń na międzynarodowej wystawie łowieckiej w Berlinie//Łowiec. – 1938. – № 3-4. – S. 36-37.

		1903	189,8		2
	Сколе	1911	217,4	1	1
		1908	217,1	1	1
		1912	200,1	2	1
Гофман М.	Татарів	1936	190,1	3	2
Голубовський Я.	Перегінське	1878	182,3		3
		1896	188,4		2
Кундер А.	Сколе	1936	201,3	2	1
Ламберт К.	Ворохта	1936	196,9	3	1
Малкомсон Я.	Перегінське	1936	217,1	1	1
Музей Дідушуцького	Ясень	1879	218,9	1	1
Орський С.	Сколе	1920			
Регульський Я.	Солотвино Мізунське	1936	184,8		3
Тарновський З.	Ясень	1912	203,0	2	1
	Велдіж	1920	192,7	3	2
	Ілемня	1931	200,6	2	1
	Мізунь	1932	191,1	3	2
	Мізунь	1928	191,5	3	2
	Мізунь	1935	200,4	2	1
Злам Я.	Велдіж	1907	206	2	1
		1909			
		1910			
		1911			
		1912			
		1913			
		1914			

Свої вміння у влучності мисливці Станиславова мали можливість продемонструвати не лише на полюванні, але й також на змаганнях із влучності стрільби. Зокрема, у травні 1928 року у Станиславові воєнне командування організувало змагання по стрільбі. Щоб мати можливість взяти участь у змаганнях, потрібно було подати заявку у воєнний штаб (вул. Камінського, 15). Звичайні учасники повинні були сплатити 5 злотих, військові – 1 злотий, переможець змагань отримував нагороду Станиславівського воєводи. Учасники змагались у чотирьох видах із стрільби:

1. Постріли кулею по рухомій цілі оленя на відстань 50 метрів

2. Постріл по рухомій цілі лисиці кулею на відстань 50 метрів
3. Дуплет по парі кабанів на відстань 60 метрів
4. Постріл з мисливської дробової зброї по літаючих тарілках.[281]

Такі змагання користувались успіхом серед місцевих мисливців, всього у них взяло участь 224 особи. Перші місця у цьому конкурсі здобули два учні Болехівської лісової школи: Майер та Дуткевич.[282]

9. Розвиток рибальства у Станиславівському повіті

Галичина віддавна славилась своїми рибними промислами. Як відзначав І. Крип'якевич, до XVI ст. на значній частині території України населення надавало більшого значення рибальству, мисливству та бджільництву, ніж хліборобству.[283]

Галичина наприкінці XIX століття зберегла у порівнянні з іншими країнами Австро-Угорської монархії найкращий потенціал для розведення риби. Якщо у Австро-Угорській імперії нараховувалось всього 866605 моргів (примітка О.П. морг становить 0,57 га) водного дзеркала, то Галичина мала 280445 моргів, тобто, близько 32% площі водного дзеркала всієї Австро-Угорщини. Однак, у промисловому відношенні Галичина була відсталою. Не винятком було й рибальство. Зокрема, використати такий потенціал водного дзеркала було неможливо, так як велику площу складали болота (88752 морги); озера та ставки – 38262 морги, а річки та потоки – 153430 моргів. Крім того, через відсталі технології вода часто забруднювалась відходами виробництва, сплавом дерева по річках, що зменшувало чисельність риби.[284]

У 1905 році всі річки Галичини були поділені на 490 ревіри, з яких 366 здавались в оренду. У 1912 році у Галичині нараховувалось вже 493 ревіри: 464 – здавали в оренду, 34 – за відсутністю попиту не використовували. З усіх рибальських ревірів Галичини за рік отримано 57503 крон орендної плати. Відповідно до тодішнього законодавства 15% від орендної оплати перераховували у фонд розвитку рибальства (8585 крон). У 1911 р. орендарі права рибальства сплатили такі суми: Бистриця Надвірнянська та Солотвинська – 371 крону, Черемош – 16 крон, Дністер – 2138 крон, Лімниця – 278 крон,

[281] Wielkie zawody strzeleckie w Stanisławowie. // Łowiec. – 1928. - № 10. – S.156.
[282] Wyniki Pierwszych Wojewódzkich ·Zawodów Strzeleckich // Łowiec. – 1928. – № 13. – S.211.
[283] Історія української культури/ під заг.ред. Івана Крип'якевича. – Київ: Либідь, 1994. – С.86-88.
[284] Badania rozsiedlenia ryb // Okólnik. – 1883. – № 3. – S.65.

Прут – 336 крон, Стрий – 376 крон, Свіча – 360 крон, Вісла – 1583 крон. На 736 крон було реалізовано рибальських білетів, 149 крон поступило від накладених штрафів. Всього у фонд розвитку рибальства за рік фактично було сплачено 12471 крона.[285]

В залежності від величини річки коливалась й сума орендної плати. Звісно, більші річки орендували за більшу ціну. Зокрема, найбільша вартість рибальських ревірів складала на ріках Дністер (12334 крон), Вісла (11480 крон), Прут (2101крон), Стрий (2028 крон).

Слід відмітити, що громадські рибальські організації (Краківське рибальське товариство) та держава вживали ряд заходів щодо зариблення Дністра. Так, за чотири роки (1879 – 1882) у річку Дністер було випущено майже 30 тис. малька риби.

Таблиця 9.1

Зариблення рік у Галичині у 1879-1882 р.р.[286]

Вид риби	Роки				Разом	В басейні рік				Разом
	1879	1880	1881	1882		Вісла	Стир	Дністер	Прут	
Лосось балтійський	9013	48900	138810	28790	275513	263200	0	10300	2013	275513
Харіус	2020	0	35980	16266	54266	51866	0	1450	950	54266
Вугр	800	780	1200	600	3380	880	350	1850	300	3380
Карп	500	11360	500	2786	15146	14846		300		15146
Лосось каліфорнійськи й		7500	4200		11700	11300		100	300	11700
Форель річкова		51917	132000	100329	284246	248804		15642	19800	284246
Пструг струмковий		4630	3350	3708	11688	11688				11688

Таблиця 9.2

Зариблення рік в Галичині з 1879 по 1888 рік[287]

Види риби	Назви рік				
	Вісла	Стир	Дністер	Прут	Всього
Лосось балтійський	1279862		20100	2013	1301975
Харіус	69896		1450	980	72296
Вугор	1200	350	1850	300	3700
Карп	14966		300		15266
Лосось каліфорнійський	11300		100	300	11700
Форель струмкова	454726		42015	19800	516541
Форель райдужна	11688				11688
Лин	420		300		720

[285] Alegaty do sprawozdań stenograficznych drugiej sesyi ósmego periodu Sejmu Krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem z roku 1913/1914 przytem index tych alegatów od 1 do 495. – Lwów, 1905, – S.1306-1307.

[286] Nowicki M. Zarybienie wód Galicyi w roku 1882//Łowiec. – 1883. – № 7. – S.106.

[287] Zestawienie zarybienia wód Galicyi od r. 1879 do 1888 // Okólnik. – 1889. – № 4. – S.2.

Форель озерна	6850				6850
Лосось озерний	15856			1695	17551
Форель американська	4809				4809
Морський лосось	774				774
Судак	10000				10000
Всього	1882347	350	66115	25058	1973870

Свої зусилля до розведення риби у Дністрі прикладали також й французькі рибальські товариства. Зокрема, у 1896 році рибальське товариство з Ельзасу подарувало рибалкам Галичини 4 тис. вугрів, з яких у Дністер біля Галича випустили 1 тис. штук, у Гнилу Липу – 1 тис. штук.[288] У тому ж році у Дністер було випущено 88 тис. штук малька карпа. [289] По річці Дністер до Єзуполя і Галича допливала стерлядь[290,291], яку можна було купити на станиславівському ринку.[292] Славився різноманітністю рибної продукції і ринок у Галичі, де наприкінці ХІХст. щоп'ятниці відбувалась торгівля рибою. До Галичу на закупи риби приїжджали навіть господині зі Станиславова.[293]

Через територію Станиславівського повіту протікала річка Бистриця, що теж мала господарське значення. Зокрема, за оренду всіх ревірів Надвірнянської та Солотвинської Бистриці було сплачено в 1912 році 1788 крон. Середня вартість річної здачі в оренду одного рибальського ревіру на ріці Бистриця у 1912 році становила 119,2 крони, хоча вартість оренди дуже коливалась: найвища – 505 крон (за двадцятий ревір), а найнижча – 6 крон. А на таких річках як Вісла, Буг найвища вартість оренди рибальського ревіру становила до тисячі крон[294].

Таблиця 9.3

Розподіл рибальських ревірів та їх орендна плата у 1912 році[295]

Назва річки	Всього ревірів			Річна сума оренди
	Власних	Зданих в оренду	Всього	
Буг		20	20	4204
Бистриця	5	15	20	1788
Черемош		16	16	310

[288] Zarybianie naszych rzek //Łowiec – 1896. – № 6. – S.95.
[289] Szematyzm królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim księstwem Krakowskiem na rok 1895. – Lwów: Nakładem c.k. Namiesnictwa z dr. W.Łorińskiego, 1898. – S.761.
[290] Przesiedlenie czeczugi do Wisły// Okólnik. – 1893. – № 7. – S. 6.
[291] Sterlet (Czeczuga). // Okólnik. – 1895. – № 18. – S. 24.
[292] Kronika // Łowiec – 1881. – № 3. – S.45.
[293] Dniestr i Prut // Okólnik. – 1898. – № 32. – S.16-17.
[294] Próba oświetlenia wartości rybackich wód bieżących w Galicyi na podstawie danych statystycznych // Okólnik. – 1912. – № 126. – S.208-210.
[295] Próba oświetlenia wartości rybackich wód bieżących w Galicyi na podstawie danych statystycznych // Okólnik. – 1912. – № 126. – S.206.

Дністер		76	76	12334
Гнила Липа		7	7	135
Лімниця	4	16	20	1727
Прут	2	16	18	2101
Свіча	7	9	16	1587
Вісла		38	38	11479
Всього	29	464	493	57503

Вартість риби у Станиславові була нижчою, ніж у великих містах Галичини. Так, риба на Станиславівському ринку була у два рази дешевшою, ніж на Краківському.[296]

Слід відмітити, що місцеві товаровиробники мали змогу реалізовувати свою продукцію також за допомогою пошти. Лише в 1898 році із Станиславівського повіту було вивезено поштою 75 кг риби, в тому числі: з Маріамполя –15 кг та Водників – 60 кг, ввезено – 20кг риби.[297]

Органи державної влади вживали заходи щодо регулювання місця і часу вилову риби. Зокрема, розпорядження № 58 Галицького намісництва від 28 червня 1883 р. для виконання вимог закону від 19 листопада 1882 року забороняло з 15 жовтня до 15 грудня взагалі виловлення риби в верхніх ріках басейну Дністра, Бистриці від початку і до злиття річок в селі Ямниця[298],[299]. А з 1 квітня до 31 травня взагалі заборонявся вилов риби на всіх річках.[300]

Відповідно до едикту Галицького намісництва від 14 лютого 1903 L. 155.735 річка Бистриця поділялась на рибальські ревіри: 9 – по Надвірнянській Бистриці та 7 – Солотвинській Бистриці. Зокрема, ревір № 1 проходив від початку річки Бистриці Надвірнянської до впадання потоку Добромирецького на території гміни Зеленої; ревір № 2 – від потоку Добромирецького до потоку Хрипелів на території гміни Зеленої; ревір №3 – від потоку Хрипелів до впадання потоку Черник на території гміни Зеленої; ревір № 4 – від потоку Чорчин до межі між гмінами Пасічна та Пнів; ревір №5 – від межі між гмінами Пасічна і Пнів до межі між гмінами Надвірна та Назавизів; ревір № 6 – від межі між гмінами Надвірна та Назавизів до межі між гмінами Фитьків Грабовець і Цуцилів; ревір № 7 – від межі між гмінами Фитьків та Цуцилів до межі між гмінами Тисменичани і Хом'яківка;

[296] Badania rozsiedlenia ryb // Okólnik. – 1883. – № 3. – S. 68 -70.
[297] Wiadomości statystyczne o stosunkach krajowych. – Lwów, 1898. – T. XVII, zeszyt I. – S. 33-49.
[298] Ustawa z dnia 19.listopada 1882 o niektórych środkach ku podniesieniu rybactwa na wodach śródkrajowych//Łowiec. – 1883. – № 10. – S.155-156.
[299] Rozporządzenie wykonawcze // Okólnik. – 1883. – № 3. – S. 81.
[300] Kalendarz myśliwski i rybacki na rok 1885. – Lwów: Gal. Tow. Łowieckie, 1885. – S. 152-153.

ревір № 8 – від межі між гмінами Тисменичани і Хом'яківка до залізничного мосту Хриплин–Станиславів; ревір № 13 – від моста Хриплин–Станиславів до впадання річки Ворона. Перші п'ять ревірів по Надвірнянській Бистриці не здавались в оренду, а були власністю держави, а інші рибальські ревіри здавались через аукціон.

По ріці Бистриця Солотвинська всі ревіри здавали в оренду. Ревір № 14 простягався від початку джерел Бистриці Солотвинської до межі між гмінами Пороги і Яблунька; ревір № 15 – від межі між гмінами Пороги і Яблунька до межі між гмінами Солотвино і Монастирчани; ревір № 16 – від межі між гмінами Солотвино і Монастирчани до мосту в Лахівцях; ревір № 17 – від мосту в Лахівцях до впаданні річки Саджавки; ревір № 18 – від межі впадання річки Саджавки до межі між гмінами Загвіздя та Пасічна; ревір № 19 – від межі між гмінами Загвіздя та Пасічна до межі між гмінами Ямниця і Сілець; ревір № 20 – від межі між гмінами Ямниця і Сілець до моста у селі Єзупіль.[301]

У 1906 році з 20 рибальських ревірів тринадцять було здано в оренду, а п'ять вели власники земельних ділянок, через які протікала річка. Там, де Бистриця протікала по території державних лісів, той й рибальське господарство на цих територіях підпадало під юрисдикцію державної дирекції лісів. Всього за рік за оренду рибальських ревірів на річці Бистриці було отримано 985 крон.[302]

Крім того, ріка Бистриця мала й неабияке значення як транспортна магістраль. По двох частинах Бистриці сплавляли дерево, зв'язане по 7 стовбурів, довжиною 4-5 сажнів (сажень – 2,13 метри), а вже на Дністрі їх перегруповували у більші партії для подальшого сплаву.[303]

У веденні рибальського господарства велика увага приділялась розведенню риби. Однак цьому процесу заважало браконьєрство, а найрозповсюдженішим його видом на Бистриці було використання динаміту.[304] Для боротьби з браконьєрством галицька жандармерія розпорядженням від 30 вересня 1896 року поділила всі річки Галичини на чотири дільниці, де здійснювався жорсткий контроль. Відповідно до цього розпорядження Бистриця була внесена до другої наглядової дільниці.[305]

---

[301] Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkim Księstwem Krakowskiem. – Lwów, 1906. – S. 296-300.

[302] Gospodarstwo rybne w kraju w świetle najnowszych cyfr statystycznych // Okólnik. – 1906. – № 84. – S.160.

[303] Szarłowski A. Stanisławów i powiat Stanisławowski pod względem historycznym i geograficzno-statystyczny.– Stanisławów:Nakładem księgarni Wł.Doboszyńskiego, 1887. – S.278.

[304] Starkl J., Fiszer Z. Powszechna wystawa krajowa 1894 r. i siły produkcyjne kraju: Łowiectwo i rybactwo / Juliusz Starkl, Zygmunt Fiszer. – Lwów: Wydział krajowy, 1896. – S 84.

[305] Ochrona rybactwa przez // Okólnik. – 1897. – № 30. – S. 5.

Слід відмітити, що боротьба з браконьєрством на річці Бистриця не втратила своєї актуальності й у Другій Речі Посполитій. У 1931 р. було призупинено діяльність «Товариства любителів вудкового спорту» у Станиславові: його керівництво звинуватили у порушенні статуту товариства та діючого законодавства. Це питання негайно розглянули на зборах товариства та обрали новий керівний склад. Також у Станиславові було утворено нове рибальське товариство «Вудилище»[306]. У списках членів правлінь рибальських товариств на початку 30-х років XX ст. переважають колишні та діючі працівники залізниці, судові та державні чиновники[307]. За порушення правил рибальства у 1934 р. було порушено кримінальну стосовно орендаря рибальського ревіру № 19 на р. Бистриця Ф. Фрізнера та делегата «Товариства любителів вудкового спорту» Р. Матусова[308]. В подальшому у 1938 р. у суді було доведено використання орендарями 20-го рибальського ревіру Бистриці Е. Паулі та Д. Білграєм заборонених методів вилову риби у заборонений для вилову термін[309].

Не сприяла розвитку рибальства й державна політика Другої Речі Посполитої, особливо у частині надання у користування рибальських ревірів. Так, рибалка із Ямниці – Роман Парипа звертався до органів державної влади з проханням надавати першість оренди рибальських ревірів місцевим рибалкам. Більше того, він вказував на значні порушення рибальського законодавства орендарями рибальських ревірів на річці Бистриця, а також про їх злочинну співпрацю з єврейськими перекупниками[310].

Ще за часів Австро-Угорщини у 1912 році піднімалось питання про утворення у витоках річки Бистриця природного парку площею 125 тис. га.[311] До цього спонукало річкове біорозмаїття, яке вимагало бережного ставлення. Залишалась актуальною ця ідея і за часів правління Другої Речі Посполитої,[312] оскільки велике зацікавлення науковців викликала фауна річки Бистриці. Зокрема, професор Мар'ян Ломницький написав працю «Риби з околиць Солотвино, Станиславова і Галича», а А. Бейль – «Риби Дністра і Бистриць в околицях Станиславова».[313] Дослідники відзначали велику

[306] Державний архів Івано-Франківської області. – Ф. 2. – Оп. 9. – Спр. 285. – Арк. 32–33.
[307] Державний архів Івано-Франківської області. – Ф. 2. – Оп. 9. – Спр. 650. – Арк. 4, 5, 7–10.
[308] Державний архів Івано-Франківської області. – Ф. 6. – Оп. 2. – Спр. 47. – Арк. 127–127
[309] Державний архів Івано-Франківської області. – Ф. 2. – Оп. 9. – Спр. 2259. – Арк. 1.
[310] Державний архів Івано-Франківської області. – Ф. 6. – Оп. 2. – Спр. 47. – Арк. 125.
[311] Park przyrody w Karpatach//Łowiec . – 1912. – № 13. – S.145-147.
[312] Burzyński W. Park przyrody w Karpatach//Przegląd myśliwski i łowiectwo polskie. – 1924. – № 13-14. – S.8.
[313] Szarłowski A. Stanisławów i powiat Stanisławowski pod względem historycznym i geograficzno-statystyczny.– Stanisławów:Nakładem księgarni Wł.Doboszyńskiego, 1887. – S.292.

біорізноманітність риби, яка заселяє Бистрицю. З 56 видів риби у Галичині, у Бистриці нараховувалось 40.[314]

Для збільшення чисельності риби постійно вживались заходи. Так, у 1882 році філія рибного товариства у Станиславові виростила з шести тисяч ікринок, які подарував граф Артур Потоцький, пстругів і випустила їх у Бистрицю (3793шт).[315] У 1879 році у Станиславові у річку Бистрицю було випущено 3 тисячі ікринок пструга та 2 тисячі ікринок лосося балтійського.[316] Бургомістр Станиславова – доктор Ігнатій Камінський обмежив своїми розпорядженнями вилов риби на річці Бистриці.[317]

Крім закупки малька Станиславівська філія Краєвого рибальського товариства мала біля млину також і власні ставки, на яких розводила рибу. У 1883 році у річку Бистрицю біля Черніїва випустили 5 тис. ікринок та 4094 малька лосося. Крім того, цього ж року товариство докупило і випустилу у річку Бистрицю 85688 малька лосося.[318] При зарибленні 12 тисячами малька карпа річки Дністер у 1894 році були присутні представника міського магістрату Галича.[319]

Спричинився до зариблення Бистриці і спортивний клуб рибалок зі Львова, який спеціально для Надвірнянської Бистриці у 1934 році закупив форель у рибному розпліднику на потоці Жонка у Яремчі.[320] Крім того, для зариблення Бистриці з німецького міста Хайнінгена був завезний вугор, але через великі відстані транспортування він у дорозі загинув.[321]

За дотриманням рибальського закону слідкували не лише органи державної влади, але й громадські організації. Відповідно до статуту Краєвого рибальського товариства (м. Краків) та розпоряджень Галицького намісництва від 20 лютого 1880р. № 8852 та 6 березня 1880 року № 28322 було утворено його філії по всій Галичині. До їх функцій належав нагляд за дотриманням рибальського законодавства. У 1879 році Товариство нараховувало 626 членів, з яких 381 перебував у філіях.[322] Саме для розвитку рибальства була організована «Станиславівська філія Краківського рибальського товариства для річки Бистриці». Керівником цієї філії у

---

[314] Szarłowski A. Stanisławów i powiat Stanisławowski pod względem historycznym i geograficzno-statystyczny.– Stanisławów:Nakładem księgarni Wł.Doboszyńskiego, 1887. – S.290.
[315] Nowicki M. Zarybienie wód Galicyi w roku 1882//Łowiec. – 1883. – № 7. – S.106.
[316] Okólnik do sz. oddziałów towarzystwa rybackiego//Łowiec. – 1879. – № 12. – S.179-180.
[317] //Łowiec. – 1880. – № 12. – S. 180.
[318] Kronika // Łowiec – 1883. – № 8. – S.132.
[319] Rozpuszczenie narybku karpia do Dniestru pod Haliczem.// Okólnik. – 1894. – № 14. – S. 29.
[320] Ośrodek zarybieniowy w nadleśnictwie państwowem Jaremcze // Echa leśne. – 1935. - № 23. – S.7.
[321] Zarybianie// Okólnik. – 1896. – № 19. – S. 3.
[322] Łowiec. – 1880. – № 12. – S. 177.

1883 році був С. Брикчинський, а до його складу входили – П. Нєментовський, А. Байль, Й. Хендриховський, А. Чоловський, А. Жураковський. Серед членів товариства були голова повітової ради, землевласники, лікарі, аптекарі, адвокати, працівники страхових компаній. Збереглись спогади про процедуру зариблення, коли граф Артур Потоцький подарував філії 5 тисяч ікринок форелі, якою товариство зарибнило річку Лімницю біля села Блюдники. Під час зариблення зібралось багато селян, до яких долучився священник Гошовський, поблагословивши добру справу. Товариство також закупило 8 тисяч ікринок харіуса для зариблення річки Бистриця. Філія проводила заходи з вивчення стану річки Ворона для акліматизації вугра, але відсутність відповідної сітки та високого рівня води звело дослідження нанівець. Товариство проводило серед населення агітаційну роботу по охороні риби на річці Бистриця, до якої залучало і керівників гмін. Станиславівська філія товариства мала власний інкубатор з розведення малька риби, який у 1882 році вдалось значно розширити. Всього за 1882 рік товариство отримало доходу у сумі 57 злотих, з яких 42 злотих – це доходи з членських внесків.[323] Слід відмітити, що рибалки з Станиславова не лише брали участь у рибальських громадських організаціях, але й практично займались рибальським промислом і на інших річках. Так Владислав Луцький орендував з 1 січня 1903 року четвертий рибальський ревір на річці Прут. Річна вартість оренди становила понад 80 крон [324]. Краєве рибальске товариство звертало увагу станиславівського старости, що під час виходу з берегів річок Дністер та Бистриці велика чисельність власників землі спеціально ставлять перегороди і виловлюють рибу, що негативно позначається на її чисельності.[325]

Станиславівська філія Краєвого рибальського товариства проіснувала до жовтня 1900 року. Відповідно до розпорядження Станиславівського старости від 19 жовтня 1900 року L 26264 філія була закрита по причині малої кількість дійсних членів товариства[326], а кошти у сумі 229 крон надійшли у загальний фонд Краєвого товариства у місті Кракові.[327] Слід відмітити, що органи державної влади вживали заходи щодо охорони права рибальства на річці Бистриця та Дністер. Зокрема, відповідно до едикту Галицького намісництва від 9 липня 1896 року L. 56.866 для боротьби із браконьєрством на чотири рибальські сектори було поділено Дністер

[323] Oddział w Stanisławowie dla rzeki Bystrzycy// Okólnik. – 1883. – № 3. – S. 27 -28.
[324] Wykaz dzierżawców rewirów rybackich // Okólnik. – 1904. – № 72. – S.342.
[325] Tępienie ryb w Dniestrze // Okólnik. – 1898. – № 35. – S.38.
[326] Rozwiązanie oddziału Towarzystwa rybackiego w Stanisławowie // Okólnik. – 1901. – № 51. – S.76.
[327] Okólnik. – 1902. – № 62. – S.4.

з 10 річками, серед яких була також Бистриця.[328] Для контролю за підйомом води на річках Галичини були створені гідрологічні станції. Так, наприклад, у річці Бистриці Надвірнянській у місті Надвірна висота води 11 липня 1900 р. становила 2,95 метри, в Єзуполі – 2,45 метра, а вже через день повідомлялось, що вода впала до 1,90 метри. Цю інформацію друкували у періодичній пресі.[329]

Найбільшою річкою, що протікала територією Станиславівського повіту був Дністер. Велику частину рибальських ревірів на Дністрі орендували євреї, які самостійно ніколи не вели рибальське господарство, а використовували працю найманих місцевих рибалок. Маніпулюючи законодавством та вибудовуючи свої власні інструкції, євреї, що орендували рибальський ревір, дозволяли селянинові виловлювати рибу, але половину вилову забирали собі, нібито для оплати оренди права рибальства. Друга половина ділилась між усіма рибаками, але при цьому кожен із рибаків мав зобов’язання продати власнику обумовлену кількість риби по низькій ціні. В кінцевому результаті рибаку діставалось лише декілька малих рибок. Навіть, якщо рибалкам не вдалось нічого зловити, то в такому разі збитки мали лише вони самі, бо не отримували заробітної плати. Такий спосіб ведення рибальських господарств спостерігався майже по всій Галичині. В місцях, де рибальські ревіри не здавались в оренду, процвітало браконьєрство. Євреї поставляли браконьєрам сітки та інші недозволені знаряддя вилову на тих самих умовами, що й при оренді рибацьких ревірів. У тих місцях, де рибалки самі вели рибальське господарство, лише 1/4 або 1/5 частина вилову йшла на покриття видатків за оренду рибальського ревіру.[330]

Однією із головних проблем у рибальському господарстві на Дністрі було й залишається браконьєрство. Як стверджували тогочасні друковані джерела, на Дністрі, не зважаючи на Рибальський закон, процвітало браконьєрство, а жандарми не звертали увагу на браконьєрство, бо мали набагато важливіші справи. Орендарі, які отримали в користування рибальські ревіри, вели грабіжницьку політику, так як вважали, що рибу у Дністрі ніхто ніколи повністю не виловить. Навіть при здачі в оренду рибальських ревірів продовжувалась практика вилову риби за допомогою отрути. На браконьєрство виходили цілі громади селян. Для охорони риби старостою повіту біля села Уніж було організовано охоронну зону,

[328] Rewiry rybackie i ich podział // Okólnik. – 1897. – № 30. – S. 5.
[329] Stan wod w Galicyi// Gazeta lwowska. – 1900. – № 161. – 17 lipca. – S.3.
[330] Starkl J., Fiszer Z. Powszechna wystawa krajowa 1894 r. i siły produkcyjne kraju: Łowiectwo i rybactwo / Juliusz Starkl, Zygmunt Fiszer. – Lwów: Wydział krajowy, 1896. – S.129.

так як там нерестилась велика кількість риби. Знаючи це, місцеве населення збиралось нелегально виловлювати рибу. Доводилось бачити, як за один раз по 50 селян виловлювали рибу, яку били ногами і складали в торби. Навіть на Великдень селяни не соромились виловлювати рибу, про що знав староста і не реагував. [331]

Дослідники звертали увагу на те, що на Дністрі практично ніхто не виконував вимог дотримання термінів вилову риби, а її реалізація проходила через спекулянтів – єврев. Це зумовило апатію багатьох ініціативних людей. Серед головних проблем подолання браконьєрства на Дністрі була відсутність доріг, які проходять вздовж річки. Місцеве населення утримувало багато човнів. Якщо навіть охоронцям вдавалось зловити браконьєрів, то практично в суді неможливо було нічого довести, так як вони в критичний для них момент викидали рибу у воду. Звернення до старости не давало результатів, так як він всі справи направляв в суд[332].

Найчастіше браконьєра використовували динаміт, який можна було купити у корчмаря, отруєння риби та вилов сітками. [333]Іншим негативним чинником, який перешкоджав веденню рибальства на Дністрі, було забруднення води. Зокрема, велике отруєння риби сталось на Дністрі 2 червня 1903 року після того, як на нафтопромислах Борислава через велику раптову зливу, переповнились збірники нафти, і вона вилилась у Дністер. На великій площі загинуло дуже багато малька, а рибальські господарства зазнали великих збитків. Лише один із власників рибальського ревіру біля Розвадова нарахував збитків на 2 тис. крон. Вина за забруднення води і відшкодування збитків лягла на власників нафтових копалень, які невдало побудували нафтові збірники, а також не вжили заходів, щоб запобігти витоку нафти у річку Дністер.

Господарі рибальських ревірів звертали увагу не лише на недбалість власників нафтопромислів, які не вжили запобіжних заходів, але й також на невиконання своїх функції інспекцією нагляду за видобутком нафти. Вона повинна була контролювати це питання, виконуючи розпорядження Намісництва Галичини від 29 грудня 1896р. L. 84167 «Про організацію, отримання і виготовлення бензинів та мастил». Для відшкодування збитків практично всі орендарі звернулись до своїх старост, щоб покарати винних відповідно до

[331] Gospodarstwo rybne w kraju w świetle najnowszych cyfr statystycznych // Okólnik. – 1906. – № 85. – S.183-184.
[332] O stosunkach rybackich i rybołowstwie na dolnym biegu Dniestru w Galicyi.// Okólnik. – 1905. – № 78. – S.203..
[333] Starkl J., Fiszer Z. Powszechna wystawa krajowa 1894 r. i siły produkcyjne kraju: Łowiectwo i rybactwo / Juliusz Starkl, Zygmunt Fiszer. – Lwów: Wydział krajowy, 1896. – S. 85.

розпорядження Намісництва від 18 січня 1812року п. 16 та 64 та відшкодувати завдані рибному господарству збитки[334]

Велике значення наприкінці XIX століття мало також розведення та вилов раків. Наприклад, у 1892-1896 р.р. з Австро-Угорської імперії експортували раків на суму від 200 до 300 тис. золотих. Найбільше раків експортували до Німеччини, Італії, Швейцарії, Румунії. Велику їх кількість, як відзначали тодішні видання, виловлювали й у річці Дністер, де водився кам'яний рак.[335]

У середині XIX століття Галичина славилась великою кількістю раків. У східній Галичині через відсутність попиту на раки їх спалювали, а попіл вживався замість гною на полях. Цією ситуацією скористались спекулянти, які у 1880 році викупили монопольне право торгівлі раками та вивозили їх за кордон.[336] Тож 1880 рік вважається у Галичині початком великої торгівлі раками. Цьому сприяло два фактори: по-перше – це зростання ціни на раки у Франції, Німеччині та південній Австрії, де спостерігалась епізоотія раків і їх багато загинуло; по-друге – між сусідніми країнами і Галичиною з'явилось залізничне сполучення. Як відзначала тодішня преса, з Галичини раки почали вивозити не лише окремими вагонами, але й цілими ешелонами. Для охочих зайнятись торгівлею раками рекламували контакти з 43 торговими організаціями.[337] Як відзначали тодішні аналітики, найкраще було експортувати раки до Німеччини та Франції. Хоча й до Франції, особливо до Парижу, була далека дорога, але французи, на відміну від Галичини, більше любили раків. Тай вартість раків у Франції була найвищою у Європі. У 1884 році одні лише парижани спожили 8 мільйонів голів раків.

Найбільше раків у Європу експортувала Росія, але через далеку дорогу раки втрачали у вазі. Щоб покращити якість раків, були організовані спеціальні господарства, на яких раків, які схудли під час їх перевезення з Росії та Галичини, догодовували.[338]

Для торгівців раками існували інструкції: найоптимальніше їх було пересилати у посилках вагою до 5 кілограм, бо у таких умовах раки найменше гинуть, а живі та свіжі раки мають найвищу ціну.[339]

Слід відмітити, що у Галичині ще у XVI столітті населення вживало дуже багато риби, але раки не користувались великим

[334] Wielkie zytricie ryb w Dniestrze // Okólnik. – 1903. – № 66. – S.214.
[335] Pawlik S. Handel zwierzyną, rybami i rakami w Galicyi //Łowiec – 1899. – №5. – S.52-54.
[336] Wiadomości statystyczne o stosunkach krajowych. – Lwów, 1898. – T. XVII, zeszyt I. – S. 59-60.
[337] O raku galicyjskim// Okólnik. – 1896. – № 22. – S.19.
[338] Raki//Okólnik. – 1909. – № 107. – S.278.
[339] Handel rakami i przesyłka takowych// Okólnik. – 1893. – № 50. – S.53.

попитом. Була навіть приказка: «Не звір серед звірів їжак, не риба серед риби рак».[340]

Статистичні дані торгівлі раками свідчать, що у 1896 році головним чином їх імпортували до Німеччини (на суму 265650 злотих), Італії (15500 зл)., Швейцарії (11800зл.), Румунії (8000зл.), Франції (1000зл.) Найбільше раків виловлювали у річках Збруч, Буг та ставках Ходорова та Добровлян.

Таблиця 9.4

Вартість вивезення раків та слимаків по Австро-Угорській імперії (1892-1896 р.р.)

Рік	Вартість у злотих
1892	179700
1893	134820
1894	277095
1895	299090
1896	383350

Ставковий рак через свої харчові характеристики вартував більше ніж річковий, так як був м’ясистішим і смачнішим. Тогочасні дослідники вважали, що Галичина має великий природний потенціал, але через брак відповідних високотехнологічних господарств вона не могла у повній мірі використати його і «збирала лише те, що дала природа».[341] Тогочасні знавці розведення раків вказували, що при ефективному веденні господарства з одного кілометра річки можна отримувати 3 тис. штук раків, а вже за 5-6 років можна було розраховувати на прибуток.[342]

Одним із методів торгівлі Галичини з іншими країнами була пересилка товарів за допомогою залізничної колії. Як свідчать статистичні дані, у 1895 році з Галичини було вивезено 388919 кг раків, тоді як завезено лише 10147 кг. Велика частина раків із Галичини відправлялось поштою за межі Галичини, а саме: 295973 кг – за межі Австро-Угорської імперії і лише 82799 кг – до автономних країн Австро-Угорщини. В Галичині найбільше раків споживали міста Львів та Краків. У Кракові була організована спілка «Union»,

[340] Історія української культури/ під заг.ред. Івана Крип’якевича. – Київ: Либідь, 1994. – С.27-28.
[341] Pawlik S. Handel zwierzyną, rybami i rakami w Galicyi //Łowiec – 1899. – №5. – S.52-54.
[342] Wybór raków do obsady i obsadzanie//Okólnik. – 1912. – № 122. – S.59.

яка організовувала торгівлю раками за кордон. Лише із Станиславова єврейські торгівці висилали раки колією до Угорщини і Баварії (6364 кг раків в рік). Найбільшими виробниками раків були рибні господарства Ходорова та Більшівців, які відповідно щороку відправляли по 40 та 10 тонн раків до Австрії та Німеччини. Але й у Німеччині галицькі раки не застоювались. Відзначалось, що у Баварії галицьких раків спеціально догодовували і вже по дорожчій ціні перепродували до Франції та Німеччини.

Таблиця 9.5

Транспортування раків залізницею у 1897 р. [343]

Галичина, повіти	Експорт				Імпорт
	Кількість (кг)	З яких вислано до			
		Галичини	Австро-Угорщини	За кордону	З Галичини
		кг			Кг
Біберка	40000		5000	35000	
Городок	12407		3350	9057	
Львів (повіт)	1725	7	718	1000	15
Рогатин	10180		2680	7500	
Станиславів	6364		3064	3300	
Львів місто	8686		3088	5600	4500
Броди	32160		710	31450	
Сокаль	9750	400	750	8600	
Жовква	3050		1030	2020	
Бучач	28875	12	8863	20000	
Городенка	3000		2200	800	
Коломия	2100		1000	1100	
Скалат	100000		30000	70000	
Тернопіль	87300	8000	8300	71000	
Золочів	1711	100		1610	22
Долинський повіт	25720		6025	19695	
Калуш	3130		1955	1775	
Стрий	2525	25		2500	
По Галичині	388919	10147	82799	295973	10147

Отже, економічне значення річок, що протікали на території Станиславівського старостату у досліджуваний період, на відміну від сучасного, було вагомішим у забезпеченні населення продукцією рибальства. Сплачувався податок за використання природних

[343] Wiadomości statystyczne o stosunkach krajowych. – Lwów, 1898. – T. XVII, zeszyt I. – S. 60-63.

ресурсів річки, частина з якого йшла на розвиток рибальства. Проводилась наукова робота по вивченню фауни річки та акліматизації нових видів риби. Державне регулювання організації рибальства здійснювали органи державної влади та місцевого самоврядування. До розвитку рибальства залучались також громадські організації.

Висновки

Відповідно до визначеної законом компетенції Станиславівський воєвода та Станиславівський староста вживали організаційні заходи, спрямовані на законність та ефективність ведення мисливського та рибальського господарства на території Станиславівського повіту. Основний акцент у діяльності ставився на локалізацію епізоотії сказу, торгівлю дичиною, обіг вогнепальної зброї, запобігання нелегальному полюванню та вилову риби. На відміну від сучасного стану правозастосування, користування мисливськими угіддями базувалось на платній основі, а органи державної влади вживали заходи щодо справедливої оцінки вартості користування угіддями. Велике значення приділялось й екологічним аспектам діяльності мисливських господарств в частині збільшення поголів'я популяції мисливських видів тварин. Для вирішення цього питання полювання на певний вид дичини було заборонене як на території окремих гмін, так і на території цілого воєводства. У порівнянні із законодавством сучасної України місцеві органи влади Галичини мали більше повноважень у галузі мисливства та рибальства і активніше їх застосовували. Організація у Станиславові Першого мисливського інституту в Польщі та першої у Польщі мисливської організації – «Синдикату мисливських товариств у Станиславові» є свідченнями великої уваги до галузі мисливства.

З приходом на територію Галичини Другої Речі Посполитої ефективність мисливського господарства підвищилась. Встановлено, що у порівнянні з Галичиною на території, що входила до Станиславівського повіту, ефективність ведення мисливського господарства в умовах сучасної України значно впала. Зокрема, зовсім не добувається оленів, у сім разів менше добувається козуль, у три рази – зайців, у два рази – кабана та лисиці. Показовим у цьому плані є факт, що площа мисливських угідь Івано-Франківської області становить у сім разів більше ніж площа Станиславівського повіту у 1938 році. Але в Івано-Франківській області добувається менше козуль та зайців, ніж добувалось у Станиславівському повіті.

На відміну від сучасного стану рибальство Станиславівського повіту на місцевих водоймах відігравало вагомішу роль у забезпеченні населення рибною продукцією. Сплачувався податок за користування водними природними ресурсами, частина з якого йшла на розвиток рибальства.

Проводилась науково-дослідна робота по вивченню фауни річок та акліматизації нових видів риби.

Державне регулювання рибальства здійснювали органи державної влади та місцевого самоврядування. До розвитку рибальства залучались також громадські організації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1 Alegaty do sprawozdań stenograficznych drugiej sesyi ósmego periodu Sejmu Krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem z roku 1913/1914 przytem index tych alegatów od 1 do 495. – Lwów, 1905, – S.1306-1307.

2 Badania rozsiedlenia ryb // Okólnik. – 1883. – № 3. – S. 68 -70.

3 Badania rozsiedlenia ryb // Okólnik. – 1883. – № 3. – S.65.

4 Beill M. Towarzystwo myśliwych w Staniławowie / Mieczysław Beill //Łowiec. – 1933. – № 3. – S. 35.

5 Burzyński W. O niedźwiedziu Wschodnich Karpat / Władysław Burzyński. – Kraków, 1931. – S. 14.

6 Burzyński W. Park przyrody w Karpatach//Przegląd myśliwski i łowiectwo polskie. – 1924. – № 13-14. – S.8.

7 Delegaci powiatowi. //Łowiec Polski. – 1929. – № 15. – S.260.

8 Dniestr i Prut // Okólnik. – 1898. – № 32. – S.16-17.

9 Domorośli fabrykańci broni. //Łowiec Polski – 1911. – № 22 . – S.351.

10 Drobiazgi myśliwski//Łowiec Polski – 1909. – № 7. – S.110.

11 Drobne ogłoszenia i inseraty // Łowiec. – 1909. - № 6. – S.70.

12 Dziennik ustaw i rozporządzeṅ krajowych dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkim Księstwem Krakowskiem. – Lwów, 1906. – S. 296-300.

13 Glówniejsze miasta w Galicyi. Stanisławów // Dodatek tygodniowy do Gazety Lwowskiej. – 1869. – № 4 (23. stycznia). – S. 1-2.

14 Gospodarstwo rybne w kraju w świetle najnowszych cyfr statystycznych // Okólnik. – 1906. – № 84. – S.160.

15 Gospodarstwo rybne w kraju w świetle najnowszych cyfr statystycznych // Okólnik. – 1906. – № 85. – S.183-184.

16 Handel rakami i przesyłka takowych// Okólnik. – 1893. – № 50. – S.53.

17 III pokaz trofeów łowieckich w Warszawie//Łowiec. – 1934. – № 13-14. – S. 101-105.

18 Illustrowany kalędarz jubieleuszowy „Przyjaciela zwierząt” (r.1880) na rok 1931 /pod red. T. Sas-Jaworskiego. – W-wa: T-wo opieki nad zwierzętami RZPlitej Polskiej, 1931. – S.35-36.

19 Ilustruwany skorowidz stołecznego miasta Lwowa z okazyi powszechnej wystawy krajowej roku 1894. – Lwów : druk. Fr. S. Reichman, 1894. – S. 80.

20 Kalędarz myśliwski i rybacki na rok 1886. – Lwów: Galicyjskie towarzystwo łowieckie, 1888. – S.113-122.

21 Kalędarz myśliwski i rybacki na rok 1888. – Lwów: Galicyjskie towarzystwo łowieckie, 1888. – S.121.

22 Kalendarz myśliwski i rybacki na rok 1885. – Lwów: Gal. Tow. Łowieckie, 1885. – S. 152-153.

23 Kalendarz myśliwski na 1934 rok. – Warszawa: Polski związek Stowarzyszeń łowieckich, 1934. – S. 205-291.

24 Kalendarz myśliwski na 1939 rok. – Warszawa: Polski związek Stowarzyszeń łowieckich, 1939. – S. 216-218.

25 Kałuski W. Prawo Lowieckie Warszawa: Wydawnictwo związku pracowników administracji gminnej rz.p.,1928. – S. 1-81.
26 Kamocki S. Podręcznik łowiectwa / Stanisław Kamocki. – Warszawa: Nowy świat, 1935. – 240 s.
27 Kasparek J. R. Zbiór ustaw i rozporządzeń administracyjnych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem: [w 6 tomach] / J. R. Kasparek. – Lwów: Wyd-wo H. Altenberga, 1884. – T.1. – S. 360.
28 Kilka słów o Polskim Prawie łowieckim //Łowiec – 1928. – №15. – S.238-239.
29 Kobylański J.W. Biżuteria myśliwska (katalog). – Lwów, 1936. – S.3.
30 Komunikat// Łowiec. – 1929. - №24 . – S.386.
31 Korespondęcye // Łowiec. – 1926. - № 10. – S.157.
32 Korespondęcye // Łowiec. – 1931. - № 8. – S.123.
33 Korespondencje //Łowiec. – 1906. – № 10. – S.130.
34 Korespondencje// Łowiec. – 1924. - № 10. – S.156.
35 Korespondencje//Łowiec. – 1933. – № 7. – S. 82.
36 Korespondencye Modest Douillet//Łowiec – 1903. – №11. – S.132.
37 Korespondencye // Łowiec. – 1905.– № 1. – S.9.
38 Korespondencye //Łowiec – 1883. – №3. – S.56.
39 Korespondencye //Łowiec – 1897. – №12. – S.211.
40 Korespondencye //Łowiec – 1900. – №19. – S.294.
41 Korespondencye //Łowiec – 1901. – № 23. – S.318.
42 Korespondencye //Łowiec – 1907. – №6. – S.68.
43 Korespondencye//Łowiec – 1903. – №5. – S.53.
44 Korespondencye//Łowiec – 1907. – № 4. – S.45.
45 Korespondencye//Łowiec – 1910. – №7. – S.81.
46 Krajowe towarystwo rybackie w Krakowie Zagajenie drugiego walnego Zgromadzenia Towarzystwa rybackiego d. 3 Października przez przewodniczącego Dra M. Nowickiego //Łowiec. – 1880. – № 12. – S. 177-180.
47 Krogulski S. Pół wieku: Zarys działalności Małopolskiego towarzystwa łowieckiego 1876–1926 / Seweryn Krogulski. – Lwów: Małopolskie towarzystwo łowieckie, 1929. – S.6.
48 Krogulski S. Pół wieku: zarys działalności małopolskiego towarzystwa łowieckiego 1876–1926 / S.Krogulski. – Lwów : Nakładem małopolskiego towarzystwa łowieckiego, 1929. – S. 53.
49 Kronika // Łowiec – 1881. – № 3. – S.45.
50 Kronika // Łowiec – 1883. – № 8. – S.132.
51 Kronika // Łowiec – 1896. – № 2. – S.30.
52 Kronika // Łowiec – 1903. – № 6. – S.69.
53 Kronika // Łowiec – 1915. – № 9-10. – S.79-80.
54 Kronika // Łowiec. – 1904. - № 3. – S. 35.
55 Kronika // Łowiec. – 1910. - № 7. – S.82.
56 Kronika // Łowiec. – 1925. - № 1. – S.10.
57 Kronika // Łowiec. – 1925. - № 4. – S.63.
58 Kronika // Łowiec. – 1925. - № 6. – S.89.
59 Kronika // Łowiec. – 1933. - № 3. – S.34.

60 Kronika //Łowiec. – 1881. – № 9. – S. 143.
61 Kronika myśliwska // Łowiec Polski – 1931. – № 4. – S.77.
62 Kronika myśliwska. //Łowiec Polski. – 1929. – № 33. – S.569.
63 Kronika myśliwska. //Łowiec Polski. – 1931. – № 19. – S.384.
64 Kronika myśliwska. //Łowiec Polski. – 1931. – № 4. – S.75.
65 Kronika//Łowiec . – 1902. – № 18. – S.219.
66 Kronika//Łowiec. – 1881. – № 1. – S. 14.
67 Ku uwadze pp. włascicieli łowisk i prowadzących polowania // Łowiec Polski – 1938. – № 36 . – S.737.
68 L. 1696 VII. ex 192 l. Stanisławów, dnia 22 grudnia 1921 Przestrzeganie ustawy łowieckiej przy wydzierżawianiu polowan. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1922. – № 1. – S.13.
69 L. 3755/VII. a. Stanisławów, dnia 16. maja 1923.Sprawy gospodarstwa łowieckiego. Okólnlk Nr. 87/23. Do wszystkich Panów Starostów. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1923. – № 11. – S.10-12.
70 L. 3755/VII. a. Stanisławów, dnia 16. maja 1923.Sprawy gospodarstwa łowieckiego. Okólnlk Nr. 87/23. Do wszystkich Panów Starostów. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1923. – № 11. – S.10-12.
71 Łoboś S. Myśliwstwo polskie w obcej prasie łowieckiej//Łowiec.– 1910. – № 18. – S.216.
72 Łowiec. – 1880. – № 12. – S. 177.
73 Łowiec. – 1880. – № 12. – S. 180.
74 Malsburg H. Jeszcze słowo o łowiectwie w lasach rządowych//Przegląd myśliwski i łowiectwo polskie. – 1924. – № 5. – S.4-5.
75 Memorjał//Łowiec – 1910. – № 10. – S.114.
76 Myśliwstwo wschodnie: księga pamiątkowa łowiectwa wschodniego. – Wilno: Skład główny w towarzyswie łowieckim ziem wschodnich w Wilnie, 1935. – S. 1–3.
78 Nowa ustawa łowiecka dla Galicyi i W. Ks. Krakowskiego. – Kraków: Wisła, 1898.
79 Nowicki M. Zarybienie wód Galicyi w roku 1882//Łowiec. – 1883. – № 7. – S.106.
80 Nowiny Stanisławowskie. – 1895. - № 1. – S.3.
81 O raku galicyjskim// Okólnik. – 1896. – № 22. – S.19.
82 O stosunkach rybackich i rybołowstwie na dolnym biegu Dniestru w Galicyi.// Okólnik. – 1905. – № 78. – S.203..
83 O tragicznym wypadku // Gazeta lwowska. – 1885. – № 246. – 28 paždziernika. – S.4.
84 Obwieszczenie Starosty powiatowego kosowskiego z dnia 26 września 1933 r.w sprawie przetargu ofertowego na dzierżawę obwodu rybackiego Nr. XI rzeki Czeremosz wspólny. // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1933. – № 15. – S. 269-271.
85 Obwieszczenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 29.02. 1936 r. //Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1936. – № 5. – S. 53.
86 Ochrona rybactwa przez // Okólnik. – 1897. – № 30. – S. 5.
87 Oddział w Stanisławowie dla rzeki Bystrzycy// Okólnik. – 1883. – № 3. – S. 27 -28.

88 Okólnik do sz. oddziałów towarzystwa rybackiego//Łowiec. – 1879. – № 12. – S.179-180.
89 Okólnik Wojewody Stanisławowskiego , z dnia 21 stycznia 1933 r.o opłatach stemplowych od zgłosze1i o ustanowieniu straży łowieckiej I od zaświadczeń ustanowienia.//Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1933. – № 2. – S. 50.
90 Okólnik. – 1902. – № 62. – S.4.
91 Opłaty administracyjue za książeczki rybackie. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1924. – № 4. – S.8.
92 Ośrodek zarybieniowy w nadleśnictwie państwowem Jaremcze // Echa leśne. – 1935. - № 23. – S.7.
93 Park przyrody w Karpatach//Łowiec . – 1912. – № 13. – S.145-147.
94 Pawlik S. Handel zwierzyną, rybami i rakami w Galicyi //Łowiec – 1899. – №5. – S.52-54.
95 Pawlikowski M.K. Prawo łowieckie: komentarz dla województw wschodnich z dołączeniem rozporządzeń wykonawczych i kalędarza myśliwskiego. – Wilno: Nakładem policyjnego klubu sportowego, 1929. – 89 s.
96 Pierwszy polski instytut łowiectwa//Łowiec Polski – 1928. – № 21. – S.328-329.
97 Piórkowski K. Korespondencje//Łowiec. – 1929. – № 15. – S. 238-239.
98 Piórkowski K.Korespondencje//Łowiec – 1928. – № 7. – S.110.
99 Podręcznik statystyki Galicyi/ pod red T.Pilata. – Lwów: Pierwsza związkowa drukarnia, 1903. – T. VII.: Cz. I. – S. 6.
100 Pokaz psów w Stanisławowie//Łowiec Polski. – 1928. – № 46. – S.808.
101 Policja rybacka. Do wszystkich Starostw.//Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1922. – № 11. – S.10.
102 Polski instytut łowiecki//Łowiec Polski – 1928. – № 26. – S.427-429.
103 Polski jeleń na międzynarodowej wystawie łowieckiej w Berlinie//Łowiec. – 1938. – № 3-4. – S. 36-37.
104 Poradnik kalendarz myśliwski na1930 rok / pod red. Ejsmonda J. – rok III. – Warszawa: Skład glówny, 1930. – S. 203.
105 Porządek dzienny Walnego Zgromadzenia gal. Tow. Łowieckiego z d. 24 i 25. czcerwca 1900. // Łowiec – 1900. – № 13. – S.194.
106 Posiedzenie 1-26 // Stenograficzne sprawozdania z trzeciej sesyi ósmego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskie z roku 1895/96 od 28.grudnia 1895 do 8. lutego 1896. - Lwów, 1896, – S.474.
107 Posiedzenie 17-49 // Stenograficzne sprawozdania z pierwszej sesyi ósmego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskie z roku 1902/3 od 29. grudnia 1902 do 3 listopada 1903. - Lwów, 1903. – 3072 s.
108 Posiedzenie 24-39 // Stenograficzne sprawozdania z trzeciej sesyi ósmego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskie z roku 1907 od 16.wrzesnia do 12. paźdzernika 1907. - Lwów, 1907. – S. 17.
109 Powstanie pierwszego polskiego instytutu łowieckiego//Łowiec. – 1928. – № 8. – S. 118.
110 Prawo łowieckie: Na marginesie Rozporządzenia Prezedenta Rzeczypospolitej

z dnia 3 grudnia 1927 r. „O prawie łowieckim”//Łowiec. – 1928. - № 18. – S.291-292.

111 Próba oświetlenia wartości rybackich wód bieżących w Galicyi na podstawie danych statystycznych // Okólnik. – 1912. – № 126. – S.208-210.

112 Przesiedlenie czeczugi do Wisły// Okólnik. – 1893. – № 7. – S. 6.

113 Przewodnik myśliwca. – Leszno i Gniezno: Nakładem i drukiem E. Günthera, 1848. – S. 3-22.

114 Raki//Okólnik. – 1909. – № 107. – S.278.

115 Regulamin dla pp. Delegatów gal. Tow. łowieckiego // Łowiec. – 1897.– № 2. – S.20.

116 Regulamin dla pp. Delegatów gal. Tow. łowieckiego // Łowiec. – 1897.– № 2. – S.19.

117 Rembowski A. Kazimierz Wodzicki jako myśliwy. – Warszawa: Nakładem Gerbethnera i Wolffa, 1891. – S. 72.

118 Reorganizacya delegatów powiat stanisławowski. //Łowiec . – 1906. – № 2. – S.20.

119 Rewiry rybackie i ich podział // Okólnik. – 1897. – № 30. – S. 5.

120 Rozporzadzenie Wojewody Stanisławowskiego z dn. 21. listopada 1929 o rozszerzeniu czasu ochronnego na wszystką zwierzyne łowną na całym obszarze obwodów łowieckich wspólnych w gminach Lisowice, Woła Zaderewacka i Nadziejów, powiatu dołińskiego // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1929. – № 19. – S.226.

121 Rozporządzenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 16 grudnia 1930 r. o ustanowieniu czasów ochronnych dla zwierzyny łownej, obowiązujących w roku 1931. // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1930. – № 26. – S. 1.

122 Rozporządzenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 22 grudnia 1933 r. o ustanowieniu czasów ochronnych dla zwierzyny łownej, obowiązujących w roku 1934. // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1933. – № 19. – S. 3-4.

123 Rozporzadzenie Wojewody Stanisławowskiego z 26. kwietnia 1929. o rozszerzeniu czasu ochronnego na wszystką zwierzym łowną na całym obszarze gminy Pasieczna // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1929. – № 7. – S. 100.

124 Rozporzadzenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 15-go października1929 r. o. rozszerzeniu czasu ochronnego na Wszystką zwierzynę łowną, na całym obszarze gminy Strymba i Pniów, powiatu nadwórniańskiego. // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1929. – № 16. – S. 201-202.

125 Rozporządzenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 23. maja 1924 w przedmiocie zmiany niektórych przepisów rybacko-policyjnych, wydanych na podstawie ustawy o rybołostwie z 31. X.1887 r. (Dz. U. Kr. z r. 1890 Nr. 37). // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1924. – № 7. – S.7.

126 Rozporzadzenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 31. Października 1929 r. o rozszerzeniu czasu ochronnego na sarny-kozły na całym obszarze powiatu stryjskiego. // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1929. – № 17. – S. 217.

127 Rozporządzenie wojewody stanisławowskiego z dnia 7 sierpna 1929r.//Łowiec. – 1929. – № 17. – S. 272.

128 Rozporządzenie wykonawcze // Okólnik. – 1883. – № 3. – S. 81.

129 Rozpuszczenie narybku karpia do Dniestru pod Haliczem.// Okólnik. – 1894. –

№ 14. – S. 29.
130 Rozwiązanie oddziału Towarzystwa rybackiego w Stanisławowie // Okólnik. – 1901. – № 51. – S.76.
131 Rożyński F., Dr. E. Schechtel Ekonomiczne znaczenie łowiectwa dla naszego kraju. – Warzsawa:Nakładem polskiego towarzystwa łowieckeigo, 1921.
132 Ruch Członków. .// Okólnik. – 1894. – № 14. – S. 2.
133 Spis członków i delegatów Galicyjskiego towarzystwa łowieckiego wedle powiatów. – Lwów: polonia, 1914. – S. 56-57.
134 Sprawa ustawy łowieckiej w Sejmie zeszłorocznym // Łowiec. – 1904. – № 4. – S. 42.
135 Sprawozdania łowieckie. // Łowiec. – 1900.– № 12. – S.184.
136 Sprawozdania łowieckie. // Łowiec. – 1900.– № 22. – S.342.
137 Sprawozdanie z działalności instytutu łowiectwa za czas od dnia 1.V.1928r. do dnia 1.V.1930r.//Łowiec Polski – 1930. – № 22. – S.448-451.
138 Sprawy Towarzystwa // Łowiec – 1914. – № 15. – S.187.
139 Sprawy Towarzystwa // Łowiec – 1914. – № 2. – S.23.
140 Sprawy Towarzystwa // Łowiec – 1916. – № 3-4. – S.31.
141 Sprawy towarzystwa //Łowiec – 1917. – №1-2. – S.2.
142 Sprawy towarzystwa //Łowiec – 1918. – №19-20. – S.158.
143 Sprawy Towarzystwa Sprawozdanie z posiedzenia Wydziału w dniu 10. października 1925// Łowiec. – 1925. - № 11. – S.171.
144 Sprawy Towarzystwa Sprawozdanie z posiedzenia Wydziału z dnia 1/IV. 1922. // Łowiec. – 1922. - № 5. – S. 9-10.
145 Sprawy Towarzystwa.// Łowiec. – 1907. - № 17. – S.211.
146 Sprawy związkowe: dodatek poświęcony wiadomościom urzędowym //Łowiec. – 1939. – № 7-8.
147 Stan wod w Galicyi// Gazeta lwowska. – 1900. – № 161. – 17 lipca. – S.3.
148 Stanisławów, dnia 18. marca 1924.W sprawie opiat za druki łowiekie. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1924. – № 4. – S.8.
149 Stanisławów, dnia 26 czerwca 1922. Legitymacje dyplomatyczne. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1922. – № 14. – S.6.
150 Stanisławów, dnia 28. paidziernika 1924.Ochrona jeleni. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1924. – № 12. – S.6.
151 Stanisławów, dnia 3. stycznia 1923 W sprawie ochrony gołębi pocztowych i tępienia drapietnego ptactwa. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1923. – № 2. – S.6.
152 Stanisławów, dnia 4. wrześna 1925.Zastępstwo interesów gospodarstwa rybnego przy dochodzeniachwodno-prawnych. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1925. – № 10. – S.6.
153 Stanisławów, dnia 6. lipca. 1922.Podniesienie racjonalnej hodowli ryb. Do wszystkich Panów Starostów. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1922. – № 15. – S.14.
154 Stanisławów, dnia 9. czerwca 1923. W sprawie wydawania karti książeczek rybackich. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1923. – № 7. – S.7.
155 Stanisławów//Łowiec – 1939. – № 8. – S.25.
156 Starkl J., Fiszer Z. Powszechna wystawa krajowa 1894 r. i siły produkcyjne

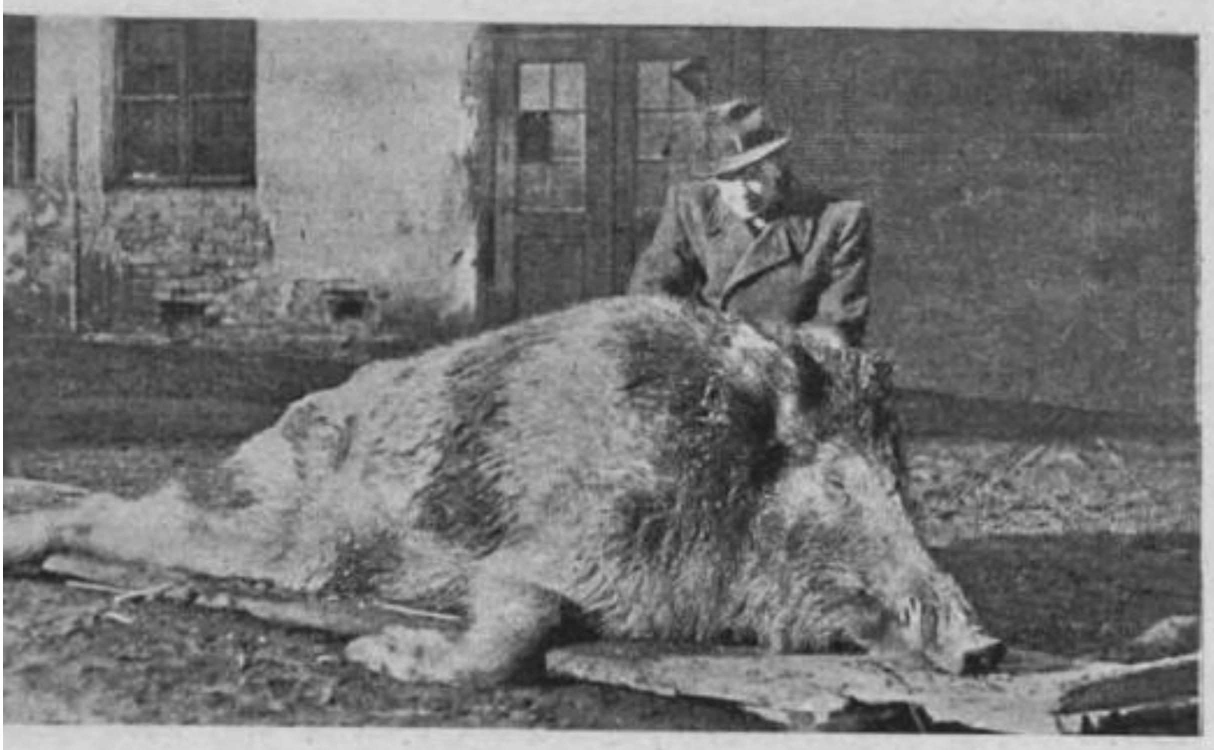
kraju: Łowiectwo i rybactwo / Juliusz Starkl, Zygmunt Fiszer. – Lwów: Wydział krajowy, 1896. – S. 27-28.
157 Statut i regulamin towarzystwa łowieckiego „Knieja" w Stanisławowie: rok założenia 1901. – Stanislawów: drukarnia L. Gellera, 1932. – 35 s.
158 Statut krajowego towarzystwa rybackiego w Krakowie//Łowiec. – 1879. – № 12. – S.177-179.
159 Statuta towarzystwa myśliwych w Stanisławowie. – Stanisławów, 1880. – 12 s.
160 Statystyka łowiecka//Łowiec – 1933. – № 22. – S.261.
161 Statystyka ubitej zwierzyny //Łowiec – 1900. – № 3. – S.37.
162 Statystyka ubitej zwierzyny //Łowiec – 1900. – № 4. – S.49.
163 Statystyka ubitej zwierzyny //Łowiec – 1903. – № 14. – S.162.
164 Statystyka ubitej zwierzyny //Łowiec – 1903. – № 14. – S.162.
165 Sterlet (Czeczuga). // Okólnik. – 1895. – № 18. – S. 24.
166 Strzelnictwo. //Łowiec Polski. – 1930. – № 34. – S.693.
167 Szarłowski A. Stanisławów i powiat Stanisławowski pod względem historycznym i geograficzno-statystyczny.–Stanisławów:Nakładem księgarni Wł.Doboszyńskiego, 1887. – S.245, 260,278,290,292.
168 Szematyzm królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim księstwem Krakowskiem na rok 1895. – Lwów: Nakładem c.k. Namiesnictwa z dr. W.Łorińskiego, 1898. – S.761.
169 Tępienie ryb w Dniestrze // Okólnik. – 1898. – № 35. – S.38.
170 Terminy ochronne ustanowione dla poszczególnych województw//Łowiec Polski – 1930. – № 34. – S.689.
171 Towarzystwo myśliwych w Stanisławowie: Półwieku. Historia towarzystwa od r. 1880-1930. – Stanisławów, 1930. – S. 26.
172 Towarzystwo myśliwych w Stanisławowie: Półwieku. Historia towarzystwa od r. 1880-1930. – Stanisławów, 1930. – S. 29-34.
173 Tymczasowy Statut Organizacyjny Starostw Województwa Stanisławowskiego // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1930. – № 1. – S. 1.
174 Ustawa z dnia 19.listopada 1882 o niektórych środkach ku podniesieniu rybactwa na wodach śródkrajowych//Łowiec. – 1883. – № 10. – s.155-156.
175 W sprawie handlu zwierzyną łowiecką, oraz wydawania kart na broń myśliwską. // Łowiec. – 1922. - № 6. – S.12.
176 W sprawie organizacji delegatur powiatowych gałic. Towarzystwa łowieckiego. // Łowiec. – 1910. - № 21. – S.247-248.
177 W sprawie podwyższenia opłat na pozwolenia na broń i na prawo polowania. // Dziennik urzędowy województwa Stanisławskiego. – 1922. – № 7. – S.4-5.
178 Wacek R. Łowiectwo w Małopolsce // Łowiectwo Polskie. – 1921. – №3. –S. 37-39.
179 Wiadomości bieżące//Łowiec Polski – 1929. – № 43. – S.750.
180 Wiadomości krajowe//Łowiec Polski – 1928. – № 41. – S.697.
181 Wiadomości statystyczne o stosunkach krajowych. – Lwów, 1898. – T. XVII, zeszyt I. – S. 33-63.
182 Wielkie zawody strzeleckie w Stanisławowie. // Łowiec. – 1928. - № 10. – S.156.
183 Wielkie zytricie ryb w Dniestrze // Okólnik. – 1903. – № 66. – S.214.

184 Wilki i niedżwiedzie w latach 1812-1814//Łowiec. – 1934. – № 13-14. – S. 112.
184 Wodzicki K. Z łowów na dziki / Kazimierz Wodzicki // Łowiec. – 1880. – № 7. – S.108.
185 Wojewody Stanisławowskiego z dnia 5. Października 1928 w sprawie rozszerzenia czasu ochronnego na zające-szaraki na całym terenie Województwa Stanisławowskiego. //Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1928. – № 9. – S. 1.
186 Wolny Glos Stanislawowski 1896. – № 3. – S.3.
187 Wpisali się w poczet członków Tow. łowieck. // Łowiec – 1881. – № 11. – S.176.
188 Wprowadzenie w życie nowego prawa łowieckiego//Łowiec Polski – 1928. – № 8. – S.119.
189 Wściekłe psy // Gazeta lwowska. – 1893. – № 19. – 25 stycznia. – S.4.
190 Wściekłłzna // Gazeta lwowska. – 1893. – № 250. – 3 listopada. – S.4.
191 Wybór raków do obsady i obsadzanie//Okólnik. – 1912. – № 122. – S.59.
192 Wykaz dzierżawców rewirów rybackich // Okólnik. – 1904. – № 72. – S.342.
193 Wykaz ubitej zwierzyny w r.1900 //Łowiec – 1903. – № 13. – S.150.
194 Wykaz zwierzyny, ubitej w ciągu r. 1888 zestawiony na podstawie dat urzędowych przez G.Lettnera, radcę lasowego //Łowiec. – 1889. – № 7. – S. 110.
195 Wykaz zwierzyny, ubitej w ciągu roku 1887 //Łowiec. – 1888. - № 8. – S.134.
196 Wyniki Pierwszych Wojewódzkich ·Zawodów Strzeleckich // Łowiec. – 1928. – № 13. – S.211.
197 Z pod Stanislawowa //Łowiec – 1889. – №12. – S.186.
198 Z Centralnego Związku Polskich Stow. Łowieckich.//Łowiec Polski. – 1927. – № 4. – S.60.
199 Z Karpat // Łowiec. – 1936. – № 11. – S.198.
200 Z polskiego związku łowieckiego//Łowiec Polski – 1938. – № 11 . – S.224.
201 Zarybianie naszych rzek //Łowiec – 1896. – №6. – S.95.
202 Zarybianie// Okólnik. – 1896. – № 19. – S. 3.
203 Zarządzenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 22 grudnia 1931 r. w sprawie statutu organizacyjnego i szczegółowego podziału czynności UrzęduWojewódzkiego Stanisławowskiego. // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1932. – № 1. – S. 1-10.
204 Zestawienie zarybienia wód Galicyi od r. 1879 do 1888 // Okólnik. – 1889. – № 4. – S.2.
205 Ziemla Stanisławowska // 1928. – № 21. – S.3.
206 В. Дідушицький [елект. ресурс]. – Режим доступу : http://museum.lviv.net/ua/history/history. php. Грабовецький В. Ілюстрована історія Прикарпаття. Тисячолітній літопис Гуцульщини / В. Грабовецький. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2004. – Т. 1. – С. 25.
207 ДАІФО. – Ф. 2, оп. 3, од. зб. 376, арк. 43.
208 ДАІФО. – Ф. 2, оп. 3, од. зб. 376, арк. 50.
209 ДАІФО. – Ф. 2, оп. 3, од. зб. 376, арк. 56.
210 Державний архів Івано-Франківської області. – Ф. 2. – Оп. 9. – Спр. 285. – Арк. 32–33.

211 Державний архів Івано-Франківської області. – Ф. 2. – Оп. 9. – Спр. 650. – Арк. 4, 5, 7–10.
212 Державний архів Івано-Франківської області. – Ф. 2. – Оп. 9. – Спр. 2259. – Арк. 1.
213 Державний архів Івано-Франківської області. – Ф. 6. – Оп. 2. – Спр. 47. – Арк. 127–127.
214 Державний архів Івано-Франківської області. – Ф. 6. – Оп. 2. – Спр. 47. – Арк. 125.
215 Історія української культури/ під заг.ред. Івана Крип'якевича. – Київ: Либідь, 1994. – С.86-88.
216 Історія української культури/ під заг.ред. Івана Крип'якевича. – Київ: Либідь, 1994. – С.27-28.
217 Ковпак В. Особливості спортивної політики редакції часопису «Новий час» (1923-1939) / В. Ковпак // Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка – Львів, 2007. – Вип. 31. – С. 190.
218 Кугутяк М. Галичина: сторінки історії (Нарис суспільно-політичного руху XIX ст. – 1939 р.) / М. Кугутяк. – Івано-Франківськ, 1993. – С. 188.
219 Левицький О. Ловецьке товариство «Ватра» / О. Левицький, І. Остап'як // Альманах Станіславівської землі: Збірник матеріялів до історії Станіславова і Станіславівщини. – Нью-Йорк; Торонто; Мюнхен, 1975. – С. 471–472.
220 Мельник М. Мисливські оповідання Романа Купчинського / М.Мельник // Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка – Львів, 2004. – Вип. 35. – С. 291.
221 Ogłoszenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 20 grudnia 1937 r. o ustanowieniu czasów ochronnych dla zwierzyny łownej, obowiązujących w roku 1938 // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1937. – № 30. – S. 17-18.
222 Ogłoszenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 23 grudnia 1938 r. o ustanowieniu czasów ochronnych dla zwierzyny łownej, obowiązujących w roku 1939 // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1938. – № 25. – S. 2.
223 Ogłoszenie Wojewody Stanisławowskiego z dnia 7 grudnia 1934 r. o ustanowieniu czasów ochronnych dla zwierzyny łownej, obowiązujących w roku 1935 // Stanisławowski dziennik wojewódzki. – 1934. – № 28. – S. 6-7.
224 Проців О. Р. Діяльність Товмацького осередку Галицького мисливського товариства кінця XIX – початку XX ст. // Тлумач: історія та сучасність: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 800-річчю заснування м. Тлумача (Тлумач, 24 жовтня 2013 р.) / упорядник А.А. Білас. – Івано-Франківськ – Тлумач : Злагода, 2014. – С. 178.
225 Проців О.Р. Історія та сьогодення мисливства міста Івано-Франківська / Олег Проців // Полювання та риболовля. – 2012. – №10(13) липень. – С. 19.
226 Статистичний звіт про ведення мисливського господарства по Івано-Франківській області (форма № 2-тп- мисливство) за 2014 рік. [Текст]. — Івано-Франківськ: [б. в.], 2014. — 4 арк. — [На правах рукопису].
227 Статут Великого Князівства Литовського 1588 року [електронний ресурс]. – Режим доступу:starbel.narod.ru/statut1588.htm

Додатки

STANISŁAWÓW

Pan Tadeusz Kwiatkowski, członek M. T. Ł., wraz z ubitym przez siebie „krasym“ odyńcem. Dzik ten, ważący 175 *kg*, padł dnia 8 lutego b. r. na polowaniu w Jezupolu w II Sekcji Towarzystwa Łowieckiego św. Huberta w Stanisławowie.

Тадеуш Квятковський – член Малопольського мисливського товариства з добутим на полюванні у Єзуполі кабаном вагою 175 кг[344].

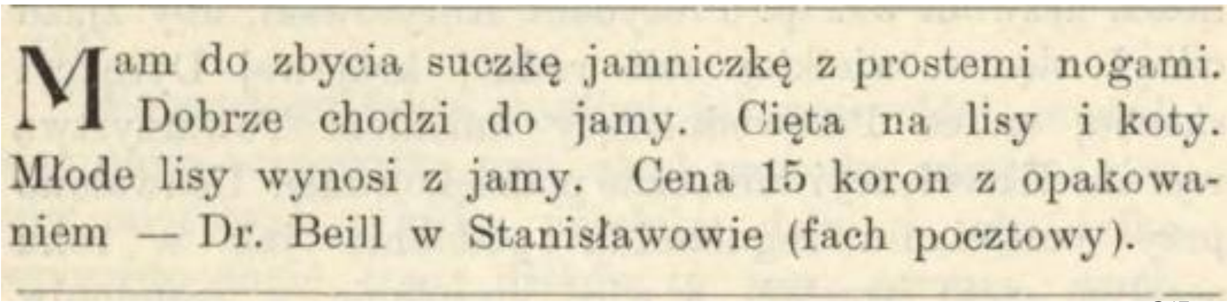
Szczenięta odssane po Rese v. d. Reichsstadt i Tosce v. d. Reichsstadt, rodzicach młodoniemieckich, premiowanych licznemi nagrodami, są do nabycia po K 50 — z rodowodem. Bliższa wiadomość w Zarządzie dóbr Tyśmieniczany

Оголошення у журналі «Ловець» про продаж щенят мисливської породи у Тисменичанах (1914 р.).[345]

[344] Drobne ogłoszenia // Łowiec. – 1939.– № 7-8. – S.78.
[345] Drobne ogłoszenia // Łowiec. – 1914.– № 5. – S.60.

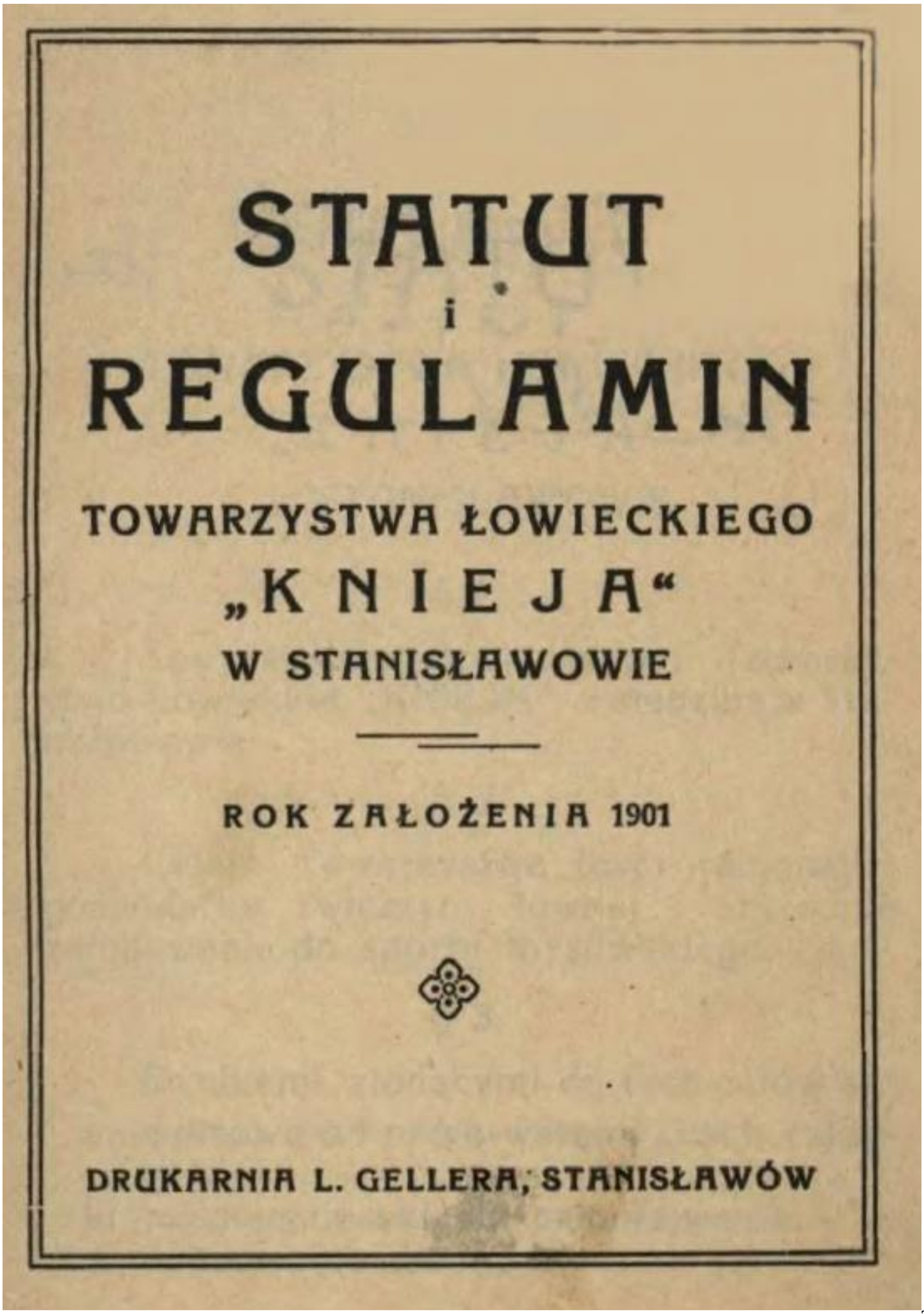

Оголошення у журналі «Ловець» про продаж щенят мисливської породи у Цуцилові (1924 р.)[346].

Оголошення про продаж мисливської собаки (такси) у Станиславові.[347]

[346] Drobne ogłoszenia // Łowiec. – 1924. - № 4. – s.61.
[347] Drobne ogłoszenia.// Łowiec – 1903. – № 10. – S.122.

STATUT
i
REGULAMIN
TOWARZYSTWA ŁOWIECKIEGO
„KNIEJA"
W STANISŁAWOWIE

ROK ZAŁOŻENIA 1901

DRUKARNIA L. GELLERA, STANISŁAWÓW

Статут і правила Станиславівського мисливського товариства «Кнея»[348]

[348] Statut i regulamin towarzystwa łowieckiego „Knieja" w Stanisławowie: rok założenia 1901. – Stanislawów: drukarnia L. Gellera, 1932. – 35 s.

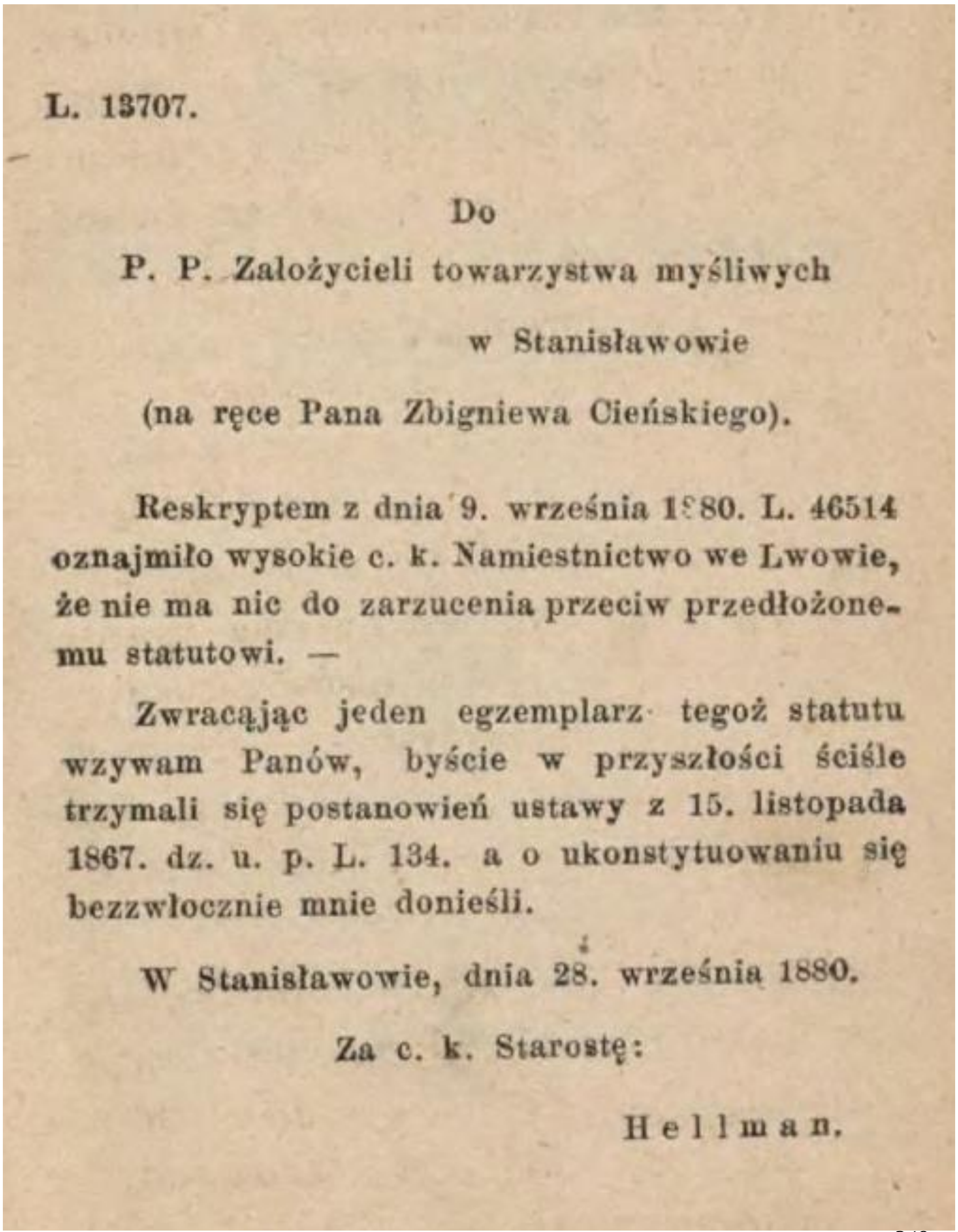
STATUTA
Towarzystwa Myśliwych
w Stanisławowie.

Rozdział I.

O zawiązaniu się Towarzystwa jego celu i środkach w ogólności.

§ 1. Towarzystwo myśliwych zawiązało się z amatorów polowania przez zadzierżawienie większych obszarów gminnych w celu wykonywania łowiectwa, i przyjęło nazwę: „Towarzystwo myśliwych w Stanisławowie“.

§ 2. Głównym celem Towarzystwa jest pielęgnowanie połączonemi siłami myśliwstwa i przestrzeganie krajowej ustawy łowieckiej przeciw kłusownictwu.

L. 13707.

Do

P. P. Założycieli towarzystwa myśliwych

w Stanisławowie

(na ręce Pana Zbigniewa Cieńskiego).

Reskryptem z dnia 9. września 1880. L. 46514 oznajmiło wysokie c. k. Namiestnictwo we Lwowie, że nie ma nic do zarzucenia przeciw przedłożonemu statutowi. —

Zwracając jeden egzemplarz tegoż statutu wzywam Panów, byście w przyszłości ściśle trzymali się postanowień ustawy z 15. listopada 1867. dz. u. p. L. 134. a o ukonstytuowaniu się bezzwłocznie mnie donieśli.

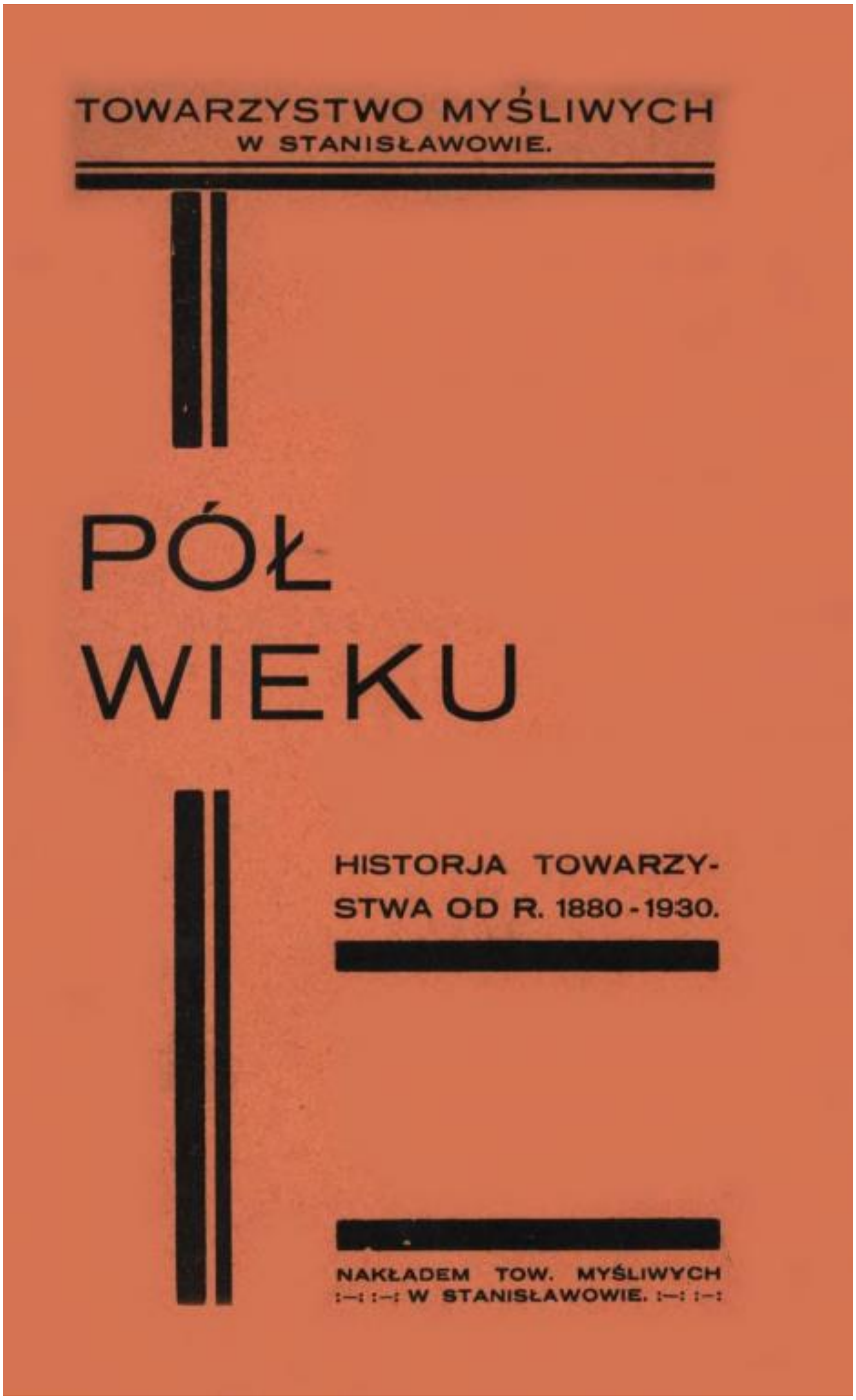
W Stanisławowie, dnia 28. września 1880.

Za c. k. Starostę:

Hellman.

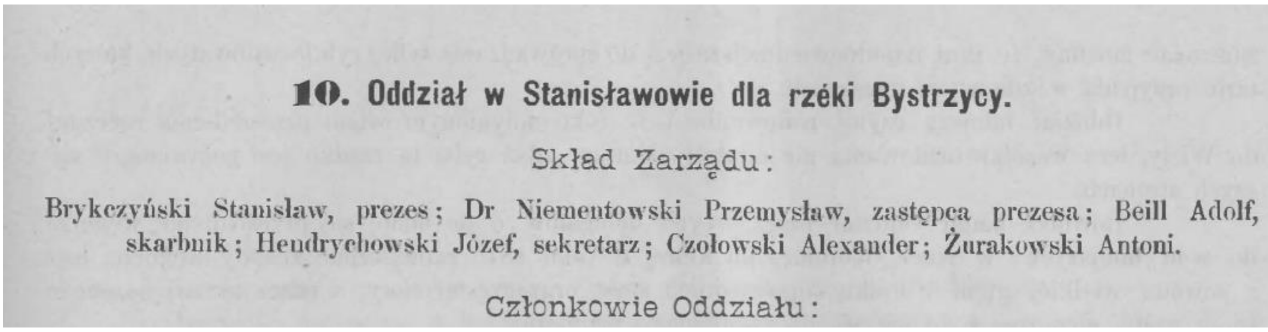
Статут «Товариства мисливців у Станиславові» (1880 р.)[349]

[349] Statuta towarzystwa myśliwych w Stanisławowie. – Stanisławów, 1880. – 12 s.

Титульна сторінка книги «Піввіку» про історію «Товариства мисливців у Станиславові» (1880-1830 р.р.)[350].

[350] Towarzystwo myśliwych w Stanisławowie: Półwieku. Historia towarzystwa od r. 1880-1930. – Stanisławów, 1930. – S. 26.

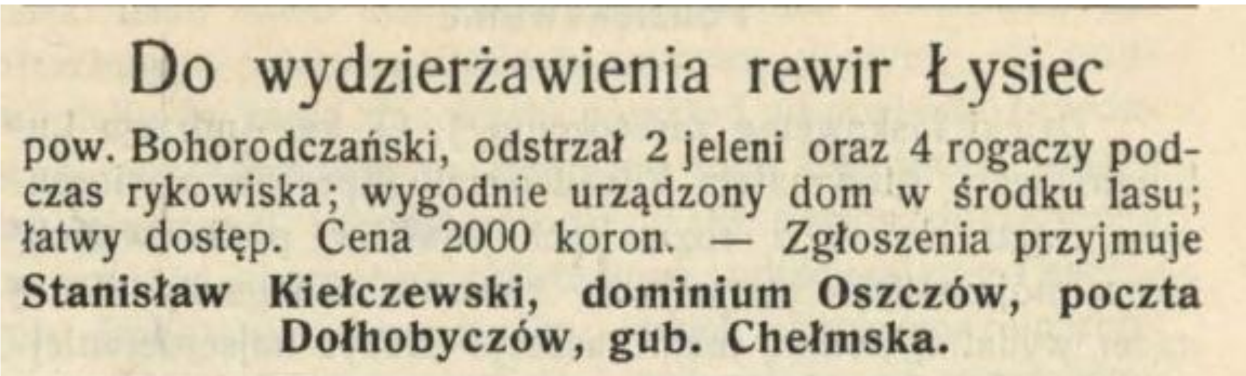
10. Oddział w Stanisławowie dla rzéki Bystrzycy.

Skład Zarządu:

Brykczyński Stanisław, prezes; Dr Niementowski Przemysław, zastępca prezesa; Beill Adolf, skarbnik; Hendrychowski Józef, sekretarz; Czołowski Alexander; Żurakowski Antoni.

Członkowie Oddziału:

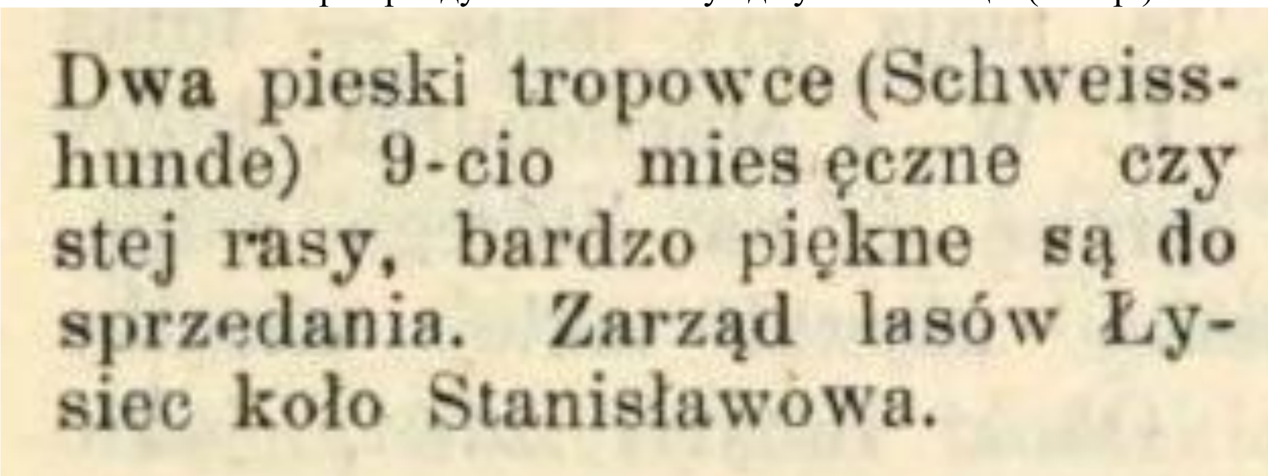
Витяг з статті про Станиславівську філію Рибальського товариства на річці Бистриці (1883 р.)[351]

Do wydzierżawienia rewir Łysiec

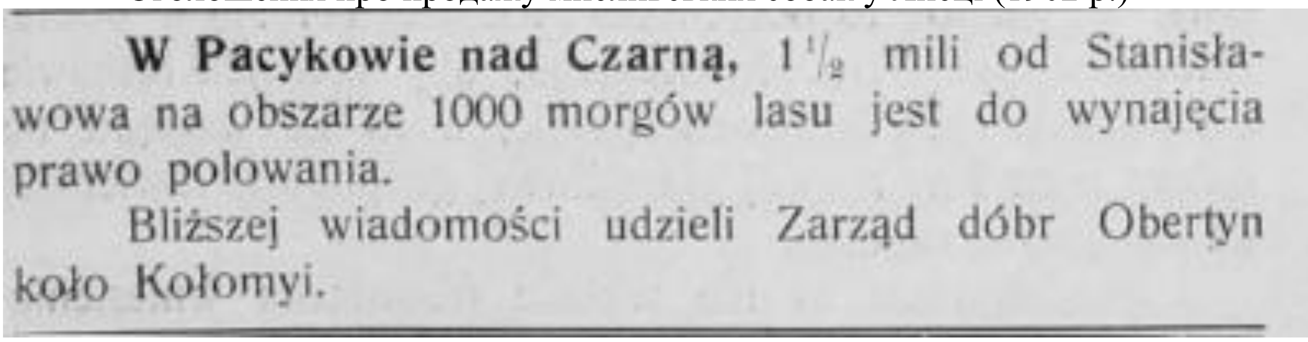
pow. Bohorodczański, odstrzał 2 jeleni oraz 4 rogaczy podczas rykowiska; wygodnie urządzony dom w środku lasu; łatwy dostęp. Cena 2000 koron. — Zgłoszenia przyjmuje **Stanisław Kiełczewski, dominium Oszczów, poczta Dołhobyczów, gub. Chełmska.**

Оголошення про оренду мисливських угідь у селі Лисець. (1914р.)[352]

Dwa pieski tropowce (Schweisshunde) 9-cio mies ęczne czystej rasy, bardzo piękne są do sprzedania. Zarząd lasów Łysiec koło Stanisławòwa.

Оголошення про продажу мисливських собак у Лисці (1902 р.)[353]

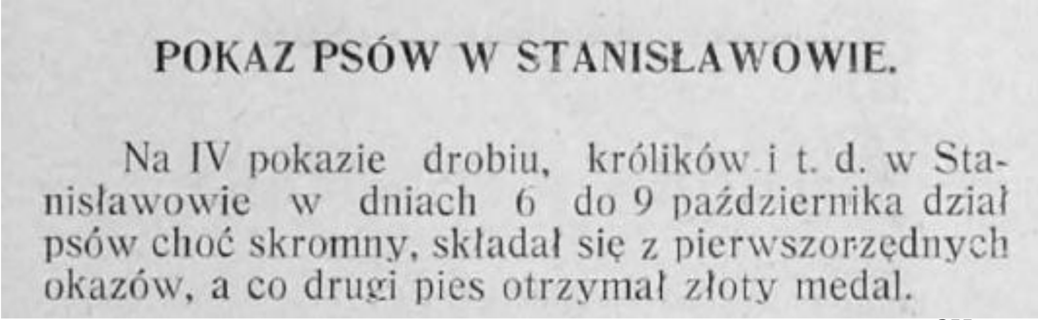

W Pacykowie nad Czarną, 1 1/2 mili od Stanisławowa na obszarze 1000 morgów lasu jest do wynajęcia prawo polowania.

Bliższej wiadomości udzieli Zarząd dóbr Obertyn koło Kołomyi.

Оголошення про оренду мисливських угідь у селі Пацикові біля Станиславова.[354]

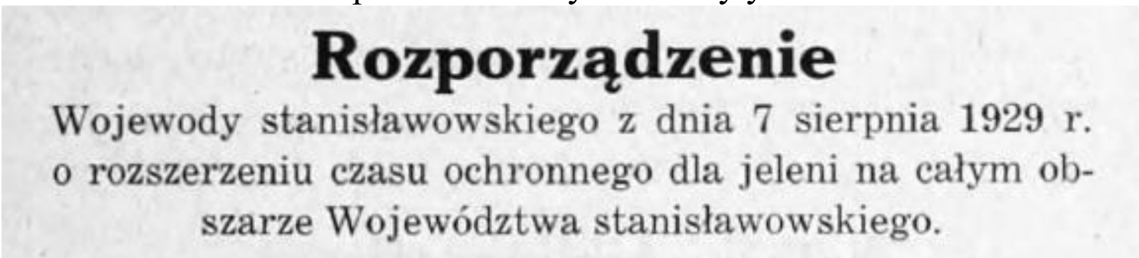
[351] Oddział w Stanisławowie dla rzeki Bystrzycy// Okólnik. – 1883. – № 3. – S. 27 -28.
[352] Drobne ogłoszenia // Łowiec. – 1914.– № 18-19. – S.212.
[353] Drobne ogłoszenia // Łowiec. – 1902.– № 10. – S.122.
[354] Drobne ogłoszenia.// Łowiec – 1909. – № 6. – S.70.

POKAZ PSÓW W STANISŁAWOWIE.

Na IV pokazie drobiu, królików i t. d. w Stanisławowie w dniach 6 do 9 października dział psów choć skromny, składał się z pierwszorzędnych okazów, a co drugi pies otrzymał złoty medal.

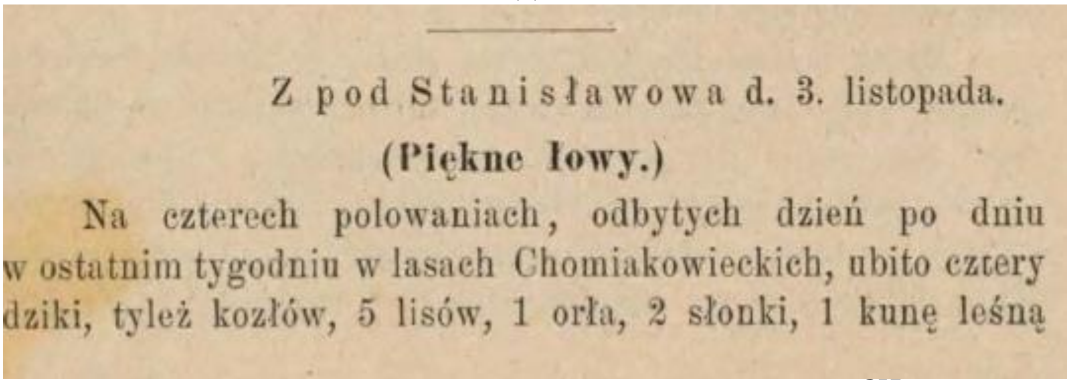
Оголошення про мисливську виставку у Станиславові[355]

Rozporządzenie

Wojewody stanisławowskiego z dnia 7 sierpnia 1929 r. o rozszerzeniu czasu ochronnego dla jeleni na całym obszarze Województwa stanisławowskiego.

Розпорядження Станиславівського воєводи від 7 серпня 1929 року про збільшення охоронного часу при полюванні на оленя у Станиславівському воєводстві.[356]

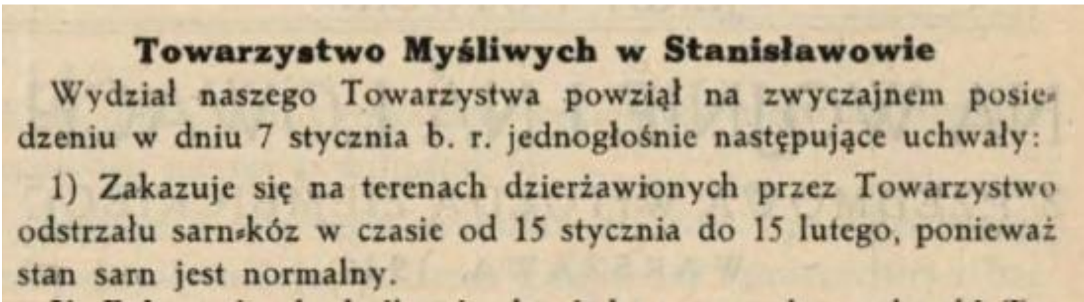

Z pod Stanisławowa d. 3. listopada.

(Piękne łowy.)

Na czterech polowaniach, odbytych dzień po dniu w ostatnim tygodniu w lasach Chomiakowieckich, ubito cztery dziki, tyleż kozłów, 5 lisów, 1 orła, 2 słonki, 1 kunę leśną

Зі статистики полювань біля Станиславова.[357]

Towarzystwo Myśliwych w Stanisławowie

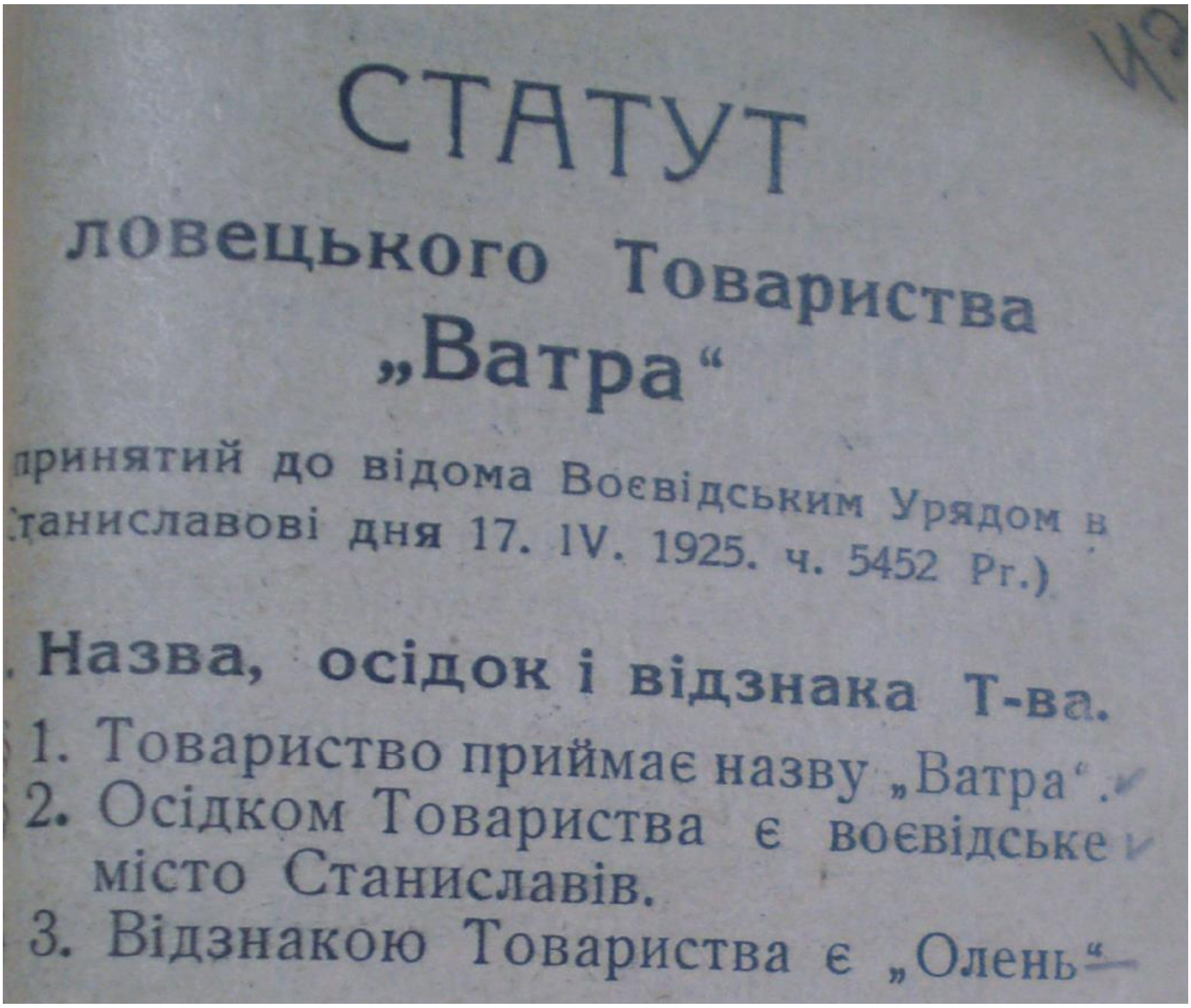
Wydział naszego Towarzystwa powziął na zwyczajnem posiedzeniu w dniu 7 stycznia b. r. jednogłośnie następujące uchwały:

1) Zakazuje się na terenach dzierżawionych przez Towarzystwo odstrzału sarn-kóz w czasie od 15 stycznia do 15 lutego, ponieważ stan sarn jest normalny.

Ухвали «Товариства мисливців у Станиславові»[358]

[355] Pokaz psów w Stanisławowie//Łowiec Polski. – 1928. – № 46. – S.808.
[356] Rozporządzenie wojewody stanisławowskiego z dnia 7 sierpna 1929r.//Łowiec. – 1929. – № 17. – S. 272.

[357] Z pod Stanislawowa //Łowiec – 1889. – №12. – S.186.
[358] Beill M. Towarzystwo myśliwych w Staniławowie / Mieczysław Beill //Łowiec. – 1933. – № 3. – S. 35.

СТАТУТ
ловецького Товариства „Ватра“

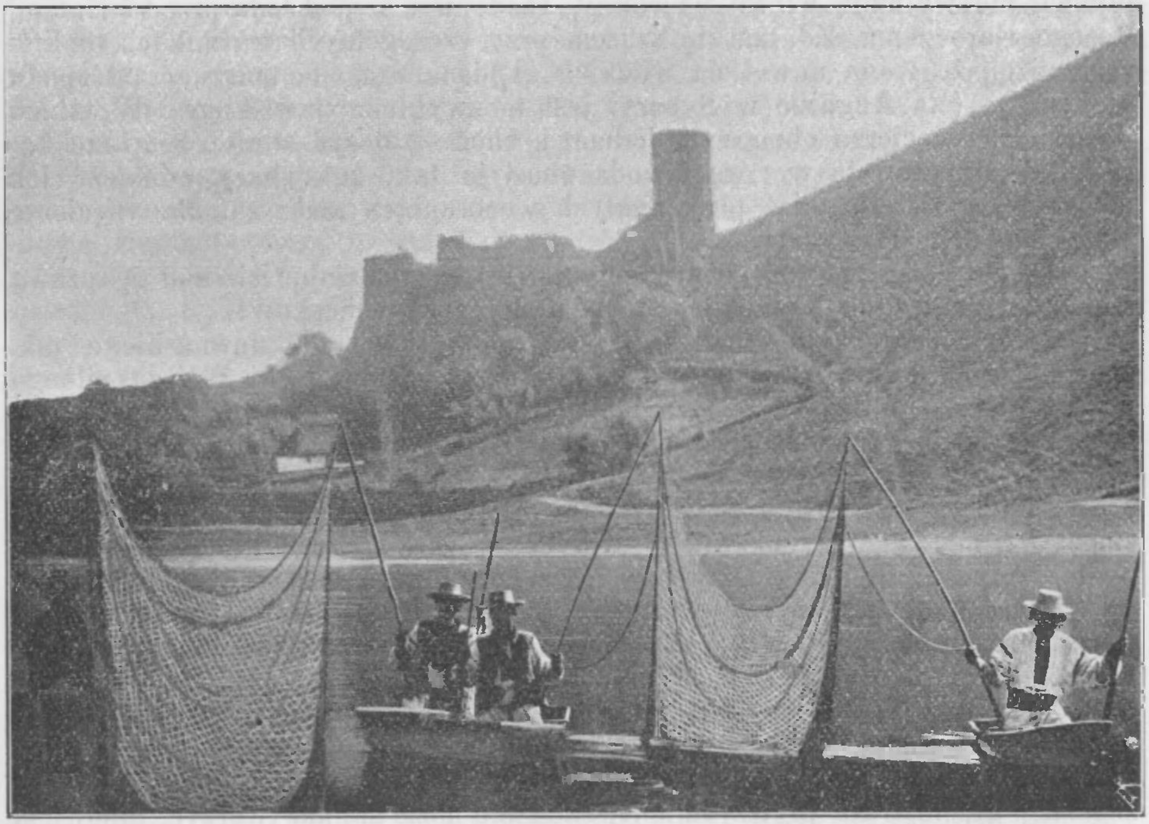
принятий до відома Воєвідським Урядом в
Станиславові дня 17. IV. 1925. ч. 5452 Рг.)

Назва, осідок і відзнака Т-ва.

1. Товариство приймає назву „Ватра“.
2. Осідком Товариства є воєвідське місто Станиславів.
3. Відзнакою Товариства є „Олень“

Статут мисливського товариства «Ватра»[359].

[359] ДАІФО. – Ф. 2, оп. 3, од. зб. 376, арк. 43.

Polów ryb na Dniestrze na „wołok".

Вилов риби «волоком» у Дністрі, кінець XIX ст.

ADAM GORECKI

Radca Magistratu, Naczelnik Wydziału
długoletni Prezes Tow. Myśliwych
w Stanisławowie

zmarł dnia 6-go czerwca 1930 roku

Cześć Jego pamięci!

Некролог Адама Горецького, багаторічного керівника Станиславівського мисливського товариства[360]

[360] Nekrolog//Łowiec – 1930. – №12. – S.191.

364 „Ł O W I E C" Nr. 23

Uczestnicy Obchodu Pięćdziesięciolecia Towarzystwa Myśliwych w Stanisławowie

(Do art. umieszczonego w „Łowcu" Nr 11 — 1930, str. 175)

Od strony lewej ku prawej siedzą pp.: Inż. Domański, inspektor leśn. w Urzędzie woj., Dr Koppens w. z. Wojewody, Pułk. Jagielski, inż. Beill, prezes Towarzystwa, Salwach, naczelnik Urzędu Skarbowego, Piotrowski, inspektor leśn., Bodnar Juljusz, wł. dóbr, Stanisz, inspektor P. D. U. W.

Od strony lewej ku prawej stoją: Czaplicki, dyr. P. D. U. W., Winiarski, starosta stanisławowski, Niedźwiecki, poseł na Sejm, Klocek, weterynarz, Burzyński, naczelnik Wydziału w Urzędzie wojew., Kwiatkowski. kupiec, Burzyński Tadeusz, marszałek powiatu, Inż. Kisielewski, Chłopecki, emeryt. Zakrzewski, insp. P. P., Piórkowski, sekretarz P. D. U. W.

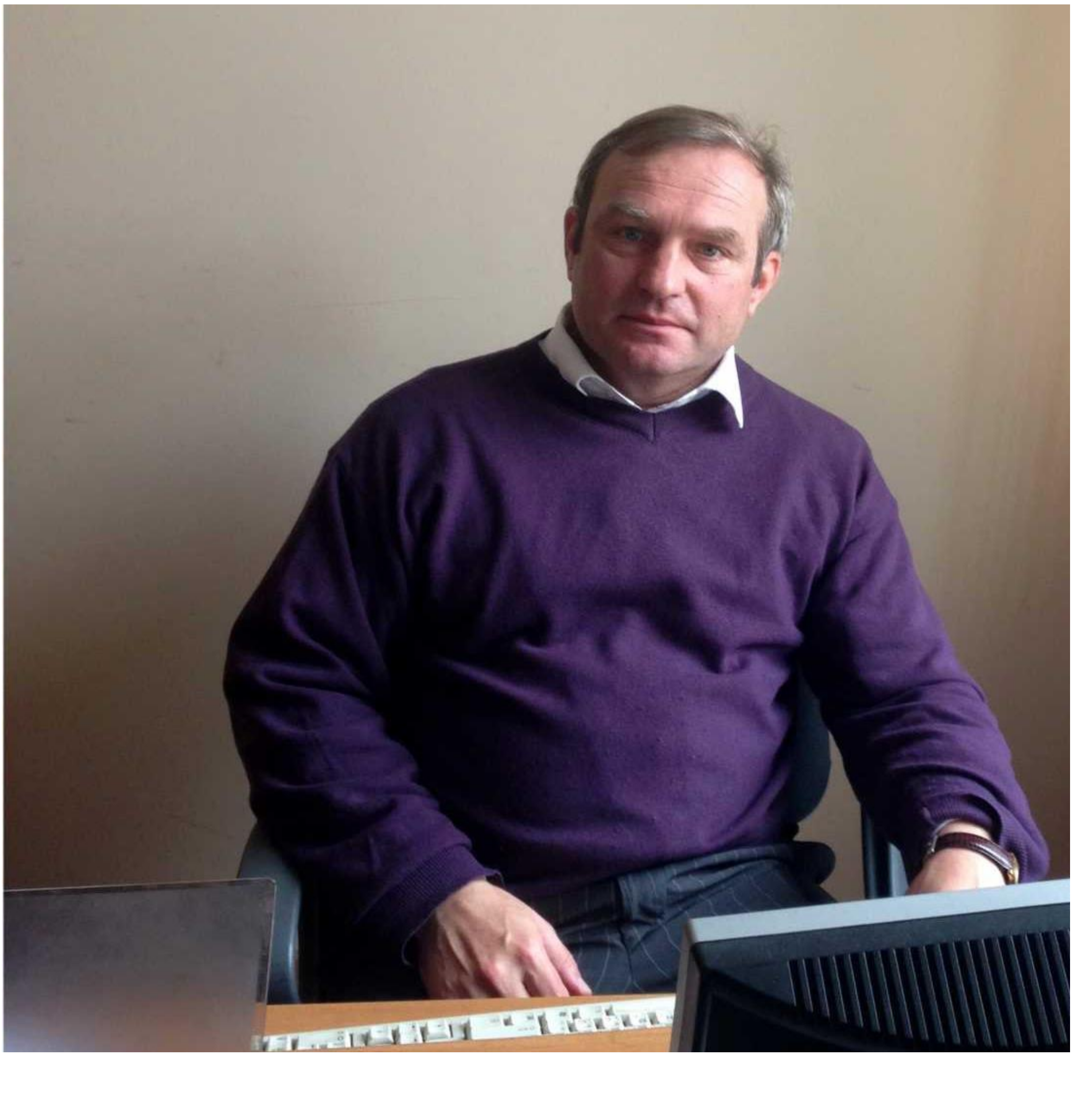
Учасники урочистого святкування 50 роковин Станиславівського мисливського товариства[361]

[361] Łowiec – 1930. – № 23. – S.364.

Проців Олег Романович

Народився у м. Стрий Львівської області. Закінчив Львівський зооветеринарний інститут (1989 р.), магістратуру державної служби при Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу (2007 р.), аспірантуру за напрямком «Державне управління» у Львівському регіональному інституті державного управління (2014 р.). У 2015 р. захистив дисертацію «Актуальність історичного досвіду Галичини кінця XIX - початку XX століття для державного регулювання мисливського господарства сучасної України». Працює головним спеціалістом в Івано-Франківському обласному управлінні лісового та мисливського господарства.

Автор понад 160 публікацій, з яких 3 монографії у співавторстві, 47 статей у наукових фахових виданнях, 37 доповідей на наукових конференціях, 73 публіцистичні статті.

Наукове видання

ПРОЦІВ Олег Романович

Історія мисливства та рибальства у Станиславові та Станиславівському повіті XIX – початку XX ст.

Редактор – **Галина ПРОЦІВ**

Комп'ютерна верстка – **Олег ПРОЦІВ**

Комп'ютерний дизайн – **Ігоря САВЧУКА**

Формат паперу і частка аркуша 60×90 1/16.

Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний.

Ум. друк. арк. 7,75. Наклад 300 прим. Зам. 8951

Друкарня "Фоліант"

76000, м. Івано-Франківськ

вул. Старозамкова, 2

www.foliant.if.ua

e-mail: foliant.drukarnja@gmail.com

тел.-факс: +38(0342) 50-21-65

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи Серія ІФ № 24